

Jacobsz Ur magh elvett
Libant. Gen. 30. 27.

20 a M. Ig. sürg. Osloparat R.

R. i.	A' eszaki állapotul - - -	1.
4 ii.	A' épen-leva elrendeléséről. 5.	
11 iii.	A' megváltásáról - - -	30.
11 iv.	A' elhívásáról - - -	42.
11 v.	A' megigazításáról - - -	48.
11 vi.	A' megszenteléséről - - -	87.
11 vii.	A' megőrzéséről - - -	126.

A Biblia Tanninak R. e.

R. i.	A' épen-leva állapotáról - - -	1.
11 ii.	A' épen munkáiról - - -	6.
11 iii.	A' eszéről - - -	9.
11 iv.	A' megváltásáról - - -	14.
11 v.	A' hitéről - - -	19.
11 vi.	A' meggyőzéséről - - -	22.
11 vii.	A' fideszéről és az imádságról - - -	24.
11 viii.	A' fogadásról és a kegyelemben való megmaradásról - - -	27.
11 ix.	A' megkegyelmezéséről - - -	30.
11 x.	A' hitéről és a kegyelemben való megmaradásról - - -	34.
-	Bevezetés - Valamennyi állapotja - - -	38.
-	Szövegének igazgatása a Biblia körül - - -	47.

Trd. I. 872
Az mennvei ioa fának

Lugasi József
1811 L. Bányai

Exhibe ad 91. et 11

T-H K.

I. 812

Lugony

Tel- (3244 ⁴/₄)
(out 1598) ⁴/₄

T-H K.

I. 813.

Tel- —

T-H K.

I. 814.

Tel- —

T-H K.

I. 815.

Tel- —

1) RMK I. 812.
1. peld. (1. 812. var.)

2) RMK I. 813.
1. peld.

3) RMK I. 814.
1. peld.

4) RMK I. 815.
1. peld.

Ind. I. 812
Az mennyei igaffágnak

TÜZES OSZLOPA

melly

Ez nyomorúságos élet kerengő pufztájában, az Isten szerelmes ellankhadtnépének, a' sok tévelygések s' ereinek ségek setét értzakáján, és az ily sok lstenetlenlégek s' megvesztő gonosz példák szövevényi közöttis, világosan megmutatja, melly uton járhatnak bé a' mennyei Canahán nyugodalmába.

Fordítatott

MIKOLAI HEGEDÜS JÁNOS által.

*Kijöv. 10. 13. Es az Ur megyen vala ő előttök, nappal felhőnek oszlopában, hogy vezzerlené őket az uton; EYEL penig TŰZNEK OSZLOPA'BAN, hogy világosságot / szerzene nekik, hogy eyeles nappal meher-
nének.*

VVASBERG IÁNOS által

1 Nyomtatott, Ultrajectomban, a' Tavaszi
Második howban, 1648 esztendőben.

Nem szót , hanem dolgot
Találsz itt , nagy gondot
De ezis kivan tüled.

Nézd meg kerebtyén Uram , ha censeálva akarod
ezt olvasni, az oda hátra valo irásotskát, minek előtte
hozzá kezdenél , hogy se magadat , se másokat meg
ne sérts.

Nemzetes Vitezlő

és keresztyéni szép hirrel fénlő, Ráthoti
GYULAFI LA'SZLO

Uramnak Üc.

Nekem Isten féltő Patronusomnak,

Kegyelem, és minden jó ajándékok, a világosságok-
nak Attyátul.

Nemzetes Patronus Uram,

Itséretes jószágos tselekedet, a' háláda-
toslágnak megmutatása, csak mi dolog-
ságnis, De sokkal ditséretebb, ha oly dolog-
ban mutathattyuk Jól-tévőinkhez háládó
bivoltunkat, melyben Istennek egyszer s' mind
és az ő szerelmefinek hasznoson szolgálha-
tunk. En arrul szünetlen elmélkedtem, mint
tehetném ezt, vagy más módú, vagy ilyen
otfordétási munkám által. E' végre találtam
volnais nemzetünkbeli sok fogatkozások
s' szerént különbömbféle gyönyörű hasz-
nos irásokat, mellyek ugyan szükségese-
k volnának, akar külső, akar belső számtalan
fogatkozást nézzük is szegény hazánknak:
[Jó lőtt volna az Istent bocszontó, s' a' ke-
resztyén lelkeket irtoztató, és sok kelleme-
tes életet szebb korában megfojto átkozott
részegeskedés ellen: Jó a' sok törvéntelenség
huzás-vonás ellen: Jó lőtt volna ama' kiki
magának kapartató undok Maga-szeretés el-
lenis

lenis, mellyel nemzetünknek minden rendi,
ohmely nyavalyáful megveszett! Jo egyéb re-
tenetes vétkék ellen valo Irás körülis fárado-
nom : Az Istenhez valo hidegfég s'eltompu-
lás ellen valamely buzgó Elmélkedések vagy
könyörgések munkájában: Avagy a' hazánk-
ban heverő tévelygések, Ellenkező felek el-
len valamely Controverfiákban munkálod-
nom. Mindjok s' mind szükségesekek löttek
volna ezek; Sőt ezeken kivöl, a' kétes lel-
kek akadékit oldozó, keresztül álló kérdése-
ket fejtő, vagy a' keresztyenséggel kötődő
oly Bajnakot zátoló irásfordításában is töre-
kednem; De némellyek e' félék közzöl vagy-
nak nyelvünkön, ha ki olvasná, és szível ven-
né s' követné. Megbetsó'heretlen, sokféle
hasznokra, a' Praxis Pietatis: A' sziwnek né-
mely akadékit igen szépen fejtette Pápai Im-
reh Uram tavaly, a' Keskeny utnak nevezett
írásában. Többekről is vagynak valamik,
noha szükön: Könyörgésekre volnának, de
ritkán láttuk erejét: Némely buzgoságra
indétókis vagynak; De sokakban csak akkor
látunk buzgoságot, mikor a' kortsomán
vagy más Jo-lakásban, meghaladtak a' ki-
lentzediketis, avagy másképpen felyöl mul-
lya az utolsó az első, a' külső a' belső: oh
látnál ott nagy epekedő buzgoságot! Ne-
mellyeket pedig ez utánis várhatnánk iste-
nes

emes igiekezető Atyánk fiaitúl. Más ez, hogy
nem az olyan fok fogyatkozások ellen, mint
annyi dőglött vesztettség elölésére jól halz-
máló flastromul azt itélem, hogy ha a' nép
az üdvösség dolgaiban inkább tanétatnék,
nem e' rutságok ő kényyeken hanyatlanának,
és végre, az illy fok vétkeknek nyakokis sza-
xadna Nemzetünkben. Ez áldott tanétá-
sra pedig, en olyan hasznos munkát nem
látam, s' nem olvastam, sőt nemis hallot-
tam, melly Istennek a' Választottak körül
való dolgait, az üdvösség mélyféges titka-
it, miképpen vízi tudniillik Isten az ő
szóit a' mennyei dűtsösségre, ily szép rő-
videden le irta volna, mint ez kis Köny-
verske. Ezt olynak ismerem, melly az
elrejtett titkokat világosságra hozza, a'
bűnösödést böltseségre tanéttya, a' ké-
reményféget lágyfégre, a' megátalkodottságot
megengedelemre változtattya: Ez a' kétes lé-
lek akadékit megoldgya, oktat, rettent,
vigasztal, a' hol nem tsak a' szemek né-
zésé, nem tsak a' száj olvasása kerengi,
de a' szíwnek elmélkedéseis ezt körmőfőn
fogja. Ezt választottam azért, melyben
sz aránt, Istennek és az ő Ecclesiájának
hozzólgyak.

Ez által akarom kegyelmedhezis, Nem-
zetes Patronus Uram, a' Magyaroknak

Scythiabol kijő vésektől fogván Uralkodo,
tekéntetes Gyulafi régi Nagyságos Familia-
nak, egy kellemetes fiatalához és ugyan
örökődő törőkéhez, háládatosságot meg-
mutatni, hogy így ez dedicálásom által is,
legyen nyilván a' kegyelmelek Istenhez és
az ő Ecclesiájához való buzgósa, élyen
boldog holta utánis, a' Nehai Nemzetes Rá-
thoti Gyulafi András Uramnak, Kegyelmed
üdvözült Bátyjának méltóságos jó hire, ter-
jedgyen a' kegyelmed istenésége, nőyön I-
sten és emberek előtt való kedvessege. Vegye
azért kegyelmed, istenes Patronus Uram,
de nem úgy, hogy csak felre tegye, hanem
ugyan szívesen megoldván elméjében rei-
tse, és külsőképpen is, szent és istenes éle-
tével ezt magánál, sőt ugyan magájának len-
ni jelentse. Így lesz, hogy ebből tanétást
oktatast, vigasztalást vévén, a' kegyelmed el-
meje, lelke bátoroságos ez életben, teste lel-
ke dütsősseges lesz a' következőben.
Mellyet a' jó Isten, minden jokkal adgyon
az ő kebelének szerelmeért, eggyetlen egy
fiaért. Irtam Ultrajeetomban, Aprilis utol-
so napján, 1648. esztendőben.

Kegyelmednek alázatos Alumnusa

M. J.

Ez Könyveeske fordétásához kezdvén , mutattam
az Ultrajectumi Academiabeli Bent Irást magyarázó s'
tanéto Doctoroknakis , mind Voetius Uramnak , mind
Dématus Uramnak , az Academia akkori Nagyságos
Mesterének , s' mind Hoorenbeek Uramnak , kérdvén
mit ítélnek rula ; Megolvasván , Voetius Uram ezén
könyvekkel írt felőle:

Gisbertus Voetius Theolog.in Acad.Ultraj.
Professor , doctiss.D. Johanni Mikolai Hun-
garo S.

*Doctissime vir, libellum Anglicum Alexan-
dri Grossaecui titulus Colomna ignea veri-
tatis &c. quem in idioma tuum transferre
cogitas , percurri , & egregia solidioris
theologiae tum dogmaticae tum practicae li-
neamenta in eo deprehendi , quae ad ædi-
ficationem populi Christiani haud parum
factura , nullus dubito. Non possum ergo
non consilium tuum probare , Deum preca-
tus , ut pio huic conatui tuo quam cumula-
tissime benedicat. Ultrajecti x Calend.
Maji , CIO IOC XLVIII.*

Magyarul így fordethatni.

Voetivs Gisbert az Ultrajectomi Academiában bent-
írást magyarázó Doctor, és annak Professora, tanító-
ja &c. Mikolai-Jánosnak köszönetit írja.

*Jo akaro Atyámsia, ez Grosse Alexandértül
iratott Anglus könyvetsket, melynek titu-
lusa Igátság tizes oszlopa, és mellyet Ma-
gyarra igyekezel fordétani, megolvastam,
és abban olly kellemetes, tiszta és funda-
mentumos, mind szent tudományokra ta-
nító, s' mind istenesen practizalo, szentül
böltsekedő theologianak jeles módú leirat-
tatásit találtam, mellyek a keresztyen nép
épületire hogy sokat nem használnának,
semmit nem kételkedem. Nem lehet azért,
hogy en ebben szándekodat ne jóvallyam,
Istennek könyörögven, hogy ez istenes igye-
kezetedet nagy böw haszonnal aldgya meg.
Írtam Ultrajectumban, 23 napjan Apri-
lisnek, 1648. esztendőben.*

Az mennyei Igasságnak

TÜZES OSZLOPA,

melly

Utat mutat, az mennyei boldogh élet-
re, a' Választottaknak.

I. R E' S Z.

Az Esérbéli allapatrul.

K E R D E' S.

*It'soda az á leg h szűksegeseb es lel-
ki vigasztalásokkal tellyeseb do-
logh, kit tudni kell embernek ez
életben?*

F E L E E L E T:

Ennek Tudása, hogy ő Istennek fia.

(Luc. 10. 42. Jan. 17. 3. Phil. 3. 8. 2 Cor. 13. 5, 6.)

K. Miert leg szűksegeseb, es lelki vigasz-
talásokkal tellyeseb, ennek Tudása?

F. Mert az Isten ezt kiváltképpen meg
kivánnya: Es á mi bódogságunk méltó-
ságunk, békeségünk es lelki bátorságunkis,
főképpen ebben áll.

[Hos. 6. 6 Jer. 9. 23, 24. 2 Pet. 1. 2, 3, 4.]

K. Mikeppen mehet ember ennek Tudá-
sá a?

F. Az Isten igéjének predicáltatása által
A 1 Pet.

(1 Pet. 1. 23. Act. 26. 15, 16, 17, 18.)

K. *Hogy vihet minket ennek Tudására az
igenek predicáltatása?*

F. Két uton :

1. Vivén minket , a' bűn miatt lőtt Nyavalyásslágunknak világos lárására , és eleven
érzésére. [Kom. 7. 7, 9. Act. 2. 37]

2. Vivén minket , abból a' kárhozatos
Nyavalyásslágunkból , a' Christus által lőtt
megváltatásunknak Tudására.

[Luc. 3. 3. es ugyan Luc. 24. 47.]

K. *Miben áll ez a' mi Nyavalyásslágunk?*

F. Kettőben :

1. A' Bóldogságnak elvesztésében.

(Ter. 3. 17. 23. Rom. 3. 23. Eph. 4. 18.)

2. A' Nyavalyásslágunk nyerésében.

[Rom. 3. 10, 11, 12.]

K. *Miben állott , az a' Bóldog állapot,
kit mi regen elvesztettünk?*

F. Az Isten képében es hasonlatosságá-
ban , melly volt a' tisztá szentségben és való-
ságos igazságban minden megvesztetsegnél-
kül. [Ter. 1. 27.] Es az Isten törvényéhez va-
lo alkalmatosságban , mely állott az ahoz va-
lo egész engedelmesseggben , minden töké-
letlenségnélkül. [Predic. 7. 29.

Eph. 4. 24. Coloss. 3. 10.]

K. *Mi tőtte , azt a' boldog állapotot ne-
zünk ilyen nyavalyásslágozá?*

A'

F. A' Bűn , es a' bűnért érdemlett átok.

[*Jac. 1. 14, 15. Gal. 3. 10. Solt. 38. 3, 4.*]

K. Miben áll a' mi Bűnőségünk?

F. Kettőben:

1. Ebben , hogy miis *részefi* vagyunk az *Adam vétkenek*. Mivel miis az esetkor az ő ágyékiban voltunk. (*Rom. 5. 12, 13, 14.*)

2. Ebben , hogy a' mi lelkeinknek minden tehetőségi , és testeinknek minden tagjai immár , természet szerént , *megromlottak*. [*Eph. 2. 1. Rom. 6. 19. Tit. 1. 15, 16. Jac. 3. 15*]

K. Miképpen *teszen* minket ez mi Bűnőségünk olyan Nyavalyásokká?

F. Hétkeppen :

1. *El törölven* rolunk az Isten képét. (Terem. 3. 7. és 6. 5.)

2. *Megtöltvén* á mi egész emberünket romlottsággal. [*Solt. 5. 10.*]

3. *Téven* minket a' bűnnek jobbagyivá , es a' Sátannak rabjaivá. (*Rom. 7. 14. Eph. 2. 2, 3. 2 Tim. 2. 26.*)

4. *Alkalmatlanokká* téven minket az Ur akarattjának értéfére , es az ő parantsolatának megtartására. [*Ján. 1. 5. Eph. 4. 18. 19*]

5. Ezt téven bennünk , hogy mi *elvezettük* a' teremtetett állatokhoz valo jussunkar , es azokon valo Uralkodásunkar.

(*Rom. 8. 20. 21, 22. Tit. 1. 15.*)

Kelletlenekke révén Isten előtt mind a'

mi személlyeinket , s-mind tselekedetinket.
(*Peld. 15.8,9. Ján. 9.31.*)

7. *Kivetvén* minket az Isten kedvéből,
es meltokká tévén minket az örök halálra.
(*Esa. 59.1,2,3. Jer. 5.25. Mát. 25.41.*)

K. *Az ilyen Nyavalyás állapotban való
ember nem terethetie meg önnön magát
az Istenhez ?*

F. Nem,

K. *Miert nem ?* F. Ezért : Mert

1. Eö egészen *alkalmatlan* akarmijorais.
(*2Cor. 3.5. Eph. 2.1. Mát. 7.17,18.*)

2. Eö igen *hajlando* arra , a' mi gonosz.
(*Ier. 17.9. Rom. 8.7. Aét. 7.51.*)

3. Eö ugyan *ellenfegeis* Istennek.
(*Col. 1.21. Rom. 8.7.*)

4. Eö csak *semmire bötfulli* az ő megté-
rélére való eszközöket. (*1Cor. 1.23. Iob. 21.*
14,15. Aét. 17.18. Solt. 58.4,5,6. Mát. 22.5,6.)

5. A' *bűnnek* megtsaló alkalmatosági igen
kedvesek ő neki. (*Peld. 9.15 (es 10.23.)*)

6. Az Istennek *utai*, es a' kik azokon jár-
nak ; alávalók , és semmi *bötsben nintsenek*
ő előtte. *Ián. 7.48,49. Esa. 8.18.*

1Cor. 4.13. Mal. 3.13,14,15.)

K. *Miben áll az ember megátkoztatása ?*

F. Ebben , hogy ő mind ez életben s-
mind a' következendőben , alája vettetett
minden qüntetéseknek. (*Rom. 6.23.*)

K. Mit

K. *Mitsoda büntetések azok, kiknek alá-
jok vettetett, ez életben?*

F. Az ő állapottyában valo sullyos válto-
zásoknak, az ő testében valo unadalmas nya-
valyáknak, hitván kívánságoknak, és az ő lel-
kén uralkodó romlotságoknak. (*Levit. 26. 15,*
16, 17. Törv. 28. 16, 17, 18. Rom. 1. 25, 26, 27,
28, 29. és t. † lásd meg a' Prax. piet. 2. részét, 67, 68, L.

K. *Mitsoda büntetések alá vettetett a' jö-
vendő életben?*

F. Azok, ama' fok véghetetlen, megeny-
hétetetlen, és orvosolhatatlan gyötrelmek.
(*Marc. 9. 45, 46.*) † Lásd prax. piet. 101. Lev.

K. *Mire indétson minket ez mi Bűnös es
átkos állapotunknak meg gondolása?*

F. Mély es töredelmes alázatosságra, arra
törekedő szüntelen igyekezettel, hogy me-
nekedhesünk ki abból. [*Rom. 7. 24. Job. 42.*
6. Acl. 2, 37.]

II. R E' S Z.

Az Isten Eleve-elrendeléséről.

M Egmutatván immár az embereknek Ny-
valyátságokat, a' bun miatt; Mond-
meg nekem azt is, mitsoda rendel viszi ki
Isten az embert e' Nyavalyás állapottyá-
ból, a' mennyei ditsőségben?

F. Az Isten, hat graditsokon, viszi az
embert, az üdvöslégre.

Mellyek azok?

1 Az

1 Az Elválasztás.

2 A' Megváltás.

3 Az Elhívás.

4 Megigazétás.

5 Megszentelés.

6 Megditsőetés.

Mitsoda az Elválasztás?

Istennek örökkévaló Decretoma , melyből ő szabadson és megmáfolhatatlanképpen elrendelte, hogy az ő neve ditsősségeért, némelly embereket , az örök életre vigyen, a' Christus által. (Eph. 1. 4, 5, 6.)

Mitsoda indetotta Istent arra , hogy némelly embereket az életre Elvála/z/zon?

Nem az eleve meglátott hit, jó tselekedetek, ember akarattyának szabadsága, nemeságyból születése , főt nemis a' Christus érde me ; Hanem egyedül az Isten jó-tetzése [Törv. 7. 7, 8. 2Tim. 1. 9. Eph. 1. 5. 11. Rom. 9. 11, 12, 13. Jan. 1. 13.]

Miképpen bizonyíthatod meg ezt még his nekem, hogy Isten, tsak az ő Jötetzéséből, Választotta el az embert az örök életre?

Főképpen ez hat okokból :

1. Mert az Isten szabadson Tselekedő, úgy hogy az ő akarattya senkitül es semmitül nem függ. (Solt. 135. 4, 5, 6. Rom 9. 21.)

2. Mert az Isten eleve *semmit* jót nem lát. *hatott* mi bennünk, hanem tsak a' mit ő maga

maga elintézett véghez vinni. (1 Cor. 4. 7. Phil. 2. 13. 1 Kir. 8. 57, 58.)

3. Mert a' mi Megváltatásunk, Elhivattatásunk, Megigazéztatásunk és Megszenteltetésünk mind öszveséggel az Isten szabados Jóterzéséből valók. (1 Ján. 3. 16. Gal. 1. 15. 2 Tim. 1. 9. Rom. 8. 30, 31, 32. 1 Cor. 1. 30.)

4. Mert a' kiket a' természet leg inkább felékesített, azok többire Megvettettek; A' kiket pedig igen kevéssel ékesített meg, gyakorta, azok az Elválasztottak. (1 Cor. 1. 26, 27, 28. Mat. 11. 25, 26.)

5. Mert gyakorta, az igen nagy bűnösök, megtérétnek, midőn azok, kik nem olyan nyilván élnek a' bűnben, uya-születetlenül maradnak. [Mat. 21. 28, 29, 30, 31, 32. 1 Tim. 1. 15. 2 Chron. 33. 12, 18]

6. Mert embernek semmije nintsén, a' mivel ditsekedgyék; hanem Istennek kell tulajdonétani, az ő üdvössége ege/z munkáinak ditséretit. [1 Cor. 1. 28, 29, 30, 31.]

Mitsoda tulajdonfái vannak az Elválasztásnak?

Azok nevezet szerent hármak.

1. Az Elválasztás örökke-való. [Eph. 1. 4.]

2. Az Megváltozhatatlan. (2 Tim. 2. 19. Rom. 8. 38, 39. és 11. 2, 29. Ján. 10. 28, 29)

3. Szabadoses semmitül nem függő. Rom. 9. 18. Esa. 60. 21.]

I. Mert a' Megvettetés megelőzte a' bűnt nem úgy , mint *causa .z. szerző ok* ; Hanem mint *Antecedens .z. Előjáró dolog*. Mint p.o. A' nap távoly létele Antecedense , de nem Causája a' viz befagyásának.

II. Mert Isten a' Megvettetés által , semmi gonoszt *nem önt* az emberben , sem ötet az-
zal semmi gonosz tselekedésre *nem kényszeríti*; Hanem tsak elrendeli azt. (*Iac. 1. 13, 14.*)

Menyiben? Ennyiben:

1. Hogy *ne adgyon* az embernek ugyan , es meg ne erősféttse ő benne , azt a' kegyelmet , melly azt tenné , hogy ő megál-
hasson. (*Törv. 29. 4. Solt. 81. 13*)

2. Hogy *megengedgye* az embernek az önnön kedvéből vétkezni.

Solt. 81. 12. Eph. 4. 19.)

3. Hogy *meghatározza* ötet meddig me-
hessen az olyan bűnben. (*1 Kir. 19. 28.*)

4. Eő elrendeli a' bűnnek természetit , és a' bűnt tévő igyekezeti felett , hogy bírja es igazgassa azt , jo végte .z. az önnön ditsős-
ségének kijelentésére , a' megtérhetetléné-
ken való igazságának executiojában .z. vég-
benvitelében , es a' választottakhoz való irgal-
masságának megmutatásában.

[*Rom. 9. 22, 23.*]

III. A' Megvettetés az Isten szabad os
batalmának actusa .z. tselekedése lévén , nints
an-

annak semmi egyéb Causája, hanem csak az Isten *jotetzése*; [Rom. 9, 21,] De az elkárhoztatás az Isten *igasságának* auctusa lévén, vagyon olly dolog, tudniillik a' *bűn*, melly annakérdemlő oka leszen. (Hof. 13. 9- Ezech. 18. 30, 31.)

IV. Az ember eseti a' maga akarattyának *szabadsága* szerént volt *eltávoztatható*; De a' tselekedet *eventusára* z' kimenetelire nézvén, volt *eltávoztathatatlan*: Az Urel nem rendelvén, hogy fel izgassa az ember akarattyát az épp állapotban való megmáradásra, es a' Sátán késértetinek ellene-állásra, ő szabad akarattyából hajla arra, a' mi meg volt tiltva. [Teremt. 3. 6.]

V. Az ember ném azért kárhozik el, hogy ő *nem tehet* egyebet, hanem csak bűnt, a' *Megvetés* decretomara nézvén; Hanem azért, hogy ő ugyan *nem akar* egyebet tenni, hanem csak bűnt, a' maga *hajlandóságára* nézvén. (Hof. 13. 9. Solt. 81. 10, 11, 12. Mát. 23. 37. Ezech. 18. 31. 32.)

VI, Jóllehet az uyáfszületetlen emberis, nem tehet semmit egyebet, hanem csak a' mit Isten az ő titkos decretomában elrendelt, Mindazáltal ő azért vétkezik, hogy a' mit ő térszen, azt nem az Isten *parantsolattyához*, hanem tulajdon a' maga *akarattyához* való engedelméből tselekszi. [Esa. 10. 5, 6, 7. Aét. 4. 27, 28.)

VII A' kiket Isten el nem rendelt *üdvözéteni*, azokat elrendelte *magoknak hagyani*, hogy maradgyanak, tudniillik az ő szivőknek vakságában, és keménységében, mind addig, míg az ő vétkeknek mértéke teli nem telik. (1 Pet. 2. 8. Esa. 6. 9. 2 Cor. 4. 3, 4.)

Mitsoda jegyei vagynak a' Megvettetésnek?

Megtsalhatatlan jegyeit igen nehéz adni; Mindazáltal nyôltz könnyen megprobalható jegyeit adhatni, egymint.

1. Midôn az Isten, avagy hogy *nem adgya* nekik, avagy hogy elvészti tûlök, az ő Igének hûségese ministeriumat z. predicáltatását, úgy mint az ő üdvôsségeknek rendszerent való eszközeit.

Mát. 10. 5. es r. 23. 37, 38, 39. Añ. 13. 46.]

2. Midôn Isten *nem hajtya* arra az ő szivôket, hogy a' külsô eszközöknek engedgyenek, kiket ki szolgáltartott, avagy eleikben adott. [1 Sam. 2. 25. Mat. 11. 21, 22, 23.

2 Chron. 25. 16]

3. Midôn az embereknek szivek *megkeményedett* az Igének predicáltatása által, avagy az boldog életnek, az üdvôsségnek más eszközei által. [Esa. 6. 9, 10. 2 Cor. 2.

15, 16. 1 Pet. 2. 7, 8. Ián. 13. 2.]

4. Midôn Isten *lelki aluvást* botsát az emberre, hogy ôtet tegye bátorfâgossâ, es az ő romlott természetebeli idejének, es az ő jelen való állapottya veszedelmének nem érzô-

érzőjévé. (Rom. 11. 8. Efa. 19. 14.)

5. Midőn Isten az embereket *adgya elfordult elmének*, alkalmatlanétván őket, elannyéra, hogy igazat ne ítélfessenek a' lelki jó dolgok, es a' gonolz között

(Rom. 1. 28. 2 Pét. 2. 12. 2 Cor. 4. 3, 4.)

6. Midőn Isten az embereket *adgya a' fátánnak*, a' Hitetőknek, avagy az ördögh szörnyen megtsaló játékinak, hogy eltsábétaflanak.

(2 Cor. 4. 4. 2 Thes. 2. 9, 10,

11, 12. Mic. 2. 11. 1 Kir. 22. 20, 21, 22, 23.]

7. Midőn az emberek *nem veszik s-nemis akarják venni az igazságot*, ahöz való szives szeretettel. [2 Thes. 2. 11, 12.]

8. Midőn az emberek, az Isten kegyelmességét *fajtalanságokra fordítyák*, úgy hogy a' bűnben megmérészelnek maradni, ezert: Mert az Isten hosszú türo, irgalmas.

Rom. 2. 4, 5. Jud. 4. versében.

Rettenetes azoknak állapotok kikben ez jegyek feltalálatnak, mellyekben ha végig megmaradnak, kérelkedhenni Elválasztatások felől. En így mondom ki, rendel.

Nints ige, Nem hajlott, Keményült szíw. Alvó lélekben, Elme gonoszra, Sátáné, Nemlzeret, Jóval abutál.]

Ex az Elválasztásnak es Megvettetésnek tudománya nem teszié az embereket bátorságosokká es gondviseletlenekké, lelki tunyákká?

Nem

Nem. Mert Isten, a' mint elrendelte az embert a' *megdűtsötésre*, úgy rendelte őket a' *megszentelésre*, es a' szent eszközökkel való életre, hogy elérjék azt a' véget.

[2Thes. 2. 13, 14. Ephs. 1. 4. 2Pet. 1. 10.)

Ugy hogy, a' ki Elválasztatott. hirti, es jó tselekedetiis léfznek annak, minekelőtte e' vilagbol ki mulnek.

Megmutathatnáde még nekem világosabban, az Istenségben való három személyek mikeppen munkalodnak az ember üdvössége munkájának veghez vitelében?

Megmutathatom e' képpen:

1. Senki nem mehet a' *Fiuhoz*, hanem tsak az *Atyától*, az *Elválasztás* által.

(Ján. 6. 37, 65. Ján. 17. 2, 6, 7.)

2. Senki nem mehet az *atyához* a' bűnnek es Sátánnak fogfágából, hanem tsak a' *Fiu* által, a' *Megváltás* és *Közbenjárás* munkája által. (Eph. 1. 9, 10. Ián. 14 6.)

3. Senki nem *eggyesülhet* a' *Fiu* ual, hanem tsak a' szent *Lelek* által, ki munkálodgya a' hitet és *Megszentelést* azokban, kiket az *Atya* Elválasztott, és a' *Fiu* Megváltott. (2Thes. 2. 13. 1Pet. 1. 2, 3.)

4. Az ember üdvösségének egész munkája az *Atyától* vagyon, a' decretomnak elei vagy *Kezdeti* által: A' *Fiuban*, az eszközöknek *Ki sáfárlása* által: A' szent *Lelek* által
ennyi-

ennyiben , hogy ő mind á *hitre* való eszkö-
zöket *végben vívzi* , ugy mint kivel, azok az
emberre szabattatnak , mind az *engedelmes-
ségre*, és tiszta szentségre valokat is, ugy mint
a' hitnek gyümöltseire, es a' boldog menyor-
szág útára. [1 Pet. 1, 2, 3, 4.]

*Mitsoda Regulákat adhat sz te ennékem ,
hogy az Elválasztásnak es Megvettetés-
nek mélyseges titkát, én jobban megerthes-
sem ?*

Ennek igaz megérté sére tartozó Regulák
öt félék.

*Miről valók ezek között , az első rendbeli
Regulák ?*

Az Isten Eleve-megtudásáru.

*Mellyek az Isten Eleve-megtudásáru va-
ló Regulák ?*

Hét Regulák vagynak olyanok ?

I. Az Istennek Eleve megtudása *függés-
nélkül* való , nemis vőtt ez alkalmatosságot
az Eleve-megtudott dolgoktul. Ezért pe-
nig: Mert az Eleve-megtudó Isten nyomta
az ő képzését az Eleve-megtudott dolgok-
ban ; De az Eleve-megtudott dolgok semmi
képzést nem tehettek az Eleve-megtudó
Istenben.

II. Az Isten *semmi jót Eleve-nem látott*
a' teremtetett állatokban , sem semmi jóra va-
ló hajlandóságot ; hanem azt látta , a' mit ő
örök-

öröktől fogván elrendelt , hogy azokban véghez vigyen , mind az ő valóságokra s mind hajlandóságokra.

III. A' jövendő dolgok azért *jövendők* és lezendők : Mert Isten azokat Eleve-meg tudta és *Eleve elrendelte*; Es így azoknak lételek függ az Isten decretumátul , nem az Isten Eleve megtudása függ azoktól.

IV. Az Isten Eleve-megtudása , nem *Cauzája* annak , a' mit Isten Eleve elrendelt, hogy azt *megengedgye* lenni, (tudniillik a' bűnnek) ; Hanem tsak annak *Cauzája* .z. tselekedője , a' mit Isten elrendelt , hogy ő *tselekedgyek* , tudniillik , a' teremtettségeknek , az ő minéműségeknek , mozgásoknak és tselekedeteknek.

V. Az Isten Eleve-megtudása *nem tsupán szemlélő* , hivalkodva nézelő , hanem *ugyan munkálodóis* : Nem tsak kijelentő-e a' jövendő dolgoknak , a' mint ő látta azokat, az ő *Cauzájokban* , hanem *ugyan tselekedőjeis* mind annak , valamit ő akar hogy legyen , akar jó s-akar gonosz legyen az. Ezt téfszi penig avagy az ő hatható munkálkodása , avagy az ő szabados akarattyabéli megengedése, es annak bölts igazgatása által , arra a' végre , melyre ő aztrendelte.

VI. Va.

VI. Valamit Isten *Eleve tud*, azt ő *akarja*. Mivel nemis léssen sen mi dolog, a' mit ő nem akar: Az Ur avagy maga, avagy mások által tselekszi azt, valami jó léssen, de meg engedi egyebeknek is azt tselekedni, valami gonosz esik.

VII. Istennek az ő Elválasztásában való Eleve-megtudása nem csak merőven *pujzta Tudás*, Hanem ugyan öszveköttetett az ő szeretetének *indulativál* és jó-akaró szándékával, hogy rendellye es vigye az elválasztottakat az örök életre, az ő tulajdon kiváltképpen való szerelméből.

Miről valok a' második rendbeli Regulák?

Az Isten Akarattyárul.

Mellyek azok a' Regulák?

Kilentz Regulák vagynak az Isten Akarattyárul:

I. Te azt ne gondold, hogy valami lenne *előtte* az Isten Akarattyának, tanatsának, szándékának és decretomának. Mert azok öröke-valók, és senki nem nézhet túl az öröke-valóságon, valami dologért.

II. Az Isten Akarattya leg eléb vitetik *őmaga*, ugymint summum bonumra. z. főjora:

Másodszor

szor a' *Teremtett allatokra*, a' mint azok vagy inkább vagy kevesbé viselik az ő képét. A' *bünreis* harmadszor; de ő akarja a' bűnt, nem egyátallyában, avagy simpliciter .z. ő szinte, ő magaért, a' menyiben a' bűn, bűn: Mert ő gyűlöli ugy annak létét; Hanem, akarja ő a' bűnt megengedni, és azt jól birni, a' menyiben a' vitettetik, az ő jófága és böltséfege által, a' maga ditsőslégére, és a' *Teremtett állatnakis* jóvára.

III. Valamit Isten akar az ő titkos Akarattyában, azt ő véghezis-viszi. Mert ő megtészi azt ő magában, az ő titkos es megváltozhatatlan decretoma által: és önnön magátul, két hibátlan eszközök, ugymint a' Fiu kifárlása, es az ő Lelke megteltyefetése által.

IV. Nem kell mi nekünk az Isten *elrejtett* Akarattyát őszveegyelétenünk, az ő *kijelentett* Akarattyával: Az Elválasztás decretomát a' hitnek és az engedelmeslégnek, s' a' megtérésnek parantsolativa. (Tsak azt tegyük, a' mit parantsol, ne vizsgállyuk azt, mit rendelt.) Mert az Ur kijelentett Akarattya a' mi tselekedetinknek Regulája, mint ihol az ötödik Regula mutatya.

V. Az Isten kijelentett Akarattya megmutattya nekünk mitt kellyen *tselekednünk*. Noha azt Isten, az ő elrejtett Akarattyában
el

el nem végezte, hogy mi vagy *teheffük*, vagy alkalmatosétassunk azoknak véghez vitelekre.

VI. Isten *Akarattya* az oka, hogy két egyenlő és azon sorfbeli emberek, jlyen egy mástul sokkal különbözökké tétettenek; E's nem a' mi akaratumknak *Eleve meglátása*, ki vészti vagy megveti az eleiben adott kegyelmet.

VII. Az Isten Akarattya igen szabados és *simplex*. z. ő magán valo. E's ezokáért nintsenek, sem két, sem több, sem egy másfal *ellenkező Akarattyai* Istennek; hanem az Isten Akarattya igen *simplex*. z. egyedülvalò, és együgyű.

VIII. Az Isten Akarattjának vagynak fok féle *distinctionoi*. z. megkülömböztetési; de azokis őllyak, á kik inkább csak *nevelvalók*, hogy sem valósággal volnának.

IX. A' melly dolgok lésznek az Isten kijelentett Akarattya, avagy a' parantsolatokbeli Akarattya ellen, nem lésznek azon kívöl, avagy az ő titkos Akarattyanékül, melly tulajdonképpen Isten Akarattya. Holott semmi nem léssen Isten Akarása, avagy Nem-akarása kívöl.

Mirül valók a' harmadrendbeli Regulák?
Az Isten decretomarul.

Mitsoda Regulák vagynak az Isten decretomarul?

Tizen

Tizen négy Regulák vagynak arrul :

I. Az Isten Decretoma igen bölts , igen szabados , magán-valò , hánélkül-való , örökké-való és minden alsób Causákat *megelőző*.

II. Noha mindenek szükségesképpen lesznek az Isten decretomára nézvéen , mindazáltal az ő Decretoma, semmi bűnnek nem oka, Mert a Decretom nem szerez *kényszeretesnek*, hanem csak *megváltozhatatlanságnak* szükségesképpen létét.

Decretum non infert rebus coactionem , sed immutabilitatem.

III. Az Isten Decretoma *nem veszi el*, sem az okos teremtetett állatoktól a' *szabadságot*, sem az alsób Causaktól a' *történhetőséget*.

IV: Istennek az Elválasztásban, vagy a' Megvetésben való *decretomát*, nem kell fundálni valami olly dolgon, az emberben; hanem mindenestül, az Isten szabad akaratyán és *jotetzésén*.

V. Igen szorgalmatoson meg kell különböztetnünk az elválasztás és megvetés *Decretomát*, annak *Executiojatul* .z' végben-vitelérül. Mert a' Decretom örökkés a' bűn előtt való; Deaz Executio *űdő szerent*, és a' bűn után való: A' Decretom egyenlőképpen nézi az embert közönségesen, a' menyiben ő olly teremtet-állat, ki a-
vagy

vagy a' dütsősséget, avagy a' boszszu-állást felveheti; Az Executio nézi az embert, a' menyiben ő a' bűnben vagyon.

VI. Eltávoztasluk méghis hogy őszve-ne egyelérsük a' Decretomot, annak Executiojával, sem az üdvösség, vagy a' karhozat *eszközeit* az elválasztas, vagy a' megvetés *Causaival*: Nem teheted a' hitet es a' Christust, az elválasztásnak Causájává. Mivel ezek az üdvösségnek eszközei: Így a' hitetleniséget és a' büntis, nem teheted a' megvettetésnek Causájává. Mert ezek nem előtte, hanem utánna járnak a' megvettetésnek.

VII. Meg kell különböztetnünk a' *Nem - elválasztást*, avagy megvettetést, a' büntetésre való *rendelesnek* Decretomatul, melly közönfégesen hivatik *prædamnationnak*. z. eleve elkárhoztatásnak. Mert az első függ egyedül tsak az Isten *jotetzésétul*; A' másik pedig az Isten *igasságának* a-ctusa: Eggyik foly az Istentul a' menyiben ő szabados *hatalmu*, a' másikis foly ugyan az Istentul; De a' menyiben az Isten *igaz*: Eggyik nézi az embert, a' menyiben ő okos teremtetett állat, *változhato*; A' másik nézi, a' menyiben ő a' bűnben *esett*.

VIII. Szorgalmatosan alkalmaztassuk az igaz *objectumot* .z' igaz célt mindenik külön *actu/sra* , kiket mi gondolunk lenni az Isten decretomában. Es ugy kell alkalmaztatnunk az örök elválasztást es megvettetést az Isten *hatalmának* , Uraságának , es jöttezésének tulajdonfágára : Kell alkalmaztatnunk az *üdü szerént való elválasztástis* (tudniillik az Elhívást)melly nézi az embert , a' bűnben , az Isten *irgalmaságának* tulajdonfágára: Igy a' megvettetett embereknek a' büntetésre *való rendeltetéseketis*, vinnünk kell az Isten *igasságának* tulajdonfágára

IX. Az örök elválasztásnak és megvettetésnek, vagy elhagyásnak tulajdon *objectuma*, az *okos Teremtett-állat* , ki felveheti vagy a' dűtsősléget, vagy a' 'b'oszfszuállást: A' mint ezt láthattjuk az *Angyaloknak* elválasztatásokban , és megvettetésekben , a' kik nem voltak a' bűnnek egész téstájában : Es a' *Christus emberfége* szerént való elválasztatásban , kiben semmi bűn nem vólt.

X. Az elválasztásnak és megvetetésnek Decretoma, egyedül tsak az Istenben , ugy-mint *subjectumban* .z' fundamentomban megmaradó actus: Az Istentül egyedül, ugy-mint Causátul vagyon ; De az elkárhoztatás sem *eredet* szerént az Istentül , sem *fundamentom* szerént az Istenben nintsen ; hanem
ez

ez az Isten igazságából *szarmazó tselekedet*.

XI. Az ember *üdvössége* az Isten Decretomanak es tanátsának rendiben megelőzi az *eszközöket*. Mivel minden bölts *agens* .z. tselekedő fel téfzi elsőben a' véget , és az után rendeli az *eszközöket* ahoz.

XII. Valamint Isten elrendeli a' *véget* , szintén úgy rendel ahoz igen helyyes , illendő és hatható *eszközöket is*, annak a' végnek elérésére, avagy vegben-vitelére. Holott az ő elválasztásának és megvetésének Decretoma szintén olly megváltoz hatatlan, mint szintén ő maga.

XIII. Az Isten felette igen bölts *Agens* .z. telekedő lé vén , él szánta magában, hogy az ő saját *ditfősseget* kijelentse , úgy mint olyan igen bizonyos es megtsalhatatlan véget. Azért elintézett és elrendelt mindeneket hogy arra a' végre szolgállyanak.

XIV. Nintsen soha, sőt ugyan nemis lehet semmi *indető oka*, az Isten Decretomanak, az Isten szabad akarattyan és *potetzésén* kivől.

Miről valok a' negyed rendbeli Regulák?

Az egy Istenfégbéli három személlyek munkájának módgyarul , mellyet tselekesznek az ember üdvössége egész dolgában.

Mitfoda Regulák vagynak arrul?

Ezek.

I. Az Elválasztás a' mennyiben *főtül* eredett

dett munka , tulajdonéatik az első Személynek : E's a' *Fiu kiszolgáltatása* vagyon, az Atya elváltatása szerént.

II. Az Atya tötte bizonyos számu népnek *elválasztását* az örök életre , ugy mint az ő örökiségére : A' *Fiu Megváltotta*, avagy vötte azt , a' mit az Atya elválasztott vala: Es a' Izent Lélek, az Atyától es a' Fiutól munkálodván, ugyan azt *birtokában* vötte , es kiüzi abból a' bűnt és a' sáránt.

(Mint p. o. Valamely nagy Urnak vagy Királynak volna meszse egy erős Vára, vagy szép Varosa, azonban, az ellenség aztsalárdfaggal el foglalná, Mi lesz? A' király Fia reja megyen, es azt vère ontásávalis megvéshi az ellenségtől, De ő azt bizza az ő Attyafiara, ki azt birja, es az ellenség maradékjatis abból ki puszterettya, mintörökéből. Így az Isten szép öröksége voltunk mi, de az esetben a' Sátán el idegenetett es szaka sztott vala az Urtól, Mi lött? Az egek Királynának az Istennek Fia eljött es megváltott vère ontásával az ellenségh kezéből, De immar ő bizott minket a' szent Lélekre, kibir minket, Es a' Sátán maradékit fajzatit a' bűn munkait kiüzi belőlünk, megszenteles által?

III. Az ember elválasztatott a' Christusban ugymint az elválasztottaknak fejében; De nem ugy, mint az Atya elválasztásának fejében avagy fundamentomában. Mert ugy az Atyának kellene lenni a' Fiutól, a' ki tsak maga, ő magától munkálodik, a' Fiu által.

IV. A'

IV. A' Christus az Atyától Elválasztott. Ezokáért nem feje az Atya elválasztásának : Az Atya *szereteti* tötte azt , hogy a' Fiu nekünk *ajándékozta* *assek*.

V. A' Christus elválasztatott : (1) ugy mint *Fő*, de nem az ő Attyára , hanem az ő tagaira nevében, és ugy ő, a' választottak közt valo rendben leg első, és mi ő benne választattunkel. (2) ő elválasztatott, ugy mint a' kegyelemnek *kut-feje* , de nem az ő Attyához , hanem az ő Attyától, mi hozzánk , ugymint Közbenjáró, és eszköz a' mi jóvunkért. E's így ő lött mi szolgánká.

Miről valók, az ötöd rendbeli Regulák?

A' bűnről.

Mellyek azok a' Regulák , kik , ez aránt nézik a' bűnt?

Ezek azok :

I. Külömbfeger kell tenni a' meglőtt dolgok, ugymint *effectomok* .z. tsinálmányok között, a' menyiben valamitől, ugymint az önön nön causajoktól folynak. (*mint. p.o.* A' viznek megfagyása, lesz az *éltető-egnek* hidegsége után , mint annak *effectoma*.) és a' között, a' mi csak *consequens* .z. következő dolog, mely lészén valami , ugymint csak *antece-*
dens .z. előjáró dolog után. Mint a' viz megfagyása *consequens* , de nem *effecto-*
ma a' *nap* távolj létének : Ugy a' bűn *Con-*

B

sequen

sequense a' megvettetésnek, nem effectoma .z' a' megvettetés nem teszi emberben a' bűnt, hanem annak tsak utanna következik. Mert Isten az embérnek el nem választrása által nem öntött az emberben valami gonoszt, sem ő tüle el nem vőtt, valami jót, a' mi övé lőtt volna; Hanem tsak nem rendelte el az által, hogy azt a' jót ő benne meg-erőssítse, mely által az ember megálhatna.

II. A' tselekedeteknek *causalitását* .z' munkálodósfágát, a' menyiben a' tselekedet felsőb oktul vagyon, a' hatható es tehető ségességgel, es ahhoz egyátallyában való erőadással, szintén úgy, mint annak igazgatását es meghatározásátis, az Istenre kell vinni; De a' bűnt, melly a' tselekedeteknek rendeletlen-sége és fogyatkozása, az emberre kell vinni, mint annak Authorára. Mivel az emberben, ugymint subjectumban .z' fundamentomban vagyon.

III. A' tselekedet, a' menyiben a' gonosz akarattul származik, és gonosz végreis tart, annyiban vagyon az embertül; De a' menyiben Istentül jo végre birattatik, annyiban Istentül vagyon.

IV. Nézz az Isten *Decretomára*, és meglátod, hogy az, olly megálló actus, ki az Istenben megmarad, semmit nem művelvén, a' teremtetett állatokban semmi vezéret
séget

féget nem öntvén, sem valami gonoszra a' teremtetett állatot nem kényszerítvén; hanem őt *magának hagyván*, a' teremtetett állat, a' maga tulajdon tetzéséből hajol el, az eleiben írott igazság regulájátul, kiben ő teremtetett v. vala. Isten az embert jó állapotban állatra v. volt, tévén őt az önnön maga dolgainak szabados kezdőjévé.

V. Nézz az Isten *Providentiájára* .z. gondviselésére, és ottan meglátod, hogy az Isten munkálodik a' Bűn körül, de nem a' Bűnből. Megláthatod azért a' Bűn körül való munkáját Istennek.

1. Az *Eleve megtudásiban*, és annak eleve elrendelésében. (Ter. 50. 20.)

Mert [hiszem] valami vagyon, vagyon az: avagy az Isten akarattya ellen; ha ugy lehetne valami, tehát az Isten nem volna *mindenható* a' képpen: avagy az vagyon, az Isten akarattya *kívül*; ha ugy lehetne is valami, ez következne, hogy az Isten nem volna *mindenre vigyázó* és mindent igazgató: Avagy pedig, holott így egyikképpen fennszen semmi, tehát minden vagyon az Isten akarattya-ból. Mert ugyanis, ki állott az Ur akarattya-ellen? (Rom. 9. 19.)

A' Bűn az igazságnak regulája ellen vagyon, kit Isten irt az ember eleiben; De nem az Isten titkos akarattya ellen, kinek ellené

nem álhatni.

2. Itt te meglátod az Isten munkálódását a' bűnös ember természetinek *megtartásában*. Mert ő benne élünk, mozgunk és vagyunk. (Að. 17. 28.)

3. A' bűnnek *megengedésében*.

(Að. 14. 16.)

4. A' Bűnösnek *elhagyásában*.

(Esa. 5. 5, 6.)

5. Mikor a' vakmerő bűnöst borsáttya, főt ugyan *kiadgya* a' sátánnak, és hitván indulatoknak, melly ugymint az igazságnak a' útusa .z' munkája, az ő elebbi istentelenségeknek büntetése. [Rom. 1. 24.]

6. Eö nekik, az ő éktelen igyekezetekbeli, *meghatározásokban*. (Esa. 8. 10.)

7. Szabadfágott *adván* a' gonosz eszközöknek, hogy egyebeket felindétsanak, és a' gonoszra ösztönözzenek. [1 Kir. 22. 22.]

VI. Nézz a' Bűnre, és ottan eszedbenvésszed, hogy az, a' gonosztul vagy on, *fogyatkozása* szerént. A' bűnnek tulajdonképpen nintsen semmi szerző oka, hanem fogyatkozó oka. (Amalo defectu ivé)

Mert a' Bűn proprie .z' tulajdonképpen, nem tselekedet, hanem a' tselekedetben való fogyatkozás, görbeség avagy kitévelyedés: E's így a' Bűnnek semmi magán-álló valósága nintsen; hanem a', tsak olyan *Privatio*

vatio

vatio. z. hiba, melly azt à subjectomot, kiben
 ő vagyon, meg motskollya.

[Est actionis defectio.]

Mindazáltal, jo Causátul vagyon, *megengedes* es azt jora rendelésképpen:

(A bono permissivè.)

A' Bűn ugyan abbanis vagyon, *fundamentomára* nézvén, a' mi jo. Mivel a' tselekedet jo, ő magában, de a' tselekedet hibáslága nem jo.

[In bono subjective]

A' Bűn végezetre, ugyan jo végreis vagyon, arra *igazgatásképpen*. Mivel az Isten, a' fő jó, soha azt meg nem engedné, ha nem tudna, hogy ő azt jó végre fordéhattya.

(Ad bonum reductivè)

Holott azért a' Bűn

A' tselekedetnek megveszése, ő magában.
Tehát extis megtudd itt., hogy az

A' gonosztul vagyon, eltévedésképpen.

A' jótul, megengedés szerént.

A' joban, fundamentomára nézve, és

A' jora, a' bölts Isten igazgatásából.

VII. Istennek a' Bűn körül való munkáit, meg kell gondolni, a' Bűnnek kezdetiben, menésében, és végezetiben:

Kezdetiben, a' Bűnnek megtiltását és megengedését gondollyuk meg: A' *megtiltásban* ezt: hogy ha semmi tilalom nem lőtt volna, nemis lehetett volna semmi

B 3

Bűn

Bűn. Mert a' hol semmi törvény nints, ott semmi Bűn nints : A' *megengedésben* pedig ezt, hogy ha Isten nem akarta volna megengedni a' Bűnt, a' Bűn nemis lehetett volna. Mert soha semmi, az Isten titkos akarattya kivől nem lehet.

A' Bűn *menésébenis*, annak igazgatását és meghatározását gondollyuk meg: Midőn az Isten *birja*, és meghatározza a' Bűnt, hogy tudnillik, mikor legyen az, meddig tartson, és mitsoda mértékig tellyék.

A' Bűnnek *végén*, avagy elvégezésében pedig, meglátzik az Isten munkája, midőn az ő Isteni irgalmasságát megmutattya népmelleyeknek, Bűnők *megbotsátásában*; Igasságát viszontag, egyebeknek *megbüntetéseiben*.

I I I. R E ' S Z

A' Megváltásról.

Mitsoda a' második grádits, melly által Isten munkálodik, az ember üdvössége dolgában?

A' Megváltás. (Eph. 1. 7.)

Miről kell elmelkednünk az ember Megváltatásában?

Hat dolgokról :

1. Ki

1. *Ki vitte végben azt.*
2. *Miben áll az.*
3. *Hogy jelentetett a' meg nekünk.*
4. *Mint foghatjuk és vehettyük mi azt el.*
5. *Mivégre Váltattunk mi meg.*
6. *Mi hasznait kell annak magunkban látnunk.*

*Ki vitte-véghez a' mi Megváltatásunkat?
Egyedül a' Jésus Christus.*

[*Gal. 4. 5. 1 Cor. 1. 30. Ad. 4. 12.*]

Mitsoda és kitsoda a' Christus?

Eő az Istennek Fia, Istenlége szerént, az ő örök *születése* által, emberlége szerént, penig a' személlyi *eggyesülésnek* kegyelme által.

[*Sólt. 2. 7. Luc. 1. 35.*]

Miképpen különböztetik meg a' Christus, az Atyától?

Kétképpen:

1. Az ő *személlyére* nézve, a' menyiben ő Fia az Istennek, és úgy a' sz. Háromságban második Személy. [1 Ján. 5. 7.]

2. Az ő *tisztire* nézve, a' menyiben ő Közbenjáró, mind igaz Isten, s' mind igaz ember. (Ján. 17. 5.)

Hogy mondathatik a' Christus, az Atyával egyenlőnekis, és egyszer s' mind alsőbnekis, az Atyánál?

Az Atyával egyenlő ő, *Isteni természet-*

tire nézve; De alsób az Atyánál, az ő Közbenjároi tisztire nézve.

(*Phil. 2.6. Ián. 10.29,30. és 14.28.*)

Miképpen különböztetik meg a' Christus, ő magában?

Az ő ízemélye, Természetei, Tulajdonági és Tselekedetei által: Szemellyében ő tsak egy; De az ő természetei, tulajdonági és tselekedetei, két felek, Isteni és emberiek.

(*Mát. 1.23. Ján. 1.14. Mát. 23.37. Ián. 2.19.*)

A' mi Megváltatásunkat tsak az egyik természeti általe, vagy mindenik által vitte a' Christus véghez?

Mindenik természetei által. [*1 Tim. 2.5.*]

Megtetzik hát innét, hogy a' Christus, mind két természeti szerént, Megváltónk és Közbenjárónk minekünk?

Igenis meg, Még penig ilyenképpen:

1. Eö felvötte az emberi testet, hogy a' képpen, Isten és ember lévén, a' Megváltás tisztihhez alkalmas személy lenne, az ellenkező két fél, ugymint, a' megharagutt Isten, és az elfajult emberi nemzetnek öszvebekéltetésére. [*1 Tim. 2.5,6.*]

2. Eö Ember völt, hogy az emberekért szenvedgyen: E's egyszer s' mind, ő Istenis völt, hogy az ő szenvedésének véghetetlen bötsi, érdeme, és megbötsülhetetlen árra legyen, mellyel az ember Megváltatásának egé-

egészlen eleget tegyen. [Sid. 2. 14, 15, 17.]

3. A' Christus úgy vitte véghez, a' Megváltásnak tisztit, mind két természetű Izerént, hogy a' Megváltás munkájában volt *közös*; De a' munkalodó természetekben, a' tselekedet modgyának és erejének, volt *külömbsege*: A' Christus *szenvedett* az ő emberi természetiben, *De elvisselte*, és meggyőzte a' dolgokat, kiket ő szenvedett, az ő Isteni természetinek hatalma által: *Eő eleget tött* az ő emberi természetiben; De ereje, méltósága, hathatósága és alkalmasságátása, a' *Megváltásnak* és elégtételnek, *származott* az ő Isteni természetiből.

(Sid. 9. 14. és 5. 5. Act. 20. 28.)

A' Christusnak olyan rövid szenvedése, hogy tehet, az Isten véghetetlen igasságának, eleget? E's mikeppen engesztelhetette volna mi hozzánk, az Isten örökke való jó kedvét, az által?

A' Christus szenvedésének véghetetlen érdeme, foly az ő véghetetlen *Istenségétul*. Ez okáért, mint az ember bűne, ki jollehet ő magában nem véghetetlen, de mindazáltal lőtt véghetetlenné, mivelhogy az Isten véghetetlen igassága ellen lőtt: Ugy a' Christus szenvedéseis, noha idejére nézve, nem véghetetlen, mindazáltal az Istenség ereje és érdeme által, lőtt véghetetlenné. (Act. 20. 28.)

De ugyan Még his azt kérdelem : A' Megváltásnak munkája miképpen tartozhatik, az Isteni természetre : Holott az Isteni természet, sem nem szenvedhetett, mivel a' megváltozhatatlan : Sem meg nem halhatott, mivel hogy az, meghalhatatlan ?

Meglehetett az, a' személyi eggyesülés által. Mert az Isteni természet megjelentvén magát a' testben, és az emberi természetis, eggyé lévén, az Isteni természettel, a' személyi eggyesülés által : Valami lött, a' két természeteknek eggyike által, szintén annyiban vétettetik az, mintha mind a' két természetek tselekedték volna azt.

(Ján. 1. 14. Phil. 2. 7, 8.)

Hány féle a' Christus Megváltói tiszti ?

Háromféle :

1. *Eő Propheta*, és a' képpen tanét ő.
2. *Fő Pap*, úgy áldozik és megszentel.
3. *Király*, és úgy bir, oltalmaz és igazgat. Egy szóval : A' menyiben Propheta, kihirdeti : A' menyiben Fő-pap, kinyeri : A' menyiben penig király, reá szabja az az üdvösléget, az ő népére. *(Act. 3. 22. Sid. 10. 10, 14. Eph. 5. 25, 26, 27. Esa. 9. 6, 7.)*

Még his mutasd meg nekem bővebben, mit teszzen a' Christus, a' menyiben ő Propheta ?

Meg-

*Megmutattya a' mi bűn miatt való nyavalyátlágunkat, és a' kegyelemből való böl-
dogfagunkat. (Ján. 1. 9, 18. Mát. 17. 5.)*

Mikeppen tselekszi azt?

*Külfőkeppen a' Törvény és az Evange-
lium prædicáltatása által : Belsőkeppen a'
mi elménknek és értelmünknek megvilá-
gosítása által. (Mat. 4. 17. Efsa. 60. 1.*

Eph. 4. 11. Ján. 5. 25. 1 Ján. 2. 27.)

Mit tselekedett, a' menyiben Fő Pap?

*Megváltott minket a' kárhozattul, és az
Isten jó kedvét, és kegyelmét nekünk nyerte,
s' hozzánk édesétette.*

(Sid. 2. 17. Solt. 110. 4, 5. 1 Pet. 2. 24.)

Mi módon tselekedte azt?

1. *Megőrizvén a' törvént, és annak eleget
tévén. (Rom. 8. 33, 34.)*

2. *Felvívén ő magát Istennek, az áldozá-
tra. [Eph. 5. 2.]*

3. *Efedezvén mi érettünk.*

(Sid. 7. 25, 26, 27. Ján. 17. 9.)

Mikeppen esedezik mi érettünk?

1. *Bemutatván ő magát, az Atya Isten
előt, ugymint mi Közbenjárónk és Megvál-
tónk. [Sid. 9. 24. 1 Ián. 2. 1.]*

2. *Igervén engedelmesléget, és háláda-
toslágot, a' mi részünkrül.*

[Ián. 17. 6, 25, 26.)

3. *Könyörögvén mi érettünk. (Ián. 17. 9.)*

Hát a' menyiben Király, mit tselekeszik?

Birja, igazgattya, és őltalmazza az ő országát, és megváltott népét, minden gonosztul: E's megtartva őket a' kegyelemben, s' az Istén jó kedvében, mind örökké. *Solt. 2. 6, 9. L. 1. 32. Ján. 10. 28. Mát. 28. 20. Sid. 12. 28.*

Miképpen miveli ezt?

1. Győzedelmet véven, az ő, és a' mi ellenséginken. *1C. 15. 55. Col. 2. 15. Sid. 2. 14. Hof. 13. 14.*

2. Elhiván és öszvegyűjtven, az ő országnak népét, és azoknak sziveikben, örökséget és szállást foglalván. [*Jan. 10. 16.*

és 14. 23. és 17. 11, 12. Eph. 3. 17. és 4. 11.]

3. A' hívésnek és engelmességeknek törvényeit irván elejekbe.

(*Mát. 17. 5. Ad. 17. 30, 31, 32. Efsa. 11. 2, 3, 4.*)

4. Egyszer s' mind felindetván, az ő sziveket belsőképpen, az Istén jelen való jó kedvének, és a' jövendő dütsősség reménységének, érzése által, a' hívésre és engedelemre. [*Rom. 8. 14. Mát. 3. 11. 2Cor. 7. 4, 5. és 5. 20.*

5. Ajándékozván, és kiszolgáltatván nekik, minden szükséges dolgokat, az üdvösségre. (*Solt. 45. 13, 14. Eph. 4. 11, 12.*)

6. Megzabolázván, és megbüntetvén az ő ellenségeit, kik az övei ellen támadnak.

(*1Cor. 15. 24, 25.*)

Im tsak az élék azt mondád, hogy a' Christuszenvedésinek véghetetlen érdeme és bőségye, az ő Istenfegere nézve; Így tehát ő, I-

Istennek az ő Attyának intézéséből és Jzándékából, mindenekert megholt, es minden embereket megváltott, mint a' Papisták, Lutheristák, és egyéb ezekkel tévelygők tanéttják?

Eö megváltott minden *nemzetseg*, és minden állapotbol való bizonyos embereket; De nem mindenkülön külön személlyeket. *Iel. 5. 9. R. 8. 33. Ján. 10, 15, 16. és 17. 19, 20. Epb. 5. 23.*

Miképpen mutathatod, meghis jobban meg, ennek igazságát? Sokképpen:

I. Az Atya nem *választott* el mindeneket: Azért a' Fiu sem holt meg mindenekért, és így nemis *váltott* meg minden embereket. Mert a' Fiunak, a' Megváltásbéli munkája, nem haladgya meg, az Atyának, az Elválasztásbéli munkáját. Mivelhogy ő az Atyatul munkálodik.

[Ján. 12. 49, 50. és 15. 15. és 17. 2, 4.]

II. A' sz. Lélek, nem *szentel* meg mindeneket. Azért, a' Fiu sem *váltott* meg mindeneket. Mert a' sz. Léleknek a' Megszentelésbéli munkája nem rövid, az Atyának, az Elválasztásbéli, s' a' Fiunak, a' Megváltásbéli munkájoknál. Mivel ő az Atyatul és a' Fiutul munkálodik, birtokába vévén mind azokat, kiket az Atya Elválasztott, és a' Fiu felkeresett, megszerzett, és megszentelvén mind azokat, kiket a' Fiu megváltott.

[Ján. 14. 16 és 15. 26. és 16. 7, 13, 15. 1 Pet. 1. 2]

III. Az.

III. Az Isten és a' Christus *szerepeti*, mely indétó oka vólt az ő halálának, nem terjed ki mindenekre: Ugy tehát, az ő halála sem mindenekért lótt.

(*Ián. 3. 16. és 13. 1. Rom. 9. 13.*)

Ur	}	Christi	{	ardor	}	non	{	ex	}
Sic				mors				in	
				{	ad	}	in	{	omnes.
tendebatur									

IV. A' Christus nem *támadott* tel mindenekért: Ezokáért meg sem *hólt* minden emberekért. [*Rom. 4. 25. 1 Cor. 15. 20.*]

V. A' Christus nem *könyörög* mindenekért: Tehát meg sem *hólt* mindenekért.

(*Ián. 17. 9.*)

VI. A' Christus halála, feltámadása és esedezése elválaszthatatlanképpen *őszvetszoltattak*, kik teszik őtet egész, tellyes és tökéletes Megváltóva: De ezek *egyedül tsak* az Isten választott népére tartoznak.

[*Rom. 8. 33. 34.*]

VII. A' Christus *belsőképpen*, nem tanít mindeneket, a' menyiben ő Propheta. (*Mát. 13. 11, 12, 13.*) Sem lelkiképpen, nem *uralkodik* mindeneknek szivekben, a' menyiben ő Kírály. (*Rom. 10. 16.*) Ezokáért meg sem *hólt* ő mindenekért, a' menyiben Fő Pap. Mert a' Christus tisztei egyenlő-kép-

képpen terjednek ki.

VIII. A' kikert a' Christus megholt, azoknak *adattatik* a' megvilágosító sz. Lélek, Hit, Reménység, Szeretet, és a' több minden üdvöfléges Kegyelemek. (Rom. 8. 31, 32.) De ezek nincsenek minden emberekben. (2Thef. 3. 2.)

IX. Ha a' Christus letötte az ő életét, és megfizette a' megváltás árrát, mindenekért: Tehát az Isten igassága, kinek immár *eleget tött* a' Christus halála, nem *büntethetne* meg némelyeket ugyanhamisságnakül; De (a' mint jól tudgyuk) méltán megbünteti, az Isteni igazság, a' hitelessenket, még a' pokol veszedelmévelis.

(Mát. 20. 28, Esa. 53. 11. 12.)

Miben áll ez a' Megváltás, kit a' Christus így vitt-véghez?

Háromban:

1. Az Isten igazságának lőtt *elégítetelben*, melyet tött, a' bűn tellyes büntetésének, szenvédeése által.

(Mar. 10. 45. Esa. 53. 5.)

2. Az Isten törvényének *betöltésében*, tökéletesen engedvén annak.

(Mát. 5. 17. Rom. 10. 4.)

3. A' mi *megszabadításunkban*, a' bűnnek hatalmától, és annak méltó átkárul, és nekünk ruházván, mind az ő tselekedő, s mind

mind penig szenvedő engedelmeffégével
érdemlett jó-téteményeit:

(Rom. 8. 2, 3. 2 Cor. 5. 15.)

*Miért kellett, ez büntetést szenvedni, a'
Christusnak?*

Mert különben, nem lehetett meg-
badulás, az örök haláltul.

[Sid. 9. 22.]

Hát a' törvént, miért kellett, betölteni?

Mert másképpen, nem lehetett, az örök
életnek elvetele.

[Rom. 5. 18, 19.]

*Miért kell a' Christusnak mind tselekedő,
s' mind szenvedő engedelmeffégével er-
demlett jóknak reánk ruháztatni?*

Mert különben a' mi bűnünk el nem tö-
röltetik: Tökéletlenségünk, félszegségünk
el nem fedeztetik: Személyünk és tseleke-
tünk nem kedveltetik: Sőt az Isten ellenünk
fellobbant haragjais meg nem engeszteltetik.

(Phil. 3. 8, 9, 10. Rom. 8. 8, 9, 10. és 7. 5. és 6. 22,
23. Péld. 15. 8.)

*Mikeppen, és honnét tudhatni meg, a' mi
Meváltatásunknak titkát?*

Az Evangeliomnak predíkálatása által.

[Luc. 24. 25, 26, 27. Act. 10. 43.]

*Mikeppen foghattuk és kaptsolhattuk
magunkhoz, ezt a' mi Meváltatásun-
kat?*

Tsak

Tsak az igaz *Hit* által. (Ján. 3.16.)

Mi végre Váltáttunk meg, a' Christust ul?

Hogy Istennek szolgályaunk, örökké, igaz
szentlégben. [Luc. 1.74,75. Tit. 2.14.)

*Mitsoda hasznait kell magunkban látnunk,
és érzenünk, a' mi Megváltatásunk-
nak.*

Ennek kiváltképpen, hét kellemetes gyümölcsei
vágynak, kiknek kell bennünk lenni:

I. A' sátán rabfágátul való *szabadság.*

[Sid. 2.14. I Ján. 3.8,9.]

II. A' bűnnek *halála* és öldöklése.

(Rom. 6.5,6.)

III. A' jó életnek *meguyulása.*

(1 Cor. 5.7,8. Iel. 5.9,10.)

IV. Istennel való *megbekéllés.*

(Rom. 5.1. Col. 1.20. Eph. 2.13.)

V. A' mi sziveink, és az Isten parantso-
llati között való szent *megegyezés* és abban
gyönyörködés.

(1 Ján. 5.3. Rom. 7.22.)

VI A' mi lelkünk ismeretiben való
mennyei *békefjég*, és tsendesfjég.

(Rom. 5.5. I Ján. 3.21.)

VII. A' halál félelmében való szent *győ-
zedelem.*

(1 Cor. 15.55,56.57.)

Az Elhivásról.

Mellyik a' harmadik gradits , mellyen az
űdvősségre viszi Isten az embert?

Az Elhivás.

Mitsoda az Elhivás?

Az Istennek oly szent és kegyelmes munkája , melyben az ő beszéde és Lelke által , a' bűnös és kárhozat alá vettett embereket *kihíya* , az ő természeti és megvesztett állapottyokból , hogy hidgyenek az Ur János Christusban , és *vite ssenek* az Uy életre.

(*Ad. 26. 18.*)

Hány részei vannak az Elhivásnak?

Két részei vagynak :

1. A' Christusnak nekünk adattatása.

2. Az ő tőlünk el fogadtatása , és elvétele

(*Ián. 1. 11, 12.*)

*Mitsoda a' Christus nekünk adattatása ,
 az Elhivásban?*

Ez az , midőn a' gazdag kegyelmű Isten , a' Christussal meg kínál minket , úgy mint az űdvősségnek egy szükséges és elégséges eszközeivel , sőt szerzőjével , és úgy ötet ideis adgya , a' kik hiszünk.

[*1 Cor. 1. 23, 24. Sid. 7. 25. Ad. 4. 12.*]

Mitsoda a' Christusnak elfogása?

A' Christushoz az emberhez, és az embernek a' Christushoz való tsatoltatások, és öszve köttetések. [Ián 6. 56. Eph. 5. 23.]

Mikeppen Hiya el Isten, az embereket, erre az Uy állapatra?

Az igének predicáltatása, ugymint külső eszköz által: és a' Lelek munkálkodása, ugymint belső eszköz által. (Ad. 9. 15.

és 10. 44. és 16. 14. Eph. 1. 17. 1 Cor. 3. 6.

Mitsoda állapotból Hiya el Isten az embert?

A' Sátán szolgálattyaiból, és a' bűnnek rabfágából. (Col. 1. 12, 13.

Tit. 3. 3, 4. Mát. 9. 13. Ad. 26. 18. Eph. 2. 2.)

Mire Hiya őket?

Az igaz szentségre. (1 The. 4. 7.)

Mi végre Hiya azokat e' képpen?

1. Hogy legyen a' Christussal való eggyesülés, és az ő jóáiban való részesülések, (1 Cor. 1. 9.)

2. Hogy ők szerezfők, *fellyek* és tisztel-lyék az Istent, a' Christusban. Jer. 32. 39. 40.

3. Hogy ők erősetsek meg, az ő el választatásokat, magokban. (2 Pet. 1. 10.)

4. Hogy ők *illendők* legyenek, a' mennyei dítosságnak örökségében való bé menetelre. (2 Pet. 1. 3. Jel. 21. 27.)

Kitsodák hívattatnak e' képpen?

Az Igének külső predicáltatása által, mind
jok

jok s' mind gonoszok hivattatnak.

[Mát. 13. 47, 48. és 20. 16.]

De a' szent Lélek belső hívása által, tsak az elválasztottak hivattatnak.

[1. Kéz. 13. 48. Rom. 8. 30.]

Mitsoda tulajdonági vannak az Elhívásnak?

Eöt kiváltképpen valók.

1. Az elhívás szabados.

[1. Ján. 3. 8. Rom. 8. 28. Esa. 44. 6, 7.]

2. Szent az. (2. Tim. 1. 9.)

3. Elleneálthatatlan, és meg gátolhatatlan.

[1. Ján. 6. 37. Esa. 55. 10. 11, 12, 13. Ezech. 36. 25, 26.]

4. Tulajdonképpen és hathatóképpen, tsak a' választottaké. [1. Kéz. 13. 48.]

5. Meg-változtathatatlan az.

(Rom. 11. 29. Jer. 32. 40.)

Mirül tudhattya meg ember, hogy ő hathatóképpen Elhívatott?

Kilentz magával járó jegyei vagynak az Elhivattatásnak, kikből azt meg tudhatni?

Mellyek azok?

I. Az igaz megvilágosétság, mely által az ember lathattya, az ő nyavalyáflágát, a' bűnmiat; E's egyszer s' mind nézheti az Isten irgalmaságának gazdagfágát, a' Christusban, az ő saját lelke jóvára. [1. Pét. 2. 9.]

II. Egész gyűlölése azoknak a' bűnösnek kik

alkik az előtnekjigen gyönyörűségek , és
gigen szerelmetesek voltak.

[*Hof. 14. 8, 9. Esa. 30. 21, 22. Luc. 19. 8, 9.*]

III. A' gonosz társaságnak megvetése, u-
szálása, a' jónak pedig kedvellése.

(*Sólt. 16. 3. és 26. 4. 5. és 139. 21, 22. és 119. 115.*
2Cor. 6. 17.)

IV. Azt az Elhivattatást , meg ékesítő jó
életnek és kegyelemnek kellemetes mértéke ,
arra való szent igyekezettel , hogy ő ugy jár-
ojon és élyen , mint ahoz illik.

[*Eph. 4. 1. 1Thess. 2. 12*]

V. Kiváltképpen való *kezség* arra, mint
viheffe végben az Urnak minden parantso-
llatit. (*Gal. 1. 15, 16. Enek 1. 4. Sólt. 119. 32.*

VI. Arra való szorgalmatos igyekezet ,
mikeppen leheffen *békeßegben*, minden em-
berekkel , mind addig , a' mig lehet ; De ki-
váltképpen, az Isten népével.

(*Rom. 12. 18. Col. 3. 15. 1Cor. 7. 15. 1Pet. 3. 8. 9.*

VII. Az Istenhez való szives *bizás* és ra-
sgaszkodás , és az Isten igazságának áthatatos
svallása, minden állapotjaiban.

[*1Tim. 6. 11, 12. Luc. 9. 23. 26.*]

VIII. Nagyra *bötsöllése*, ennek az Elhi-
svvának, és az eszközöknek , mellyek által az
szaz ember Elhivattatik. [*Phil. 3. 14. Solt. 119. 72.*

I X. Vigasztalásos *megtapasztalása*,
szaz Isten jól rendelésének , és igazga-
rása.

tásának, minden dolgok körül; hogy mindenekben azt tselekefj Isten, a' mi legjobb neki, élhivattatottnak.

(Rom. 8. 28. Ter. 41. 52. és 50. 20.)

En ez két rhythmusokban foglaltam, hogy elnémben rendel megtarthajjam:

Világos. bünt Gyüölöl. rofszat Utál. Jól él.
Kész. Békés. és Bizik. Bötsüll. mindent Reménl.

Az ember Nyavalyájjágának, Megváltásának és Elhivattatásának tudománya, mitsoda gyümölsöket terem azokban, kiket Isten az életre elrendelt?

Tíz külön külön ajándékokat és kegyelmeket szerez azokban.

Melleyek azok?

Ezek rendszerént:

I. Világos látása, a' mi jajos és unalmas állapotunknak, a' romlott természetben. [Péld. 30. 1, 2. Jer. 31. 18 Rom. 7. 9.]

II. Valóságos erzeése, a' mi nyavalyáságunknak, a' bűn által.

[Rom. 7. 24. Solt. 38. 4.]

III. A' mi sziveinknek töredelmessége, és mint egy meg fatsarodása.

[2 Cor. 7. 10. Luc. 7. 38. Solt. 51. 19.]

IV. A' bűnőknek egész és tellyes gyüölése.

[Solt. 119. 128. Hof. 14. 9.]

V. Ahétatos kívánsága a' bűn botsánattyá-
nak.

(Solt. 51. 9.)

VI. Szent

VI. Szent *Tanát*skozás, kérdezkedés, mit tegyen ember, hogy ez bűnös állapotból ki menekedhessek. [Act. 16. 29, 30.]

VII. Alázatos, és ő kéyén tött *megvallása* a' bűnnek.

(Sólt. 32. 5. és 51. 5, 6. Luc. 15. 18, 19.)

VIII. Tetterés nekül való *elhagyása* minden bűnöknek, hogy ő élhesse a' Lélek kegyelmeivel, és lehesse az Isten jó kedvében.

[Mat. 13. 44. Ésa. 30. 22.]

IX. Helyes és alhatatos *szabása*, a' Christusnak, és az ő ígératinek, a' mi saját Lelkünkre, bizván a' Christusban, és tellyességgel ő reá vetvén magunkat, a' bűn bocsánatért, és az üdvösségért.

(Ián. 20. 28. Phil. 3. 12, 13.)

X. A' Christusnak igen *nagyra böt*söllése, az ő erős és buzgó szereteti, és az Evange-
liombéli édessegeknek nagyobb és gyönyör-
öztetőbb ézit érzése, kóftolása, és untalan
ízivogatása, hogy sem mint akarminekis, e'
világon. És így minnen magunkat a' Chri-
stusnak szentellyük, hogy ez után ő neki
szolgálunk szentségben, és tiszta igazságban.

(Luc. 7. 47. Sólt. 4. 6, 7. és 119. 103. Jer. 15. 16.

Rom. 10. 15. és 12. 1, 2.)

V. R E' S Z.

A' Megigazétáfrul.

MEllyik a' negyedik gradits, mellyen Isten
megyen, az ember üdvözeteseben?

A' Meg igazétas-

Mitsoda a' Megigazétás?

Oly kegyelmes tselekedete az Istennek ,
mely által a' Christus igazságát tulajdonéttyá
minden igazán hívőknek : E's ugy a' Chri-
stus érdemeért, ingyen és szabadon, fel öl-
dozza őket minden bűnöktul , és azontul
méltoknak *itili* őket az életre.

[Rom. 3. 22, 24. 2Cor. 5. 21-Sol 4. 32. 1. 2.]

Hányféle a' Megigazétás?

Kétféle : } Törvény által valo. [Rom. 2. 13.
} Evangeliombol valo. (Rom. 5. 18.

*Mitsoda a' mi Megigazétatásunknak Ma-
teriája , tudniillik , a' miből az áll?*

A' Christusnak mind tselekedő, s' mind
szenvedő engedelmeslége : egyszer s' mind
az ő eredet szerent valo igazsága.

[Rom. 5. 19. Gal. 3. 10. és t.]

*A' Christus eredet szerent való igazsága,
mi módon lehet része, az ő elégtételének,
és a' mi Megigazétatásunknak?*

I. A' Christus eredetbeli *Igazsága* , meg
felel

felel a' mi eredetből való *bűnünknek*:

II. A' Törvény nem csak *tselekedő* engedelmesléget, hanem *eredetből* valóti kívánót ugyan tőkélletes eggyezősegetis a' törvénnyel.

III. Az egész Christus miénk, és valamié ő ő lőtt, valamit ő tött, avagy volt; ő azzá lőtt, azokat tötte, és ő volt mi érettünk mindenekben. (Esa. 9. 6. 1 Cor. 1. 30.)

A' Christus tselekedő engedelme, szintén olyan szükségese, a' mi Megigazulá/unkra, mint az ő szenvedő engedelme?

Ugy vagyon: Mert

I. A' miképpen a' Christus szenvedő engedelme szükséges volt, a' mi bűneinknek *el* törlesére, szintén ugy szükséges volt az ő tselekedő engedelmeis az örökéletnek *meg*nyerésére. Holott nem csak szenvedés kellett a' törvény bétöltésére hanem, tselekedésis, kiért az élet ígertetett.

2. Valamint kötelez a' törvény a' *bűntes*ésre, fenyegetven a' halállal azokat, kik azt áltál hágják. (Deut. 27. 26.) Ugy kötelez az *engedelmes*égreis, életet ígervén azoknak, kik azt tselekefzik.

[Lev. 18. 5. Luc. 10. 28.]

3. A' miképpen megfelel a' Christus szenvedő engedelme az ember bűne *erde*menek

mének, és kárhoztatásának; szinten úgy az ő tselekedő engedelmeis az ember igasság-
nekül való *szűkölködésének*.

A' bűnnel örökké öszveköttetett annak kárhoztatása és rutfága : Kárhoztatásaért szenvedett a' Christus ; Rutfágaért pedig szentül élt. Így különböztethetjük meg ezeket, de vóltaképpen nem kell egy mastul elszakasztani.

Hány részei vannak a' Megigazétásnak ?

Kettő :

1. A' Christus igasságának *Tulajdonétása* a' hívő személynek, melly által a' hívőnek vétkei el fedeztettek, és ő immar úgy ked-
veltetik, mint igaz, a' megkegyelmező Isten tekinteti előtt. (Phil. 3. 8, 9, 10.)

2. A' bűnnek *botsánattya*, mely által a' hívő megszabadól a' bűnnek érdemétől, kárhoztatásátul, és büntetésétül.

(1 Pet. 2. 24. Col. 1. 21. 22.)

*Mitsoda Indető okai vannak a' Megigazé-
tésnek ?*

Annak *belső* Indető oka, tsak az Isten ke-
gyelme és könyörületessége.

(Rom. 3. 24.)

Külső indető oka pedig a' Christus tsele-
kedő és szenvedő engedelmeiségének érde-
me, és hathatósága.

(1 Jan. 1. 7. 2 Cor. 5. 18, 19.)

Mitso-

Mitsoda annak Formája?

A' Christus igazságának tulajdonéttatása,
a' hívőnek. (2Cor. 5. 2. 1Cor. 1. 30. Jer. 23. 5.)

Mitsoda a' mi megigazetatásunknak eszköze?

Az élő hit, mellyel a' hívő elveszi, magához kaptsollya, a' Christus igazságát.

(Rom. 3. 28.)

Tsak egyedül a' Hit által Igazétatunké mi meg?

A' Megigazétás Adusában .z. rselekedtetésében, tsak egyedül az igaz Hit által; [J]öllehet az az igaz Hit, nem tsak egyedül ő maga vagyon, a' Megigazétatott izemélynek sziveben és jó életében.

(Rom. 3. 28. Gal. 5. 6. Eph. 2. 8, 9, 10. Iac. 1. 17.)

Mitsoda a' Megigazeto Hit? Mt. 23. 1. (3. 6.)

Az a' sziwnek, oly szent és áthatatos megnyugvása, mellyel a' hívő Istenre támaszkodik, a' Christusban, ugymint az üdvöslegnek, és az örök életnek, eggyetlen egy, és elégseges Authorában, szerzőjében,

(Esa. 10. 20. Sol. 37. 3. 4. 5. Rom. 10. 11.)

2Cor. 3. 4. és 5. 6, 7, 8. Törv. 30. 20.)

Mitsoda természeti vagyon a' hitnek közönsege?

Hogy az által az Urhoz ragaszkodgyunk, és ő rea bizzuk, s' vessük magunkat, és a' mi terheinket, minden állapotinkban.

2Cor. 5. 4. 1P. 2. 21.

Ios.

[*Iosf. 23.8. Ad. 11.23. 1 Cor. 6.17. Solt. 55.23. és 62.8. 1 Pet. 5.7.*]

A' Hitnek természete még his kiváltképpen mit foglal be ő magában ?

1. *Annak tudását, a' mit Isten előnkben ad, hogy hidgyük azt.*

(*1 Ián. 4.16. Ián. 10.38. és 17.3.*)

2. *A' kegyelemnek előnkben ádattatásával való megegyezést, arra való hajlást.*

(*Ián. 3.33.*)

3. *Az Istenhez való kegyes indulatot. A' honnét léfzen az örök élet ígértinek nagyra bősöllése, és a' Christus által való Isten szerelméhez képe st, mindeneknek semmire bősöllése.*

(*Törv. 4.4. és 11.22. Enek. 1.2. Solt. 63,2,3.*)

4. *A' hataros kívánságot, az Evangéliomban kijelentett bódogságra.*

(*E/a. 55.1. Gal. 5.5. Luc. 2.25.*)

5. *Az Istenen való megnyugovást, és bizált, a' Christus által, azoknak a' jóknak megnyeréseért, mellyeket Isten nekünk előnkben ad, az ő igéjében.*

(*Ier. 17.7. Ián. 6.68.*)

6. *Az örök életnek Christusban lött ígértinek, elválasztását, és ugy megfogását, hogy azt immár sajátunká tesszük.*

(*Ián. 1.12.*)

Miben áll a' hitnek valósága és tökéletes sége ?

A'

A' mi valasztásunkban és megfogásunkban, midőn a' Christust magunknak kiválasztjuk, ugymint alkalmas és egyedül elégtéges eszközt, ki minket vigyen az életre. (É'nek. 2. 16. Ián. 20. 28. Sólt. 119. 30, 31.)

Minn fundáltatik és épéttetik a' Hit?

A' sz. Írásokon egyedül, kiknek Authora a' bölts Isten.

(Rom. 3. 4. 1 Cor. 2. 5. 2 Pet. 1. 19, 20.)

A' hívésnek, az az actusa, tselekedése, honnet tsirázik es származik?

A' sz. Léleknek, ugymint annak szerző okának, belső munkálkodásából, és bizonyos elhíretéséből. [1 Cor. 12. 3, 11.]

Mitsoda külfő és rend szerent való eszközök által leszen a' Hit?

Az Isten igéjének hűséges prædicáltatása által. [Rom. 10. 14, 15, 17. Eph. 1. 13.

1 Cor. 1. 21. Jer. 3. 15. Esa. 57. 19. Act. 13. 42, 43.

Mitsoda a' Hitnek objectuma, céllya?

A' Christus, a' menyiben Megváltó a' hitnek minden közbevetésnekül való objectuma, és ugy az Isten leg vgsőb cél. Mert mi, a' Christus által, hiszunk az Istenben.

(Rom. 6. 11. 2 Cor. 3. 4. 1 Pet. 1. 21.)

Mire viszi a' Hit, a' hívőnek szívet, hogy igaz vigasztalást találjon?

A' Christus érdemere: a' szent jrásbéli ígéretekre: Es az Isten gondviselesére.

(Ján. I. 4. 12. 2 Tim. I. 12. Rom. 4. 21. Sid. II. 13.)

Mitsoda a' hitnek subjectuma, fundamentuma, és mint egy ülöszeke?

Az Uya ízületett embernek szive, és akarattya. [Rom. 10. 10.]

Honnét tetzik a' meg, hogy az Akaratinkább szeke a' hitnek, hogy sem mint az értelem?

1. Mert a' hit választó tehetőségnek, és a' Christusban való tsimberkedésnek actusa, tselekedése, és a' Christusnak mi fajátunkátévése; A' mely többet téshen, hogy sem mint ez, az Ertelemnek Actusa, tselekedése lehetne. [Ján. I. 12. és 6. 35.]

2. Mert jollehet, a' hitnek örökké előtte jár rend szerent, az Evangeliumnak nemely ismereti, tudása; Mind az által, nem olly üdvösséges tudás az, ki attul különbözne, mely sok megvetettekbenis vagyon, hanem ha ezt, mind követi az Akaratnak is actusa, tselekedése, akarása, s' mind penig egyfzer s' mind függ attul.

I. (Ján. 7. 17. és 8. 31. 32. 1 Ján. 2. 3.)

3. Mert a' hit eggyesét minket a' Christussal, és ezt teszi, hogy mi hozzá szabjuk, es feladgyuk mi magunkat Istennek a' Christusban. Ez is nem az Ertelemnek actusa, hanem az Akaratnak eggyet-értése és munkája. (2 Cor. 5. 14, 15.)

4 Mert

4. Mert az értés, a' tudás, és ismeret, ő magában, köz a' hiveknek, a' hitetlenekkel, sőt az ördögökkelis. (Jac. 2. 19, 20.)

Mint p.o. A' kapun kell bémenned, a' várasba, de nem ott, hanem oda bé lakol a' piatz körül, ott vagy a' te házad, boltod, ott kereskedel, munkálsz. Így, mint egy kapun, az Ertelemnek tudása, ismerése s' észébe-vévése által, megyen ugyan a' szívbé a' hit, De mindazáltal nem ott hanem az Akaratban, mint egy boltban, Mihelyben lakik, munkálsz. Szegény kalmár az, a' ki csak a' váras kapujában vonszá meg magát, es bellyeb nem megyen Debrecenben, a' piatzra. Az ollyant alig tartanak Kalmárnakis. Mert ha kalmár, odabé piatz az ő helye. Ugy itris inkább helyheztesük azért, a' hitet, az Akaratnak boltjában, hogy sem az Ertelem Kapujában.

Mitsoda rendel, és mitsoda grádtsokon készéti Isten, a' hivesre azokat, kiket az életre rendelt?

- { 1. A' Törvény által
- { 2. Az Evangeliom által,

Mi módon a' Törvény által?

1. Meg világoséttya a' bűnöst, hogy lássa az ő nyavalyás állapotját, a' bűn miatt, annak érdemlett büntetésével, kárhozzátásával. (Rom 3. 20. es 7. 7, 9.)

2. Meg győzven a' bűnöst, hogy ő az a' méltán el marasztatott vétkes személy, kinek az Isten postája és követe, sőt mint egy megfententiazo bírójul küldött embere szól. (1 Cor. 14. 24, 25. 2 Sam. 12. 7.)

3. Fel

3. Fel *ebresztvén* öter, az ő testi bátorságából, megtöltvén az ő lelkét rettegéssel, és megmutatván néki a' törvény bétöltésének lehetetlenségét, sőt éreztervén ő véle, az ő bűne büntetésének elviselhetetlen szenvedését, és bünteteleinek vigasztalás nélkül léteket. (*Ter. 4. 7. 13. Ad. 16. 29. 30.*)

A' kik körül így munkálodik a' Törvény; azok mind a' hívésre vitetneké azontól?

Nem. Mert sok Megvettettek és sok hypocriták meggyőztetnek, megrettentettek e' képpen, és ugyan csak azokban maradnak.

[*Jerem. 4. 13.*

Mát. 27. 3, 4, 5. Ad. 24. 25. 2 Cor. 3. 6.]

Mindazáltal rendszerént, mind azokban, kik az életre rendeltettek; ha csak valamenyére is, de e' képpen munkálodik az Isten törvénye elsőben, és úgy vitetnek elő a' hitre, az Evangéliom által.

(*Jerem. 31. 18. Ad. 2. 37.*)

Minekutánna így elkészetettek az emberek, hogy hogy viszi eleb az Isten őket, az Evangéliom által?

1 Az által, ő nekik *kiáltat* orvosságot, és gyógyulást, az ő bűn miatt el sanyarodott szegény lelkeknek könnyebbülésére, és az ő illy igen megháborodott és sebhett lelkek ismeretinek megnyihódására.

(*Esa.*

(*Esa. 61. 1, 2. Mát. 11. 28. Ián, 3. 16.*)

2. Azennyére elnyomorodott bűnös *biztattatik*, az Evangeliom által, közönégesen, hogy az Isten irgalmas, és hogy vagyon orvosság a' Christusban, az olyan bűnösöknek: És e' közönféges maga biztatása által meg erősítetik az ilyen bűnös, a' kétségben való esés ellen; Jollehet ő semmi olly kivált képpen való magára szabását annak, nem teheti, még akkor.

(*2 Sam. 24. 14. Solt. 130. 7, 8. Esa. 55. 6, 7. Sir. 3. 22, 23. Ezech. 10. 2, 3. Dan. 9. 9.*)

3. Midőn ez így lőtt, ottan az ő saját nyavalyásságának elmélkedése, az Evangeliomnak drága édes szava, és az Isten szerelmetes irgalmának meggondolása, a' Christus által, munkálkodván ő benne, az ő szive *meglágyul*, alázatosodik, tanétható, hailó és töredelmes lészén, a' bűnért, és az olyan nagy szeretetű és hoszszu-tűrő jo Istennek börtelenétéért. [*Zach. 12. 10. Rom. 2. 4.*]

De hogy tudhattya meg ember, hogy az ő. Törődötsege nem Törvényi, hanem ugyan Evangeliomi?

A' Törvényi rettegés, vagyon főképpen csak a' büntetes félelmeből, a' lélek ott mégis meg keményedve maradván; De az Evangeliomi töredelméslég vagyon kiválképpen a' bűnért, ki ezt szerzi emberben, hogy a' szíw

C s

valóba meg

meglágyullyon, és a' bűn szívesen, méllyen és alhatatosan megfirtattálek. *Solt. 31.*

10, 11. és 38. 3, 4, 5. *Zach. 12. 10. 2 Cor. 12. 7.*

Mint p.o. Azért bankodott, törődött Judás, Mert jo eleve meglátta, hogy ű az örök kinrajut. (Mát 27. 3.) Péter pedig azért bukkodott és Keserve sen firt. Mert bánta hogy Isten ellen vétett, az ő édes Mestert megtagadván. (Mat. 26. utóls.)

Midőn az Evangelium, mint szintén a' tűz megolvasttota és lágyetotta a' bűnösnek kemény kő szívet; Mit tselekszik az, mégis tovább?

Az ő benne mégis szűli

1. Végfő megvetését, szégyenlését, és utálását, minden ő előbbi vétkes életének.

[*Esa. 30. 22. Jer. 31. 19.*]

2. Az ő bűnének szíves egész megvallását és terhelését.

[*2 Sam. 12. 13. Sira 3. 40, 41. 1 Tim. 1. 19.*]

3. Megűreszeti az őtet, az ő tulaidon jószágáru való maga hitlegtül, ezt szerezvén ő benne, hogy ő végképpen megtagadgya önnön magát. [*Rom. 7. 18. 1 Cor. 3. 18.*]

4. Ezt tselekeszi ő benne, hogy ő ohajsozik az Istenhez, az őtet vezető igazgatófért, és reménkedik, hogy őtet vigye ki e' veszélyes esze-veszett állapottyából, egyszer s' mind esdekik az Isten előtt, könyörögven a' vigasztalásért.

(*Solt. 51. 8, 9, 10, 11, 12. és 143, 8, 9, 10.*)

5. Midőn

5. Midőn így *megérzette*, az ő igyefogyott lelki szűkségeit, *kétjégben* esvén, az ő magában való segítség felől, és *meglatván* az Isten kívánatos maga-ajánlását, és a' Christus által való megirgalmazásnak felséges vóltát: Eő azontul, minden dolgok fölött, leg inkább *kivánnya* az ő bűneinek botsánattyát, és az igaz hitet, mellyel ő, az ő saját lelkének Christus által lőtt Isten irgalmaságának ígéretit elhihesse.

(*Esa. 26. 8, 9. Solt. 143. 1, 2, 6. Luc. 18. 13.*)

6. Eő továbbá, tellyes igyekezettel /*zorgalmatoskodik* az eszközökkel való élésben, kik által a' hitre juthasson. (*2 Pet. 1. 10.*)

Addig soha *nem nyughatik*, míg magának, valami bizonyosodást, nem szerezhethet.

[*Solt. 38. 34. es 116. 2, 3, 4.*]

Ahétozik, *ehezik* és szomjuhozik az után.

[*Solt. 63. 2. Mat. 5. 7.*]

Eő maga elől *elveri*, elüzi, valami őtet meggátolhatná. (*Mát. 13. 44, 45.*)

Várja az Urat békesléggel. [*Esa. 28. 16.*]

Elkezdi végre *hinni* szívében, hogy ő elvészti azt, nem sokkára, a' mit ohajt.

(*Solt. 103. 8. Marc. 9. 24. Sid. 10. 37.*)

Es ottan az Isten *elpetsetti* az ő lelkében, a' bűnnek botsánattyát, és alkalmatosította őtet, hogy *elhihesse* azt.

[*Solt. 116. 6, 7, 8. Eph. 1. 13, 4.*]

Me.

*Ményire mefszse mehet , az üdvösségnek
után , a' megvetttetett ember ?*

El mehet tizen négy gráditsokig.

Mellyek azok ?

I. Eö meg *tudhattya* , és megismerheti
az igazságot.

(*Luc. 12. 47. 1 Cor. 13. 2. 2 Pet. 2. 21. Ián. 9. 41.*)

II. Eö meg *háborodhatik* lelki ismémentiben
az Ige hallása által. [*Acl. 24. 25.*]

III. Eö *buslakodhatik, veszekedhetik* ma-
gában , a' bűn körül , minekelötte meg tse-
lekedne azt. [*Marc. 6. 26.*]

IV, Eö telyes lehet *szomorúsággal*, a' bűn
tselekedet után. [*Mát. 27. 3. 4.*]

V. Az ő bűnét meg *valhattya* , a' nyo-
morgattatásnak idején. (*Kijöv. 9. 27.*)

VI. Eöis *könyöröghet* , sőt egyebeket is
kérhet , hogy ő érette könyörögjenek gyö-
trelmének idején. [*1 Kir. 21. 27.*]

VII. Eö nagy bötsülessel és *Költéssel* le-
het az Ur szolgálattában , és a' körül.

(*Ter. 4. 3. Esa. 1. 11, 12, 13. Mic. 6. 6, 7.*)

VIII. Eö világos és dütsösséges *vallásút*
teheti , a' kegyessleg utának. (*Esa. 58. 2, 3.*

Ezech. 33. 31, 32. Mat. 25, 1, 2, 3, Ián. 6. 26.)

IX. Eö veheti *örömet* , és valamenyére-
megköstolhattya az Isten beszédének édes-
ségét. [*Mát. 13. 20, 21. Marc. 6. 20. Sid. 6. 5.*

X. Eö ugyan meg his *jobbéthattya* az ő
életet

életet némely dolgokban, sőt buzgó lehet:
 És annyira el távoztathattya e világnak meg
 ferteztetését, hogy senki őtet nem kárpál-
 hattya és vádolhattya, valami nyilván való
 gonossággal. (1 Kir. 21. 28, 29.

[2 Kir. 10. 28, 29. Marc. 6. 20. 2 Pet. 2. 20.]

XI. Eö *tsudálkozhatik*, és álmélkodván
 meghis indulhat, az Isten rendelésiben meg
 jelentett dütsősséges dolgokon.

[Luc. 4. 22, 23.]

XII. Az *jovalhattya* és ditsérheti a' jó
 Predicátorokat, el járhat a' jó társaságba és
 gyülekezetekbe, és kívánhattya az ő ben-
 nek való jó ajándékokat, és mennyei kegyel-
 meket. (Ezech. 33. 30, 31, 32. Mát. 25. 1, 8.

XIII. Eö *gyönyörködhetik*, az Ur házába
 való járásban, ragaszkodhatik a' Christus-
 hoz, valamely nagy háboruságban, lőt né-
 mely belső, de mind az által tsak közönfé-
 ges munkálodás szerént elis hitetheti ő ma-
 gával, hogy ő az Istennek kedvében vagyoni.
 (Peld. 14. 12. Efa. 1. 15, 26, és 58, 2, 3, Mát. 13. 21.

XIV. Eö bővön *adakozhatik*, a' szűkül-
 kódóknek; sőt végre, a' mi nagyobb a' haláltis
 el *szenvedi* a' Christusért: (1 Cor. 13. 3.)

Nem nagy szomorúságokra lehet e ez, az
 Isten fiainak, hogy a' Hypocriták is ily mesz-
 sze mehetnek az idvőségnek után? És hogy
 az Isten fiai ily nehezen különböztetjék meg
 mag azoktól?

Nem

Nem; Sőt inkább annál szorgalmaztatásban kell igyekedniük, hogy azokon túl meghessenek, és az ő Elválasztatásokat és Elhivatásokat, megerősítsék, és bizonyosítsák.

(Mát. 5. 20. 1 Pet. 1. 10.)

Az Isten fiai még mennyiben mehetnek tovább a' Hipocritáknál?

Szinte tizen két dolgokban:

I. A' bűnnek *közönsege*sen, egész és teljes gyűlöletében. (Solt. 66. 18. és 119. 104.)

II. Az Istenhez *erőssen*, és áthatatoson való támaszkodásban.

(Solt. 62. 8. Rom. 8. 38. Col. 2. 7.)

III. Az Istennek *szíves* szeretetiben, az ő Isteni természetinek tisztaságáért, és szerelmetességéért.

[Törv. 6. 5. Enek. 2. 5. Mát. 10. 37.]

IV. Az Isten egész *beszéderül*, és üdvösséges Igéjéről való elmélkedésben, és szent örömben.

(Solt. 119. 14, 15, 16, 143. Jer. 15. 16.)

V. Az Isten egész akarattyához, lelki *vidámsággal* való engedelemben.

(Solt. 40. 8, 6. és 110. 3. és 119. 128. 1 Ján. 5. 3.)

VI. A' *szíves tisztaságnak*, és tökéletességnek kívánásában, nagy óhajtozással.

[Solt. 139. 23. 24.)

VII. A' szent hivataloknak, és tiszteknek *áthatatossággal* való gyakorlásában, és arra való

arra való igyekezetben , hogy jó lelki ísmé-
rtit , meg tarthassa , mind Istennek s mind
saz embereknek, mindenkoron:

[Jób. 27. 6, 11. 1. 18. 24. 16.]

VIII: Leikében valóba/szegény létében ,
ugy hogy metőven kivitetvén ő magából ,
sőt minden egyéb dolgokbólis , (holott em
magában , sem egyéb dolgokban , semmitis
saz ő szegény lelke éltetélére nem kaphat)
a' Christushoz folyamodik egyedül , min-
den elégségért. [Ésa. 57. 15.]

IX. Az ő hivatalit , a' Christushoz való
szeretetiből tevő tselekedésében , kívánván
arra való Kegyelmet , hogy ő a' Christust
szerethesse , és szomorkodván azon , hogy ő
nem tehet semmi jób szolgálatokat , a' Chri-
stusnak. (2Cor. 5. 14.)

X. Az Isten és a' Chistus ditsősségét ki-
vánván , sőt arra igyekezvén *felette* és *előtte*
nem csak az ő testi , hanem még lelki jová-
nakis. (Luc. 14. 26. Rom. 9. 3.)

XI. A' Christuson *telhes* és *örökke* való
megnyugováásban. Phil 1. 21.) A' Christus
lévén ő néki, egész meg elégedése , el annyé-
ra , hogy még a' mennyországis ő néki , a'
Christusnélkül , nem volna vigasztalásos és vi-
gasztalásos hely , sőt az ő ítéleti szerént ,
csak üres lakó hely volna , ha az ő édes Meg-
váltója ott nem laknek,

[Phil.

(*Phil. 3. 7, 8, 9, 10.*)

XII. Az Istenhez , a' Christushoz és a' szent dolgokhoz való hajlásban, indulatban, és *vitetésben*.

1. A' Kegyelemnek új és *belső principiuma* .z. Kezdeti, és magvának hatalma által : Ki az ő szive , és az Isten dolgai között megegyezést alkalmatosságot és illendőséget ítérez.

2. Annak a' világos és *édefféges meglátásnak* és eszébe vévésnek ereje által , mely ő benne vagyon Isten felől , a' Christus által , ezt ítérezvén benne, hogy ő igen ditsőségesnek láttassék az ő szemei előtt.

3. Istennek , a' Christusban való buzgó és tiszta szeretetinek hatharósága által , ki ezr szerzi ő benne , hogy ő ohajtja és kívánja a' Christust , tsak egyedül ő magaért, a' Christusért , sőt égyebeketis, mindeneket , tsak a' Christusért, hogy ő a' képpen tehesse ő magát , a' Christusnak , annál inkább szolgálhatóvá. (*Solt, 40. 8. és 119. 32.*)

Miképpen tudhattya meg ember , hogy ő neki vagyon Hiti ?

I. A' Hitnek ő magának *érzékenység* és megérzése által : A' hívű eszében vészi , és meg érzi hogy az ő szive ki vészi és magának ki választja a' Christust , és ő belé tsimberkedik , sőt tellyességesen ő reá támaszkodik.

dik, és hozzá bizik. *Marc. 9. 24. Rom. 8. 38, 39.
1 Cor. 2. 12. 2 Tim. 1. 12.*

2. A' hitnek gyümöltsei és jegyei által.
(*Mát. 7. 16, 17. Jac. 1. 8.*)

Hány féle jegyei vagynak a' Hitnek? (gyei.
Két felek, avagy a' Gyengéb az Erősebb hit je-
Mellyek a' Gvengéb Hitnek Jegyei?

I. A' hit szüköltségének *erzése*, arra való
buzgó kívánsággal, hogy azt magának meg-
szerezhesse. (*Marc. 9. 24.*)

II. Lelki *harcz* a' test és Lélek között.
[*Mát. 11. 28. Rom. 7. 23. Gal. 5. 17.*]

III. Szorgalmatos *óhajtsá*, keresése és
nagyra bötüllése, az Isten szeretetinek, a'
Christusban, minden dolgok felett, e' világon.
(*Sólt. 4. 6. és 51. 8, 10. E' nek. 2. 4.*)

IV. Magunk *megtagadása*, mely száрма-
zik a' mi hitvánságunk, és semmire kellőse-
günknek meglátásából, és a' Christus tellyes-
ségéből, hogy a' mi fogyatkozásunkat bé-
töltse. [*Ezech. 20. 43. Márc. 8. 34. 1 Cor. 3. 18*

V. Istenes *bánkodás*, mely kél az Isten
szeretetinek, a' Christusban, megfogásátul,
lelki meglágyéttya és olvaszttya a' mi sziveinket.
(*Zac. 12. 10. Rom. 2. 4. 2 Cor. 7. 10, 11.*)

VI. Igen nagyra bötüllése az Isten Igéjé-
nek. [*Iob. 23. 12. Solt. 119. 72. 1 Pet. 2. 2.*]

VII. Szives *szereteti* az Isten népének.
(*Gal. 5. 6. 1 Ián. 3. 14.*)

En így tartom rendel elmémben :

Erzi szükét , Hartzol , Ohaitya Ur kedvét.

Tagad. Banván. Bötsű l. s' Szereti Ur népét,

Hát mellyek az Erősebb hitnek jegyei?

I. Vigasztalásos *érzése*, az Isten Izerelmének, mely ki öntetett a' mi sziveinkben.

[*E'nek. 1. 2. Rom. 5. 5.*]

II. Erős és *álhatatos lelki öröm*, az Urban, és az ő Igéjében. (*Nehem. 8. 10.*

Esa. 9. 3. Ián. 15. 11. Rom. 15. 13. Phil. 4. 7.

III. Azon a' tsudálatos változáson való szent *elálmélkodás*, mellyet Isten tselekedett mi bennünk. (*Sólt. 66. 16.*)

IV. Arra igyekező szorgalmatos törekedés, hogy mi másokatis *megnyerhejjünk a' Christusnak*. (*Luc. 22. 33.*)

V. Hatható és *egész alkalmaztatása* magunknak, a' Christushoz, hogy *szolgálynunk* néki, és keressük az ő dítseretit, mindenekben, és mindenek felett.

[*Rom. 12. 1, 2. 2Cor. 5. 15.*]

VI. Erős *fuggés* az Istentől, és ő hozzá való *álhatatos támaszkodás*, a' súlyos *ve/ze. kedések* és nyomorúságok közöttis, olyan erős maga biztatásával, hogy minden ő háborúságinak, még jó vége, é. boldog kimenetele leszen. [*Iob 13. 5. és 19. 25. Rom. 4. 18.*]

VII. Gyakor ohajtása a' Christus *eljövetelinek*, az utolsó ítéletnek napjára.

E'nek.

(*E'nek.8.1.Solt.42.1,2.2Tim.4.8.Iel.22.20.*)

Ezeketis en így tartom elmémben :

1 Erzi Ur szerelmét. Eörül. Almélkodván.

2 Mást Nyer. Alkalmaztat. Füg. Eliövét várván.

A' Gyenge hit által üdvözülhetünk-e mi?

Igenis : Mert azis *beplántál* minket , a'

3 *Christusbán* : *Megigazét*, az Isten tekénteti

4 *előt*: Az Isten háza-népe és fiai köziben *taka-*

5 *ret*: Sőt a' bűnön és a' sátánonis győzedelme-

6 *set.* (*Esa.40.11.és 42.3.Ián.1.12.és 15.1:*

Gal.3.7.1Ián.5.4.)

*A' mely ember gyenge hitet nyerhetett ,
megnyughatike a' ban , azzal megelede-*
ven?

Nem kell a' ban megszűnni és nyugodni ;

7 Hanem méghis szorgalmazoson kell igye-

8 *kezni* , mint nevelterhelék az nagyobra.

[*Márc.9.2.1Rom.117.Col.2.7.*]

Mitsoda eszközök által nyerheti meg em-
ber , hogy az ő gyenge Hit megerőséssék?

1. Rend'zerént és jó lelki isméréttel való

9 *élése* által, az Igének , és a' Sacramentomok-

10 *nak.* (*Rom.4.11.Eph.1.13.*)

2. Buzgó könyörgés által , az Isten előtt.

[*Márc.9.24.Luc.17.5.*]

3. Gyakor és szent *elmelekedések* által , az

11 Isten ígéretei , atyai indulattya , és kibeszél-

12 *hetetlen* jófága felől.

(*Solt.63.5.6.és 104.34.Esa.49.14,15.*)

4. Gya

4. Gyakorolván a' *szent eggyesülest* és *közösülest*, az Isten szenteivel. *Ján. 20. 19. 25.*

5. Atrá való *szent igyekézet* által, hogy ő minden bűnőket elrávoztathasson, a' bűnre vivő minden alkalmatosságokkal eggyüt.

(*1 Thes. 5. 22. Iac. 1. 27.*)

6. Tiszta és *szent Magaviseles* által.

(*Solt. 112. 6, 7, 8. 1 Ján. 3. 19.*)

7. Az Istennek békeséges *varása* által.

[*Solt. 40. 1, 2, 3.*]

Mitsodák indethatnak minket, hogy ez áldot Hitnek bennünk megszereztetést, megnyerhessük?

A' hitnek hasznai, és felséges volta.

(*1 Pet. 1. 7. 2. Pet. 1. 1.*)

Miben látzik még a' Hitnek hasznos és felséges volta?

Az megtetzi kiváltképpen három utakon.

ugymint { 1. A' Nyavalyákban, kikből megszabad.
2. A' Gonoszokban, kiket megelőz
3. A' Privilegiumokban, kiket a' hit ad.

Mitsodák a' Nyavalyák, kikből a' hit ki ment?

Ez hét nyavalyából.

1. A' mi életünbéli *vakúságtul*. (*Ján. 12. 46.*)

2. Indulatinkbéli *tiszttalanúságtul*. [*Act. 15. 9.*]

3. A' mi sziveinknek kemény *kő elbámultságátul*. [*Jón. 3. 5. Zach. 12. 10.*]

4. A'

4. A' minket vádoló lelkünk isméretinek *rettegtetésétől*, és a' mi megveszértségünknek elviselhetetlen terhétől.

(*Luc. 7. 8. Szám. 21. 7. Rom. 5. 1.*)

5. Az igen *vetkes kívánságoktól*, bujálkodásoktól, magunkviselésétől, szokásinktól, és e' világ ostromlaltatása alá való vettetésünktől. [*1 Ján. 5. 4. Rom. 12. 1, 2.*]

6. A' Törvénynek *átkától*, és e' világ re-
tegtetésétől. [*Rom. 10. 4. 1 Tim. 1. 9.*]

7. Az üdö szertént való halálnak *felelme-
től*, és az örökké valónakkárhoztatásától.

(*Ján. 5. 29. és 3. 16.*)

*Mitsoda gonoszok azok, mellyeknek a' hit
eleit veszti?*

Négy réttentes nyavalyák :

1. Az igazságtól való *elszakadás.*

(*Sid. 10. 39.*)

2. A' nyomorúságoknak idején Végkép-
pen való *Kétségben-esés,*

[*Mich. 7. 8. Ján. 19. 25.*]

3. A' *békételenség*, és a' titalmas eszkö-
zökkel való élés. (*Esa. 28. 16.*)

4. A' Sátán kesérteti álat való *elmerülés,*
lenyomattatás avagy lerohradás.

[*Eph. 6. 16. 1 Pet. 5. 9.*]

*Mitsoda Privilegiomok azok, mellyeket a'
bennünk szereztetett és megerősített
Hit ad mi nekünk?*

Tizen-

Tizenkét szép nemes szabadságok azok :

1. *Fiuságunk*, az Istennel.

(*Ián. 1. 12. Gal. 3. 7.*)

2. *Társaságunk*, a' Christussal.

[*Gal. 2. 20. Eph. 3. 17.*]

3. *Iussunk* és részeslégünk, az Isten minden igéretihez.

[*Gal. 3. 14. Sid. 11. 33.*]

4. *Igaz vigasztalásunk* és hasznunk, az Isten minden rendelési által.

[*Mát. 13. 24. Act. 8. 38, 39. 1 Thes. 1. 7.*]

5. *Kellemetessége*, mind személlyéinknek, s' mind tselekedetinknek.

(*Sid. 11. 4, 6. 1 Pet. 2. 5.*)

6. A' mi szives buzgó imátságunknak *meghalgattatása*.

[*Mát. 21. 22. Iác. 1. 6. és. 5. 15, 16.*]

7. Az Isten szerelmének vigasztalásos *érzése*, a' mi sziveinkben.

[*Solt. 63. 3. E'nek. 1. 2. Rom. 5. 5.*]

8. A' mi lelkünkismeretinek gyönyörű *békeffége*, melly a' mi bűneinknek bizonyos megbotsáttatásából támad.

[*Solt. 116. 7, 8. E'nek. 1. 2. Rom. 5. 1.*]

9. Mennyei *edeffég*, az Isten szolgálival való társalkodásunkban.

(*Solt. 119. 72. Rom. 1. 12.*)

10. Szent *megutálása* a' testi gyönyörőségeknél, a' sullyos nyavalyákbéli édes ö-

róm.

römmel. [*Sid. 11. 25. 1 Pet. 1. 6, 7.*]

11. Végig megmaradás, a' kegyességek utában, és az Ur Jესus Christusnak szerelmében. [*1 Pet. 1. 5.*]

12. A' jövendő boldogságnak, bizonyossága, e' mi földi szarándoklágink után.

[*2 Cor. 5. 1.*]

Leheté oly megerőssödött hiti az embernek, hogy ő az által bizonyosetathassék üdvössége felől?

Lehet; sőt ugyan bizonyosnakis kell ő neki lenni, ez életben, ama' boldog és dűssősleges állapotul, a' következendő életben. (*2 Cor. 5. 1. és 13. 5. 1 Ián. 3. 1, 2. és 5. 18, 19.*)

Honnet tetzik a' meg, hogy az Isten fiaí, bizonyosok lehetnek üdvösségekrül?

Megtetzik ez, sokképpen:

1. A' győzödelemből, mellyet az ő Hitek veszen a' bűnön.

(*Rom. 6. 18. 1 Ián. 5. 4.*)

2. Ama' sz. megváltozás által, mellyet az ő benne szerez.

[*Act. 15. 6. 2 Cor. 5. 17, 18. 1 Ián. 3. 3.*]

3. Erezvén, hogy az ő szivek a' Christushoz ölelkezett, ragaszkodot, és megnyugodott ő rajta.

[*Iob. 13. 15. Solt. 18, 12. és 71. 1. Col. 2. 7. Sid. 6. 19.*]

4. Az Isten lelkének bizonyágtétele által.

(*Rom. 8. 16.*)

5. Az

5. Az önnön újszülött lelkének is *bi-
zonytása* által.

[Rom. 8. 16. 1 Ián. 3. 21.]

6. Az Isten *szeretetének* érzése által, az ő
lelkében. (Rom. 5. 5. Eph. 3. 19.)

7. Erezven, hogy az ő szívek, mind e' vi-
lág *felett* szereti az Istent, és a' Christust.
(Solt. 73. 25. Enek. 5. 10.)

8. A' nagy *bizodalom* által, melyből ők
még alhatnak bátran Isten előtt, könyörge-
sekben. [Rom. 8. 15. 1 Ián. 3. 20, 21.]

9. Azoknak a' *gyümölcsöknek* ő magok-
ban látása által, melyek tulajdoni csak az
Isten fiainak. (1 Cor. 2. 9, 10.)

10. Az Isten igéje és lelke *ereje* hatható-
ságának érzése által, *bizonyosítván* az ő lel-
kekismeretét, az Isten jóvólta felől, ő hoz-
zájuk.

(Act. 10. 44, Rom. 1. 16. 1 Ián. 4. 13.)

*Megkivántatiké, hogy az Isten nepe igye-
kezzék, az ő udvössége felől való bizo-
nyosságra?*

Igenis meg :

1. Mert azt az Isten *parantsollja*.

(2 Pet. 1. 10. 1 Ián. 3. 23.)

2. Ez egy fő *vege* a' sz. Írás leirattatása-
nak. (1 Ián. 5. 13.)

3. Ez egy választott fő *vigasztalása* a' ke-
resztény leleknek. [Luc. 10. 20, Col. 2. 2.]

Mitso

*Mitsoda károk és illetlen/égek követik em-
bert, habizonyos nem leszzen üdvössége
felől?*

1. Az Isten rendelési, és ígéretei, *elvez-*
szik ugy, az ő vigasztalásokat, édeslégeket és
hathatóságokat.

(*Esa. 36. 1, 2. Sid. 4. 2. 1 Pet. 2. 7, 8.*)

2. Az Isten jelen-létének meggondolása,
ő neki, *rettegésére* leszzen, és a' Christus ítélet-
re jövéseinek meggondolása, vigasztalásné-
kül való. (*Sólt. 139. 7. Jelen 6. 16.*)

3. Mi a' képpen alkalmatlanok leszünk
nyavalyáknak *bekefeges* elviseelésére.

(*Szám. 14. 11.*)

4. A' mi sz. dolgainknak és tiszteinknek,
vidámsággal való tselekedésére, sem leszünk
alkalmatosok. (*Kijöv. 6. 9.*)

5. Az Isten *dítsérésére* és áldására sem lé-
szünk alkalmatosok, a' mi uyászületterésün-
kért, és lelkünk vigasztalásaért, mint ez tiszti
Isten népének, hogy ő ezt tselekedgye.

(*Col. 1. 12, 13. 1 Pet. 1. 3.*)

6. Alkalmatlanok leszünk, másokatis
biztatni és felizgatni, serénységgel, a' szent-
ség utaiban, mint ezt kellene tselekednünk
(*Solt. 66. 16.*)

7. Mi mindenkoron a' halál *felelmében*
állunk és maradunk.

(*Iob. 15. 21. 22.*)

Az Isten fiai, lehetnek oly bizonyosok, üdvösségek felől, hogy minden kételkedéstől ők szabadosok és üresnek legyenek ;
 Nem lehet éppen kiürítettések attul. Mert ;

1. Az Isten népénekis, tudása, ismerése, egyezése, és az élet ígéretihez való ragaszkodása *nem tökéletes* ; Noha mindazáltal, ő benne az, valóságos és áthatatos.

(Solt. 77. 7, 8, 9. 1 Cor. 13. 9.)

2. Gyakorta ökis nehezen és súllyoson *ostromoltatnak*, főt ugyan megtöltetnek fok kételkedésekkel ; Jollehet végre ők ugyan győzodelmeskednek, mindenkor, főt valamilyenél inkább az előtt ostromoltattak, annál inkább immár megerőssödnek és bizonyosodnak

(Solt. 116. 3, 7, 8. és 142. 3.

1 Cor. 10. 13. 2 Tim. 4. 17, 18. Sid. 6. 19.)

3. Eök gyakorta elszalasztyák és *elvesztik* a' hitnek, ő magokban *érzefet*, hathatóságát, és vigasztalását ; De annak *magva* és tehetősége benne örökké megmarad.

(Iob. 13. 15. Luc. 22. 32. Ián. 10. 28. 1 Ián. 3. 9.)

Az Isten fiai, nehankor elvesztik tehát, az ő vigasztalásokat, az Isten utaiban, és az Ur szerelmerül való bizonyosságokat?

Igenis el: Ugy hogy nehankor ők annak *érzéséről* és *bizonyításátul* megfosztatnak ; Jollehet tsak ideig.

(Esa. 49. 14. Solt. 51. 8, 12.)

*Miképpen leszzen az ,hoggy az Isten fiai ne-
hánkor , elvesztik az Urban valo vigasz-
talásokat?*

1. Valami undok bűnben valo *esés* által.
(*Solt. 51. 7, 8, 9. Esa. 59. 2.*)

2. Némely nehéz és erőszaktévő *késértet*
által, az Isten kedvetlenségének , és ő elle-
nek valo haragjának érzésével.

(*Iob. 6. 2, 3, 4. Solt. 22. 1. és 77. 2, 3, 4.*)

3. A' hofzfas és sullyos *nyavalyák* által.
[*Solt. 6. 6, 7.*]

4. Az ő belső megveszetéseknek *ellen-
kezése* és pártütése által.

(*Rom. 7. 23, 24. 2Cor. 12. 7.*)

5. Az Isten Rendelésire valo álhatatos és
sz. figyelmezésnek szükön , avagy ugyan
nem létele által. [*1Sam. 4. 20, 21.*

Amos. 8. 11, 12. Solt. 42. 4, 5. Esa. 30. 19, 21.]

6. A' testi *bátorfág* és a' mi lelkeinkre
valo vigyázatlanság által. (*E'nek. 5. 3, 6.*)

7. Magunknak, a' világi gondokkal valo
megterhelése által. _____ (*Mát. 13. 22.*)

8. Az Isten szolgaitul valo *elidegenedes*,
és a' fajtalan népekkel valo társalkodás által.

(*Sid. 3. 12, 13, 14. és 10. 24, 25.*)

9. Az Istennel valo sz. közösségünk
tartásának , és véle járásunknak *elmulatása*
által. (*Solt. 89. 31, 32, 33. és 106. 21, 23.*)

10. Végre , az Isten , az ő magok *meg*
D 2 *pro.*

próbálásaért, és az ő jo kedvének, az után
nagiobra betsüllésének benne *nemzeseért*,
néhánkor meg fosztia őket, annak vigasztal-
lásos ákkori érzésétől.

(Szám. 8. 2. 16. 2 Chron. 32. 31. Job. 7. 18, 19,
20. Iel. 2. 10.)

*Midőn az Isten népe így gyótörtetik lelki-
ismeretiben, avagy meg fosztatik az ő
vigasztalásától, hogy Uyetathatik meg,
az ő bekeffégek?*

Gondolkodván és elmélkedvén imez tiz dolgokról,
mellyek vagynak, az Istenben és a' Christusban •

1. Istennek és a' Christusnak kellemetes,
kegyelmes és *irgalmas természetiről*, és hai-
landóságáról, minden meg térőkhöz, és meg
törődött szívő népekhez.

(Kijöv. 34. 6, 7. Solt. 103. 8, 9, 10. Ef. 40. 11.
és 42. 3. és 49. 14, 15.)

2. Azokról a' kegyelmes és *szerelemes hi-
vogatófokról*, mellyeket Isten, és a' Christus
tselekszik, minden magokat megalázo bű-
nösökhöz. (Solt. 81. 13, 14, 15. Ezech. 18.

31, 32. Mát. 11. 28. és 23. 37. Jel. 3. 20.)

3. Az Isten kegyelmének és kedvének
szabadosságáról, mellyet ő, a' megterőkre ki
önt, minden érdemnélkül; sőt inkább, ugyan
ellene az érdemlésnek.

(Ef. 55. 1. Rom. 3. 24. Eph. 2. 8. Jel. 21. 6.)

4. Az ő Kegyelmének böwséges *ki ter-
jedé*

jedeferől, minden féle bűnösökre, még ama' rettenetes gonoszokra is, ha kik az ő irgalmasságát szívesen keresik.

(*Ef. 55. 7. Mát. 27. 32, 33. Luc. 7. 47. 1 Tim. 1. 15.*)

5. Az ő megengesztelhetőségéről, hogy tudnillik őtet, a' bűnösök könnyen megengesztelhetik. (*Solt. 32. 5. Luc. 15. 20.*)

6. Az ő ígéreteinek bővséges és hiwséges voltokról. (*Ef. 44. 24, 26. Mal. 3. 6. 2 Cor. 1. 20.*)

7. Arról az érzés és érzékenységről melly Istenben és a' Christusban vagyon, kibeszélhetetlenképpen, a' meg háborodott szegény lelkeknek nyomorúságokon.

(*Ef. 63. 9. Sid. 4. 15.*)

8. A' Christus vérenek hathatóságáról, minden bűnöknek elmosására, és az ő Attya haragjának megengesztelésére.

(*Sid. 9. 14. és 10. 29. és 11. 28. Iel. 5. 9.*)

9. Arról az örömről és gyönyörködésről, melly ő benne vagyon, midőn az emberek meg térnek ő hozzá.

(*Luc. 10. 21. Ián. 11. 15.*)

10. A' Christus szenvedésének végéről, érdeméről, és az ő érettünk tött esedezésének hathatóságáról.

(*Ef. 61. 1, 2, 3. Márc. 9. 13. Rom. 8. 33, 34.*)

Nintseneke más egyéb segédink, ez aránt?

Vagynak, ugymint:

D 3

1. Szives

1. Szives magunk *megalázása*, a' bűn-ért, melly ezt tselekette volt bennünk, hogy el veszülük a' mi vigasztaltatásunkat.

(*Solt. 32. 5. és 51. 8, 9, 10. Ef. 57. 15.*)

2. Vilagos *felnyitása*, a' mi állapotinknak, és az igazgatásnak keresése, az Isten sz. szolgaitól.

(*Ef. 4. 1. 2. és 50. 4. Ad. 2. 37, 38. és 16. 30, 31, 32.*)

3. A' lhatatos *reáfigyelmezés*, és az Isten igéjéhez valo ragaszkodás.

(*Solt. 65. 4. és 85. 6, 7, 8. E' nek. 5. 6, 7.*)

4. Buzgo és álhatatos *könyörgés*.

(*Solt. 34. 4. és 50. 15.*)

5. Szorgalmatos *bedugása* a' mi füleinknek es sziveinknek, a' sátán kélérteti ellen.

(*Eph. 4. 27. Iac. 4. 7.*)

6. Valóságos *megtartása* a' kegielmeknek, mellyeket az Ur szerzett mi bennünk.

(*Mát. 7. 15, 16.*)

7. Szent *társalkodásunkat* tarván, az Isten népével.

(*Pred. 4. 11, 12, 13, 14.*)

8. Meggondolása ezeknek, ugy mint:

A' mi bennünk valo kegyelmek, *nem tökéletesek.*

(*1 Cor. 13. 12.*)

A' sátán igen *ohaitya gyötreni*, az Isten népét.

(*Job 1. 12. Luc. 22. 31.*)

Ez *szokott módgya* az Isten munkálkodásának, az ő népe körül, hogy így fanyargassa őket:

őket: nem az ő elveszésekért és ronrtásokért, hanem az ő magok megalázásokért, próbáltatásokért, és megjobbolásokért.

(1Cor. 10. 13. Sid. 12. 5, 6, 7. Jac. 1. 12.)

Miképpen vehesse eleit az Isten népe, az ő vigasztalása elvesztezenek?

2. Buzgovan elmélkedvén, minden reggel, az Ur ízerelmes kegyelmességeről.

(Solt. 92. 1, 2, 3, 4.)

2. Szentlégesen, vigyázovan, és eszesen járván, minden napon, a' mi hivatalinkban és tiszteinkben.

(Peld. 18. 14. és 23. 17. 1Pet. 1. 17.)

3. Megszemlélvén és vizsgálván a' mi uralinkat, meguyetván, minden este, a' mi meg térélünk, és megbékélvén, a' mi Istenünkkel.

(Solt. 4. 4.)

Mitsodák azok az akadályok, mellyek által az Isten népe megfosztatik az ő bizonyosságától, és vigasztaltatásától?

Azok egyképpen, a' tanétek részéről, másképpen, a' nép részéről vagynak.

Mitsodák, a' tanétek részéről való akadályok?

1. Midőn ők nem tanítanak, vagy csak ritkán, hidegen, hafzontalanul, és szabadszákára [mint nekik tettik, csak úgy] tanítanak.

2. Midőn éktelenül viselik magokat,

nem jolélnek, úgy mint botránkozásnak követi. (*Ef. 56. 10, 11. Jer. 23. 1, 10, 11, 14.*)

Mitsodak a' nép részéről való akadályok?

A' gonosz nép részéről, ezek:

1. Vérkes elhívése az ő jelenvaló állapotok jóságának. (*Ioh. 9. 41.*)

2. Rosszszul fundáltatott reménységek, az Isten irgalmaslágán.

(*Iudás Apost. Lev. 4. vers.*)

3. Az igasságnak puszta vallásán való meg nyugvás. (*Tit. 1. 6.*)

4. Némely tőlök szerettetett bűnöknek meg marasztása és tartása, ő magoknál.

(*Marc. 6. 18.*)

Mitsodák, az Isten népe részéről való akadályok?

1. Az üdvösséges kegyelmeknek nem tudása, melyeket Isten szerzett ő benne.

2. Az ő kérelkedéseknek eltitkolása, azoknak meg fejtést és elégtetelt nem keresésnékül. (*Solt. 32. 3.*)

3. Az ő szemeknek tsupán és szorossan reáfüggése, és mint egy reá szegezése, az önnön giarloságokra.

(*Pred. 7. 17.*)

4. Nyughatatlanságok és regulátlan indulatok. (*Kijöv. 14. 12. Száml. 11. 5.*)

5. Az eszközöknek elmulatása.

(*Ián.*)

(Ján. 20. 24, 25.)

6. A' haszontalan élet, maga - viselés és társaság.

(2 Pet. 1. 10, 11. és 2. 7, 8.)

Mitsoda méltóságok támad, az Isten népének, ez életben, az ő meg igazéttatásokból?

A' Fogadott-fiuság. (János. 1. 12. Gal. 5. 4.)

Mitsoda a' fogadott-fiuság?

Az Istennek oly kedve és kegyelme, melly által mi, idegenek lévén, veszszük az Isten fiainak, és leányinak méltóságát, a Christus által.

(Ián. 1. 12. 2 Cor. 6. 17. Gal. 4. 5. Eph. 1. 5.)

(1 Ián. 3. 1, 2.)

Mitsoda, hasznai vagynak a' fogadott-fiuságnak?

Kilentz szép hasznai vagynak annak:

1. Lelki fiúságunk Istennél.

(Gal. 4. 6.)

2. Örököségünk a' Christussal,

(Rom 8. 17.)

3. Bekefeg az Atyával.

(Rom. 5. 1.)

4. Bizodalom a' könyörgésben.

(Rom. 8. 15.)

5. Keresztényi szabadság.

(Ián. 8. 32, 36.)

6. Uralkodás a' teremtetett állatokon.

D 5

(Tit.

(*Tit. 1. 15. 1 Cor. 3. 21, 22.*)

7. Az Angyalok szolgálattyok. (*Sid. 1. 14.*)

8. Boldog kimenetele minden nyavalyáinknak. (*2 Sam. 7. 14. Rom. 8. 28.*)

Nintseneké olly emberek, kik el hitették magokkal az ő megigazításokat, és Fiuvá-fogattatásokat, a' kik mindazáltal ebben, tellyességgel csak el tsábettattak a' sától?

Igenis vagynak. Mert némellyek épétvén ezeket a' tsupa szokásbéli külfő, ideig, vagy részfzerint való megjobbuláson, e' képpen meg tsalattatnak, a' sától.

(*Mát. 12. 41. és 25. 1, 2. 2 Pet. 2. 20, 22.*)

Mikeppen különböztethettyük hát mi meg, a' Lélek meg tsalhatatlan bizonyítását, és elhitétetet, a' test és a' sától el tsábetását?

Igy, Mert a' hol a' Léleknek igaz elhitétetése vagyon.

1. Ott valófágos, erős, és vigasztalásos megtapasztalása vagyon, a' sz. és egész megváltozásnak: Ez ő magával előviszi és hordozza a' bűnön való bánkodást, annak gyűlölését, és arra való igyekezetet, mint előzhessen ő meg minden bűnöket: E's szives szeretetét, minden jó hivataloknak, tiszték avagy sz. szolgálatoknak.

(*Solt. 66. 16. és 119. 104, 127, 128.*)

2. Ott az egész élet igazgattatik és birattatik

rattatik az Isten igéjének , regulája szerént.

(Gal. 6. 16.)

3. Ott az Isten minden Rendelésére való szent , alázatos , jolelki esméretbéli és álhatalos *figyelmezés*, azoknak szives indulatbéli wévése, és örömmel *fogadása*, és készséggel és öszveséggel, egészenmagát, annak *alája adása* vagyon.

(Iob. 23. 12. Solt. 84. 10, 11. Luc. 1. 6.)

4. Ott vagyon szüntelen *feladása*, az erős, szent, fiui, és buzgo *könyörgéseknek*, a' kömörületességeknek és kegyelemnek székihez.

(Solt. 104. 4. Rom. 8. 15. 1 Thess. 5. 17.)

5. Ott vagyon a' Lélek minden kegyelmeinek kész *szabadtság adása*, hogy annak tökéletes munkája legyen, a' Léleknek minden tehetségiben és tselekedeteiben, megyszers' mind az életnek minden dolgaiban és alkalmatosságiban. [Iac. 1. 4.]

6. Ott vagyon, eszes, illendő és *kellemetes tekintet* és vigyázás, az Isten minden parantsolatának minden ágaira, és részetskéire, mint a' legnagyobbra, úgy a' legkisebbre.

(Mát. 5. 19. 1 Thess. 5. 22.)

7. Buzgo *kívánság*, és sz. igyekezet arra, hogy elérje a' tökéletesléget minden jószágban. (Solt. 84. 7. Philip. 3. 12, 13, 14.)

8. Ott vagyon áldott *nevekedés* és kellemetes előmenetel, az igaz szentségben, még

D 6 . azok.

azokban a' dolgokbannis , mellyek ő magokban , felette nagy akadályok volnának.

(Solt. 119. 71. Rom. 8. 28. 2Cor. 12. 7, 8.)

9. A' *satán*, külömb külömb féle *ostromlásokkal*, szokása szerént, azon igyekezik ott, hogy ha lehetséges, avagy tellyességgel elvigye, avagy csak meggyengétse, az olyan bizonyosétatott szíwnek vigasztalását.

(Zac. 3. 1, 2, 3. Luc. 22. 31.)

10. Ott szokott lenni , felette édes , áldott, boldog és *vigasztalásos közösülés* , az Isten , és az ugy megbizonyosétatott , és megfizenteltetett áldott lélek között , még akkoron is, midőn igen *tsufoltatik* és öldöztetik e' világtul.

(Solt. 27. 10. és 119. 54. Act. 13. 50.)

11. Ott vagyon sz. igyekezet , az Isten *felmagasztalására* , mindenekben , és mindenek felett , eleibe tévén az ő tiszteletit , még a' mi saját jó szerentsénknek és boldogságunknak is.

(Rom. 9. 1, 2. 2Cor. 4. 5.)

12. Végre , ezis meg vagyon ott , hogy mi olyankor , midőn az Istennek *könyör-günk* , buzgólagosan tévszűk azt : Igen mélyen és szívesen *megsírattjuk* a' mi bűneinket : E'ppen , egetzlen és felette nagy betűlettel *járunk* és társalkodunk az Istennel : Tellyes igyekezettel és szorgalmatossággal
meg-

megtartjuk ő véle a' mi közösségünket: kész-
séggel és vidámon *gyakoroljuk* az ő rende-
lést; E's e' képpen érezzük a' leleknek bi-
zonyosérását érzékenyen, elevenen és vigasz-
taloképpen.

(*Solt. 2. 3. 4. és 112. 1, 2, 3, 4. Esa. 61. 1, 2, 3.*)

Ezekből megismerhetni a' hol a' leleknek erős bi-
zonyosétása vagyon. A' hol pedig ezek nincsenek,
másképpen vagyon ott a' dolog.

V I. R E' S Z.

A' Megszentelésről.

M*itsoda az ötödik gradits , mellyen az*
Isten eleb-megyen, az ember üdvözé-
tésében?

A' Megszentelés.

Mitsoda , a' Megszentelés?

A' szentségnek oly mineműsége , mely
szereztetett az Isten választott és megtért
népében.

(*Rom. 12. 1, 2. 2Cor. 4. 16. Eph. 4. 22.*)

Hány részei vagynak a' Megszentelésnek?

Kettő :

1. Az ow embernek *megőlettetése* és öl-
bdöklése , mely tudniillik , a' bűn uralkodá-
sának és hatalmának elrontása , sőt annak
szélsz szerént , ugyan eltörlése. (*Col. 3. 3, 5.*)

2. Az

2. Az uy embernek *megelevenítése*, melly az Isten képének és életének , emberben felépítése , és helyére-állatása. (Col. 3. 10.)

Hány fele a' Megszenteles?

Külső és belső. (Jác. 4. 8.)

Miben áll a' belső Megszenteltetés?

1. Az elmének és *ertelemnek* feluyéttatásában, melly által a' tudatlanság elvértetik. (Eph. 1. 17. Col. 3. 10.)

2. Az *akarathoz* elváltoztatásában , midőn az, készszé és ilendővé tértetik , a' gonoszhoz eltávoztatására , és a' jónak elválasztására. (Rom. 12. 1, 2.)

3. Az *indulatoknak* meguyétásában, mely által a' megszenteltetett ember, alkalmaztatatik, az ő indólatinak , igazán és egyenesen bírására s' igazgatására. (Phil. 4. 5.)

Miben áll a' külső Megszenteltetés?

Az egész külső magaviseelésnek és életnek az Isten törvényével való egygyezőségében. (Solt. 26. 6.)

Kitsoda , a' mi Megszenteltetésünknek, Authora és szerzője?

A' mint hogy az Atya elválasztott , és a' Fiu megváltott, úgy a' szent Lélek tulajdonképpen Megszentel.

(Mát. 3. 11. Tit. 3. 4, 5. 1 Pét. 1. 2.)

Hát mi nem szentelhettyük , és nem térethettyük meg , mi magunkat, az Istenhez?

Nem :

Nem : Mert a' mi Megszenteltetésünk Isten ajandéka és munkája, a' Jesus Christus-ban. Es így nem inkább tehetnők mi mostan magunkat úgy teremtetten állatokká, mint elsőben teremthettük volna mi magunkat emberekké.

(Solt. 51. 10. Act. 5. 31. és 11. 14. Eph. 2. 10.)

Ha az emberek nem terethetik és nem szentelhetik meg ö magokat, hát miért parantsolja Isten, hogy ők azt tselekedgyek?

1. Mert az Isten jó tehető állapotban teremtetten volt az embert. Ezokáért méltán megkívánhattya, a' mit ő adott volt neki.

(Predic. 7. 29.)

2. Mert az Isten, ez által mutattya meg, az embereknek, mit kellyen ő nekik tselekedniük, és így őket megalázza, az ő tehetetlenségeért, felferkenti és izgattya őket, a' megfentelő kegyelemnek keresésére, és az intő Ige által, kihez társul adgya, az ő Lelkét, munkálodgya az ő választottiban, a' tehetőseget.

(Ján. 5. 25. Rom. 1. 16. és 7, 8, 9.)

Hát holott, a' mi vallásunkon valók, az igaz Protestansok, azt tanéttyuk, hogy Isten az ő szolgálai által, int meg a' megvettettekétis, kikben ő nem igyekezi, a' Megszentelést munkálodni; Ezzel nem áll-

állattyüké az Istent tsufolónak s' tsak jattzónak? Es az ilyen intések nem tsak hiyába valoké, mint az [Esauitak, avagy a'] Jesuiták tanettyák?

Nem. Mert

1. Ez által azok minden *mentségnek*ül hagyattanak.

(*Exec. 2. 5. Ián. 15. 22. Rom. 1. 20.*)

2. Ez által *meggyőzöttetnek* az ő tulajdon roszszaságokrul, és kényszerétetnek megifmerni az Isten tselekedetit, hogy azok igazak. (*Sólt. 64. 8, 9, 10. Ier. 3. 25. Rom. 7. 7, 8, 9.*)

3. E' képpen, annak megutálása által azok inkább *megkeményednek*, és így az Isten Igasságais ezeknek elkárhoztatásokban, dütső sílegeseb lészzen.

(*Esa. 6. 9, 10. 2 Cor. 2. 15, 16.*)

4. Ez által ők *elfordulnak* sok iszonyú gonoszságoktól, noha vóltaképpen ők meg nem ternek.

(*Marc. 6. 20. 1 Thes. 1. 9. Tit. 2. 11, 12, 13, 15. 2 Pet. 2. 20.*)

5. Ez által ők vitettetnek Istennek és a' Jesus Christusnak *ismeretire*, és ugy az Evangelium lészzen neminemüképpen dütsősegeb. (*Mát. 24. 14. 1 Tim. 2. 4.*)

6. Ez életnek *regulája*, és mindeneknek eleiben tétetett igasságos ítélet, sőt kárhoztatás. (*Ián. 12. 48. Rom. 2. 12, 16. es 3. 27. Gal. 6. 16.*)

7. Nem

7. Nem a' megvettetésnek *decretoma* az, aki őket alkalmatlanéttya, midőn Isten parancsolt ō nekik, hanem az ō saját *hitetlensége* és megvetetésegek.

(Mát. 23. 37.)

8. Az Isten hiya az embereket, az *őszolgái* által; és azok nem tudgyák, az olyan módon hivattarott nép között, kik vagynak az *Elválasztas decretomában*.

(Mát. 23. 37. Luc. 19. 41. 42.)

9. A' hivogatások voltaképpen és *tulajdonképpen* vitettetnek a' *választottakra*, és csak melleflegs' *történet* szerént, a' *megvetettek*re, kik el egyeledtek, a' *választottak* között.

(Mát. 13. 24.)

10. Ez által, az *ő bűnre való szeretetek* ereje, és az *ő sziveknek* a' gonoszra való hatalmas törekédése és hajlandósága, inkább lefedeztetik.

(Mát. 22. 5. 6. Ián. 18. 40.)

11. Az Isten hívogatósi és ígéretei, ilyen *árral* vagynak, ha az emberek hisznek és megértnek.

(Marc. 16. 15, 16.)

12. Ez által, azok *meg tartatnak* a' kétségben eséstől: Lehet *reménység* nekik megtéréstől felől, míg élnek: *ősztonóztatnak*, hogy arra figyelmezzenek, és magokat adgyák, az Isten rendelésinek némely egygyezősségére.

Ezech.

(*Ezech. 33. 11. 2 Pet. 3. 9.*)

Igy megláthattuk, hogy az Isten, nem tsufolodik, és nem tsak jádzik, hanem ő jó végre hiya még a' megvettettekétis, a' meg térésre és szentségre, melly által őket néhánkor vízfőzárántya, és meg tartoztattya, hogy hanyatt-homlok, ne rohannyanak, valamí nagy gonoszságra; Jollehert ő soha nem közli azokkal, az ő meg uyéto kegyelmét.

Miben különböz a' meg uyéto kegyelem, a' megtartoztato és a' gonoszról hátráránto kegyelemtől?

Azok különböznek:

I. Az ő *Indeto okokban*: Mert a' meguyéto kegyelem származik Istennek, az emberhez *kiváltképpen való* szerelméből, a' Christus által; De a' megtartoztato kegyelem, rámad az Istennek *közönfeges* irgalmáslágából.

(*Solt. 145. 2. 3. 4.*)

II. Az ő *munkaiokban*: A' meguyéto kegyelem az ember természetit, *elváltoztattya*, a' bűnt megöldökli, és elrontya, es az embert éppen uy emberré téfzi. De a' megtartoztato kegyelem, tsak *megtilt* a' bűnnek gyakorlásátul, semmi valóságos és kedves lelki változást az emberben nem szerezvén.

(*2 Cor. 5. 17. 18. 2 Tim. 3. 5.*)

III. Az ő *kiteriedésekben*: A' megtartoztato kegyelem *köz* a' joknak, a' gonoszokkal.

al; De a' meguyéto kegyelem *tulajdonok*, a'
 sathatóképpen elhivatott választottaknak :
 A' meg tartoztato kegyelem kötelezi és meg-
 őti a' léleknek , tsak *valamely* tehetségét ,
 hogy a' testnek valamely tagját ; De az uyétó
 kegyelem , *meg uyettya* és megszenteli , az
 egész embert. A' megtartoztato kegyelem
 meg tartoztattya az embert, egy valamely
 bűntől ; De a' meg uyéto kegyelem , *el viszi*
 az embert , minden bűnöknek szeretetitül
 és uralkodásatul , és viszi őtet, az Isten min-
 den parantsolatinak egyenlő megtartására.
 A' meg tartoztato kegyelem hátrarántya az
 embert , a' bűntől egy ideig ; De az meg uyé-
 to kegyelem , úgy meg őrzy az embert, hogy
 őbbe az bűnre úgy ziszsza *ne terien*.

(Solt. 85. 8. 9. Luc. 1. 6. 1 Thes. 5. 23. 1 Jan. 2. 29.)

Miképpen különböz , az a' meguyéto és
 megfzentelő kegyelem , melly az Isten
 fiaiban vagyon, attul az ideig valo kegye-
 lemtül, melly azokban vagyon , kik elzsa-
 kadnak ?

Azokis különböznek :

I. Az ő *Materiájokban*, avagy az ő mitso-
 ságokban : Mert az ideig valo kegyelem ,
 csak mint egy utat irtó *elkészetés* és elrende-
 zés , a' Megszentelésre ; De az üdvözétő ke-
 gyelem ugyan ama' *sz. magu*, és kegyelem-
 mel tellyes tehetőség. Külömböznek azért
 egyyik

eggyik a' másiktól , mint az *Embryo* .z. az anyai méhben öntetett formátlan zavartság , az élő *gyermektől*: Eggyik tsak közel vízi az embert ; A' másik ugyan béiktattya , bé vízi és állattya ötet, a' kegyelemnek őrszágába.

II. Az ő *Szerző okokban* : Az üdőig-valo kegyelemis vagyon a' megvilágosító Igétül, és Lélektül, de egyszer s' mind az embernek tsak igen *gyengen indólt* és illettetett lelkétül ; Az üdvözető kegyelem penig vagyon amaz áldott Igetül és Lélektül , mely hatalmasan , kedvesen és *kegyelmesen elváltottattya* az egész embert , megfordította a' szívet, és megtéríti a' léleknek egész épületit, az Istenhez.

(*1. A. 15. 19. 2. Cor. 5. 17. 1. Thes. 1. 9.*)

III. Az ő *Subjectumokban* .z. fundamentumokban és helyekben : Az üdőig-valo kegyelem fundáltatik az *uyáfszületetlen* szíwben ; Az üdvözető kegyelem penig fundáltatik, tsak az *uyáfszületett*, meggyólt szíwben.

IV. Az ő *Principiumokban* .z. tselekedéseknek kutfejében , melyből ők munkálodnak: Az üdvözető kegyelem munkálodik, a' maga *sajat* kutfejéből és principiómából, vivén embert az Istenhez , és egyszer s' mind az Istenes tisztetekre és tselekedetekre , neminemű természetebeli , édes , belső , és gyönyörűséges hajlandóság és kész akaróság által

által, illendővé és készszé tévén az embert,
minden jó tselekedeteknek munkálodására.
(Solt. 110. 3. és 119. 14, 16, 20, 31, 35. E'nek. 1.
4. E'zec. 36. 27.) De az ideig való kegyelem
munkálodik, külső, idegen, *hamis princi-*
piomból, kezdetből, ugymint maga szeretef-
ből, külső polgári okoskodásból, a' fátán el-
sábétásából, és t.

(Rom. 16. 18. 1 Cor. 11. 13, 14, 15. Phil. 1. 15, 16.
1 Pet. 5. 2. 2 Pet. 2. 15, 16.)

V, Mégis az ő hat *effectumokban*. z' mun-
kájokban és tsinálványokban, ugymint :

1. Az üdvözítő kegyelem ezt szerzi, hogy
ember talállyon lelki, édes és tellyes *megnyu-*
govást és tettzést, Istenben, a' Christusban,
és a' sz. tisztekben és dolgokban, De az i-
deig-való kegyelem szolgáltató csak igen
gyenge, azontól elmulo és *elfuto* ézt, és csak
mint egy nyelve-hegyin lött kőstolást, az I-
sten dolgaiban. Az soha nem teszi az ember-
nek Istent, és a' Christust maga paraditsomá-
vá, és az ő lelkének eggyetlen egy örömévé.
(Solt. 19. 10. és 73. 25. és 119. 72, 97, 103. Ián.
4. 34, 35. és 5. 35. Sid. 6. 5.)

2. Az üdvözítő kegyelem, állattya az
embert, az Isteneffégnek dolgaira és tisztei-
re, kész engedelemből, tiszta szeretetből és
tisztefféges szívből, ezt tévén, hogy az em-
ber szolgáltallyon a' kegyesIstennek, önnön
magá-

magáért, az Istenért, Az ideig valo kegyelem penig állattya az embert, az Istenességnek munkáira, tsak külső, bal és *el tekertett* *illetlen végekért* és fundamentomokért.

(2 Kir. 10. 15. 2 Chron. 25. 2. és 31. 20, 21. Solt. 15. 2. Esa. 38. 3. Mát. 6. 1, 2, 5. 2 Cor. 5. 14.)

3. Az üdvözítő kegyelem, azt tselekszi, hogy az ember kövess az Urat, *tellyesen*, minden bűnöknek elrontásában, az Isten minden parantsolatinak megtartásában, és az egész embernek, az Istenes életre való alkalmaztatásában; Az üdöig-valo kegyelem penig, azt szerzi, hogy ember kövess ugyan az Urat, de tsak *felfszegséggel*, gőben, fántálva, fél-lábra és tsak fel részént.

(Szám. 32. 12. Ios. 14. 8. 1 Kir. 11. 4, 6. Hof. 7.

8. Marc. 6. 20. Luc. 9. 33, 34. Ián. 2. 6, 7. 1

Ián. 2. 6. Iel. 14. 4.)

4. Az üdvözítő kegyelem ezt szerzi, hogy ember *alazatos*, töredelmes és törődött szivő legyen: Az *megűreti* őtet egészen ő *magától*, és viszi őtet éppen, őszveséggel, ő magán kivől, a' Christushoz; Az ideig-valo kegyelem penig, *hadgya* az embert ő *magában*, örökké a' maga-hitségnek, önnön-vélekedésinek, és magában valo jot keresésnek gyanusságában és vétkeességében tartván.

(Eja. 57. 15, 16. és 61. 2, 3. és 66. 2. Mát. 23. 5.

1 Pet. 5. 5, 6.)

5. Az

5. Az üdvözítő kegyelem viszi az embert, a' Christushoz, a' *Christusért*, azért a' dűtső ékefféért és tökéletesséért, mellyel ő lát a' Christusban: Ez őtet azért állattya a' sz. tisztekre és szolgálatokra, hogy ollyan kegyelmet nyerhesse, mellyel a' Christusnak igen jól szolgálhasson; De az ideig való kegyelem viszi az embert a' Christushoz, az embernek *maga-tekéntetiért*, hogy ő a' Christus által nyerhesse üdvösséget. (Enek. 5. 10. Mát. 19. 16. Ián. 6. 26.

Sid. 12. 28, 29.)

6. Az üdvözítő kegyelem elkészíti a' sz. szolgálatokat, hogy ő tselekedgye a' sz. szolgálatokat *szárazatos, buzgo, szent és tiszteletes módon*, hogy ember láthafla az ő lel. kiisfebségét és fogyatkozását, még az ő legob szolgálatyaibanis; Az ideig-való kegyelem pedig állattya az embert, a' sz. szolgálatoknak tselekedésére, *maga-mutogatásból, tettetésből, tsak /zokásból*, és tsak kérkedékeny ditsekedésképpen.

(2 Sam. 6. 6, 7. Iob. 42, 6. Solt. 2. 10, 11. és 5. 7. és 89. 7, 8. Pred. 5. 1, 2. Hof. 33. Mát. 13. 5. 2 Tim. 3. 5.)

VI. Végre mégis különböznek az ő *tar* *szofágokban* és megmaradásokban: Mert az üdvözítő kegyelem alkalmatosítja az embert, hogy ő mind végig *megálhasson*, és
nagyob

nagyob nagyob tökéletességre meheslén, A
 üdöig- valo kegyelem penig *el lankad*, elfogy
 sőt végre, üdö múlva, tsak semmivé is lén
 szén: (*Iob. 27. 6. Solt. 84. 7, 8. Esa. 40. 29*

30, 31. Mát. 13. 21, 22. Ián. 4. 14. és 5. 35.)

*A' Megszenteles és a' meguyeto kegyelem
 egyátallába szüksegesé az üdvösségre?*

Igenis: Mert mi arra *választattunk* el: Ez
 által *hasonlétatunk* a' mi sz. Istenünkhöz
 Es tövábbá e' nekül, az Istent nem *láthat*
tyuk, és az ő országába nem *mehetünk*.

(*Ián. 13. 5. Eph. 1. 4. és 2. 13. 2Thes. 2. 13.*

Sid. 12. 14. 1Pet. 1. 3.)

*Mitsoda tulajdonági vagynak, a' mi Meg-
 szenteltetésünknek?*

1. Az, igaz, épp, valóságos és tiszta.

(*Iof. 24. 14. Solt. 32. 2.)*

2. Mint külső, szintén úgy belsőis.

(*Sol. 51. 6. Ián. 4. 24. Rom 12. 1, 2. Iac. 4. 8.)*

3. Kiszéledő az, mely kiterjed a' léleknek
 minden tehetségeire, és a' testnek minden
 tagjaira.

(*Ezech. 18. 30, 31. Luc. 1. 6. Ián. 13. 7. Rom. 6. 13.*
1Thes. 5. 23.)

4. Az örökké nő, mindazáltal ez élet-
 ben, soha tökéletességre nem juthat.

(*Esa 64. 6. Ián. 13. 8. Phil. 3. 12, 13. 1Thes. 4. 1.*
1Pet. 2. 2. 1Ián. 1. 8.)

5. Az álhatatos és soha egészlén el nem m
 muló

múló. (Solt. 84. 7. Efa. 40. 31.)

A' mi Megszenteltetésünk leheté oly bizonyos és álhatalos, hogy mi azt soha el nem szalaszthattuk és el nem veszthettük?

Mi annak elveszthettük nagy részét, de a' kegyelemnek maga bennünk örökké megmarad, és az Istennek bennünk megnyújtott képe egészen soha el nem törölthetik.

(1 Ján. 3. 9.)

Miképpen mutathatni ezt meg, hogy a' Megszenteltetést egészen soha el nem veszthetni?

1. Az Atya Elválasztása megtsalhatatlan. (Mát. 24. 4. Rom. 8. 30. 2 Tim. 2. 19.)

2. A' Fiu Megváltásais meg nem haszon-
talaníthatatik.

(Efa. 42. 7. Mát. 1. 21. Tit. 2. 14. Sid. 2. 14. Iel. 3. 7.)

3. A' Christus szenvedési érdemeinek és hasznainak reánk-szabásában, a' sz. Leleknek ellene nem álharni, és ez az ő reánk ruházása megváltozhatatlan.

(Efa. 11. 6. Eze. 36. 25, 26, 27, 28, 29. Luc. 3. 5. Ján. 16. 13. Eph. 1. 13, 14.)

4. Az Isten népében, az uya-szülő kegyelem örökkévaló.

(1 Ján. 4. 14. Iac. 1. 21. 1 Pet. 1. 2, 3. 1 Ján. 3. 9.)

5. Istennek, az ő választottihoz való szerelme, megváltozhatatlan.

(Efa. 54. 4, 5, 6, 7, 8, 10. Ier. 31. 3. 1 Ján. 13. 1.)

E

6. A'

6. A' hiveknek *eggyesületek*, az ő fejekkel, a' Christussal, egymastul elválaszthatatlan. (*Hof. 2. 19. Mát. 16. 18. Ián. 10. 28.*)

7. A' Christus *ország*a és uralkodása, az őveiben, meggyőzhetetlen és ronthatatlan. (*Solt. 2. 9. Dan. 2. 44. Luc. 1. 33. és. 11. 22.*)

8. A' hatalom és *erő*, melly által azok megtartatnak és őriztetnek, megdúlhatatlan. (*Solt. 37. 24. 1 Cor. 1. 8, 9. 1 Pet. 1. 4, 5.*)

9. Semmi *késértet* őket végképpen le nem birhattya, és el nem ejtheti.

(*Mát. 8. 26. 1 Cor. 10. 13.*)

10. A' Christus *esedezése*, az ő választott nepeért szüntelenül és hathatóképpen vagyon.

(*Ián. 16. 23. és 17. 11. Rom 8. 34. Sid 9. 24.*)

11. Az Isten Lelkének *üdvözítő ajándék*i és kegyelmei megbánásnékül valók.

(*Ier. 32. 40, 41. Rom. 11. 29.*)

12. Mindenek *jovokra szolgálnak* azoknak, kik az Istent szeretik.

(*Rom. 8, 28.*)

Miképpen különböznek a' Megigazítás és a' Megszenteles?

1. A' Megigazítás, a' Hivő ember állapattyának, oly *tulajdonétásképpen* való elváltozása, melyben ő igaznak ítéltetik, a' Christus igazságának neki tulajdonéttatása által. (*Rom. 4. 5.*) A' Megszenteles pedig

az embernek, oly *valóságos* megváltozása, melyben, a' bűnnek rutlágából és undok-
ságából az Isten képére ugyanann formálta-
títtik. (*Ephes. 4. 22, 23, 24.*)

2. A' Megigazétás, a' bűnösnek *előldoz-*
tatása és felszabadéttatása, a' bűnnek és a'
dhalálnak kárhozattya alól; De a' Megszen-
telés a' mineműlegnek *megmásldása* és
minintegy megfordéttatása, a' gonoszsról a'
jóra: Azelső megszabadéttya a' Hivőt, a'
bűnnek *kárhoztatásátul*; A' második pedig,
annak *ruttságátul*, fertelmétül és utálatossá-
gátul. (*Rom. 8. 1, 2. 2Cor. 5. 17, 18.*)

3. A' Megigazétásban olly igazságunk
vagyon, melyben a' Christus *igassága* ne-
münk *tulajdonéttatik*; De a' Megszentelés oly
mi *bennünk való igazság*, mely mi bennünk
munkálodtatott. (*Rom. 8. 10. és 10. 3, 4.*)

4. A' Megigazétás vagyon a' Christus er-
deméből; De a' Megszentelés, a' Christus
malálának és feltámadásának *hathatóságából*.
[*Ephes. 1. 19. és 2. 1.*]

5. A' Megigazétás, megelőzi a' Meg-
szentelést a' természet *rendiben*, de nem
idejében. [*Rom. 8. 30. 2Cor. 7. 1.*]

6. A' Megszentelés, a' mi *eszünkbe-vé-*
esüfünk és megerzésünkre nézve, *eleb* vagyon
a' megigazétáznál, mint p. o. A' világoso-
slást megláttuk mi, minekelőtte a' napot

megláthatnok.

(1 Cor. 6. 11.)

7. A' Megigazétás, melly a' Christus igazságának, nekünk tulajdonétásában áll, *tökellletes* leszsz, elvégeztetik, azon *szempíltantásban*, mielt mi megigazétatunk; De a' Megszentelés, valóságos változás lévén, *apronként* és *graditsonként* munkáldtatik mi bennünk.

(2 Cor. 3. 18.)

8. A' Megigazétás megkivántatik bennünk, ugymint az üdvösségnek *Causája* z oka; De a' Megszentelés ugy, mint *állapattya*, avagy mineműségé, mely minket, elkészét, és alkalmaztat a' mennyországra. Az első hivattatik, a' mennyekbeli uralkodás *okának*; A' másik, mennyország *utának*.

(Rom. 6. 22, 23.)

Mitsoda a' mi megszenteltesünknek Regulája?

Az Isten egész Igéje, mind a' Törvény s' mind az Evangéliom.

(Job. 23. 22.)

Solt, 119. 9. Esa. 8. 20. Ián. 17. 17. 2 Tim. 1. 15.)

A' Christus az ő engedelmeffége által, nem szabadított meg minket, a' Törvénytől?

A' Christus meg szabadított minden igaz hívő embereket, a' Törvénynek *átkától*, keménységétől, kegyetlenségétől és kényszerétől.

rétésétül, és az üdvösségnek, Törvény által való keresefetül.

(Rom. 10. 4. Gal. 3. 10, 11, 22, 13. Iac. 1. 25. és 2. 12.)

Ha a' Christus éppen elegett-tött a' Törvénynek, miképpen kötelezi tehát meg his az, a' hiveket?

A' Törvény kötelezi a' hiveket, a' menyiben az, életnek regulája, és eszköz arra, hogy őket tanétsa az Isten tiszteletire, vigye a' bűnnek ismeretire és megvallására, főt azért magok megalazására, és úgy, vopnya és kényszerítse őket magokon kivől, a' Christushoz, tegye vigyázokká, az önnön szíveken, és buzgokká, ferényekké a' kegyelembeli nevedésre.

(Rom. 3. 20. és 7. 7. Iac. 1. 2. 8. 1. Ián. 2. 3: 2. Ián. 4, 5, 6. vers.)

Meg mutathatóé te azt bővebben, hogy a' Törvény, életnek Regulája, a' hiveknek?

1. Az, életnek Regulája volt Adamnak, az eset előtt: A' hívő Sidoknak és Patriarcháknak az eset után, a' Christus eljövetele előtt. Azért a' hívő keresztyeneknek is, a' Christus eljövetele után életnek Regulája.

2. Az erköltsi engedelemnek Regulája volt az, még a' Christusnak is. Azetr a' Christus tagjainak is az.

E 3

3. Az

3. Az, felelte igen illik, az Isten *terme-
szetihez*, úgy mint ki igen szent, bölts,
igaz és meg változhatatlan.

4. Az tanéttya meg, a' tökéletes *eggye-
zőséget*, az Isten, es az okos teremtettt álla-
rok között.

5. Ez, es nem, más Régula, *fedezi fel*
tellyességesen a' bünt, és az ember szívé-
nek és életének görbeségét, ennek egyenes
lineája mutattya meg.

6. Ez nagy pompával *adatottki*, és soha
meg nem *vettetett*. Mert a' Christus nem
jött, hogy a' Törvenyt el rontsa, hanem
hogy be töltse azt.

7. A' mi tselekedetink nem lesznek *hit-
ből*, ha azok nem lesznek az Isten valamely
beszédehez való engedelemből; Az Isten-
nek pedig, ezen kivől, nintsen más ilyen
igéje nálunk.

8. A' Törvény nem *ábrázoló*, sőt inkább
a' Ceremonias és Polgari Törvények által is,
ábrázoltatott és jelentetett.

9. A' Christus, és az ő Apostoli, ezt *ugy-
tanétották*, mint életnek Reguláját.

10. Istennek ez Igéje *szerent*, mondatik
sententia, az utolsó ítéletnek rettenetes nap-
jánis. Minekokaert, ez *által* kell a' mi éle-
tünknek is igazgattatni.

*Mimódon adgyák ő magokat a' hívő keresz-
tenyek*

tyének a' Törvény alá?

Szabad akaratból, kész engedelemből, az Isten lelke munkája, arra hajtván és készetvén, az ő sziveket.

(Kijöv. 35. 5, 21, 22, 29. Solt. 110. 3. 1. Ián. 5. 3.)

Mikeppen lehet az Evangeliom, a' Törvényel együtt, a' mi Megszenteltetésünknek Regulája; holot az a' mi Megigazétásunknak Regulája?

Regulája az a' mi Megigazétatásunknak, a' menyiben tanét es életet s' üdvösséget ígér a' Christusban való hit által; De a' Megszenteltetésnek Regulája, a' menyiben meg tanét minket az Isten tiszteletire a' Christusban, és hogy legyünk háláadók Istenhez, a' Christust nekünk adásaért, és a' menyiben munkálodgya azt a' hitet, mely meg tisztéttya szivünkét es alkalmáztat minket, hogy jó kedvel járjunk, az Ur előtt.

(Ián. 5. 23. és 14. 1. Ad. 15. 9. 1. Thes. 5. 18. Sid. 11. 6.)

Menyiben különböz a' Törvény az Evangeliomtól?

1. A' Törvény meg mutattya, *minek kellesek lenni*, és mit tartozzunk tselekedni; De az Evangeliom meg mutattya, *mikeppen lehessünk* mi olyanok, a' mint a' Törvény kívánnya, hogy legyünk.

(Mát. 18. 28. Márc. 5. 36. Luc. 10. 28.)

2. A' Törvény ugy beléirattátott vala az

E 4 ember

ember elméjébe , a' Teremtésben , hogy még mostis meg tudhatni némely részében , a' romlott *természet* által ; De az Evangeliomot nem mindenek tudhattyák meg , a' természet által , hanem az Istentől való *megjelentés* által.

(Mát. 11. 27. Ján. 1. 18. Rom. 1. 18. és 2. 15.)

3. A' Törvény életet és üdvösséget ígér , a' mi *tulajdon* és tökéletes engedelmség által ; De az Evangéliom , a' *Christusnak* igaz hit által , magunkhoz kaptsolt igazsága által , igéri azt.

(Mát. 19. 17. Márc. 16. 16.)

4. A' Törvényt kell predicállani az ő bűnökben *meg átalakodottaknak*. (1 Tim. 1. 9, 10.) De az Evangeliomot , a' *meg térőknek* és törődött szívűeknek.

(Mat. 11. 28.)

5. A' Törvény *rettegést* szül ; Az Evangéliom pedig *hitet* és meg teréft.

(2 Cor. 3. 7. Tit. 2. 11.)

6. A' Törvény mindeneket erős büntetéssel fenyeget, kik *tökéletesen nem engednek* az egész Törvénynek ; De az Evangéliom, íyeszt el veszéssel mindeneket , a' kik meg *nem térnek* és nem hisznek a' Christusban.

(Luc. 13. 2, 5.)

Miben egyez a' Törvény , az Evangéliommal?

1. Az

1. Az ő *Authorában*: Azon egy Isten Au-
thora és szerzője mindeniknek.

(*Ier. 3. 15. 2 Pet. 1. 20, 21.*)

2. Az ő *végekben* és Céllyokban : Mind
a' Törvény s' mind az Evangeliom kíván
lelki es tökéletes igazságot : A' Törvény
ugy, hogy az, mi magunk *által* tseleked-
tessek ; az Evangeliom ugy, hogy mi *eret-*
tünk azt, a' Christus tselekedgye, és ottan mi
nekünk tulajdonéttessék.

(*Rom. 8. 3. 4.*)

*Az Evangeliom nem törli él a' Törvényt,
es nem teszié haszontalanná ?*

Nem, sőt inkább igenis megerősíti és állattya a'
Törvényt. Mert.

1. Az Evangeliom, predicállya és hir-
deti a' *Christust*, a' ki *vége* a' Törvénynek,
s az igazságra.

(*Rom. 10. 4.*)

2. Az Evangeliom tanét minket, hogy
hidgyünk, a' mi bűneinkért *megfeszéttetett*
Christusban, es ugy az Erköltsi Törvény-
nek minden tenyegetési, és a' Ceremonia-
foknak minden árnyékozási és ábrázolási
megerősítetnek.

(*1 Cor. 1. 23. és 2. 2.*)

3. Az Evangeliom tanét minket, hogy
mi *bűnösök* vagyunk, mi magunkban

E s

és

és igazságnekül valok , hamislak , az Isten tekénteti , előtt ; Es így ez , *jóvallyá* a' Törvény sententiáját.

(Rom. 5. 6, 8, 9, 10, 11.)

4. Az Evangeliom tanet minket , hogy mi az Isten előtt , nem *igazulunk meg* , hanem ama' *tökéletes igazság* által , mellyet a' Törvény kíván ; Az pedig immár lészén , a' Christus nekünk tulajdenératott igazsága által.

(Phil. 3. 9.)

5. Az Evangeliom elhitei , *felindettyá* , édesgeti , és vezeti az embereket , az ő egész életeknek , és magok viselésének folyásában , hogy valamint tőlök lehet , úgy adgyák magokat , arra az *engedelmeffégre* Istennek , mellyet a' Törvény kíván.

(1 Tim. 1. 5. 1 Ián. 2. 7. és 3. 22.)

Ugyan Azon egygé , az Uy Testamentombeli Evangeliom azzal , mely volt az ow Testamentombanis ?

Azon egy állattyára és valóságára nézve.

(Ter. 3. 15. Iel. 13. 8.)

Miképpen különböz azért , az Uy Testamentombeli Evangeliom attúl a' mely Evangeliom volt az ow Testamentombanis ?

1. Idejére nézve : Mert az ow Testamentomban , tanétotta az Evangeliom , a' hivatket , hogy hidgyenek az eljövendő Christusban ; Az Uy Testamentombeli Evangeliom

liom penig arra tanét , hogy hidgyünk az
immar eljött Christusban.

(*Ián 1. 14. Sid. 10. 1. 1 Ián. 5. 20.*)

2. *Világosságára* nézve : Az üdvösség tu-
dománya inkább meg különböztetett , vilá-
gosítatott és meg magyaráztatot az Uy Testa-
mentomban, hogy sem mint volt az owban:
Mostan immar nem tanétatunk tovább , a'
homályos ábrázolások es árnyékok által, ha-
nem világoserősségek és argumentumok ál-
tal. (*Mát. 11. 11. 2 Cor. 3. 18.*)

3. A' keresztyeni *szabadságra* nézve :
A' Ceremonias Törvény igája és jármá ,
[mely tudniillik, volt a' bűnös ellen valo
kéz-írás, a' dolgoknak *megtiltása* , mellyek
az ő természetekben megkülömböztetettle-
nek és szabadofok voltak , *fedel* az igaflágra,
terhek és szolgálattok azoknak megtartoi-
nak,] Jmmár most az Uy Testamentomban
mind elvitettenek.

(*Gal. 5. 1. Col. 2. 14, 17.*)

4. A' sz: Léleknek *bővseges kiöntése*re és
a' Léleknek hathatob reánk szabására nézve:
Mert a' Léleknek ajándeki tökéletesbek az
Uy T. hogy sem mint voltak az ow Testa-
mentomban.

(*Ián. 17. 19. 2 Cor. 3. 6, 18.*)

5. *Kiterjedése*re nézve : Mert az ow Te-
stamentomban meghatározott volt, tsak

az egy Sido nemzetben ; De most minden nemzetekre kifizéledett. (Mát. 28. 19, 20.)

6. *Tartóságára és Megmaradására nézve,* Az életnek kifárlása az Uy Testamentomban tökeleteseb, és azért éz megmarad e' képpen mind világ végezetig.

(2Cor. 3. 11. Eph. 4. 13.)

Igy mutatád meg nekem miképpen lehet az Evangeliom, a' Törvennyel a' Megszenteltetésnek regulája ; Mond meg immár aztis, mitsoda Törvény az ; melly az Evangeliommal együtt Regulája, a' mi Megszenteltetésünknek ?

Sem nem a' Ceremoniás, sem nem a' Polgári, avagy Itéletes Törvény az ; Hanem az Erköltsi Törvény.

(Törv. 4. 13. és 10. 13. Iob. 22. 22.)

Az Erköltsi Törvény miképpen igazgat minket a' Megszenteltetésnek munkáiban ?

Meg tanétván minket, a' kegyességre Istenhez ; Es az embersegre, az emberekhez.

(Mát. 22. 37, 39.)

Miképpen tanét minket az Istenhez való kegyességre ;

1. Oktatván minket ; az Isten természetbeli tiszteltetésében, Ez leirattatott az első parantsolatban, mely arra tanét, hogy az Istenben kell hinni, reménleni, őtet szeretni

retni, felni, segítségre hiyni, halgatni, és mindenekben ő néki engedni.

2. Oktatván minket az Istennek előnkbe le irattatott, és ő tőle *rendeltetett tisztelésében*, Ez vagyon a' *második* parantsolatban, melly arra tanét, hogy mi ugyan kimutassuk, és kijelentsük az mi Istenben való hitünket, reménységünket és szeretetünket, tisztelvén őtet egészlen, és csak az ő előnkbe adott és ki jelentett akarattya szerent, minden hozzája adás, avagy, azt meg kissébbétésenélkül.

3. Oktatván minket, az ő tiszteletinek *módgyában*. Ez le irattatott a' *harmadik* parantsolatban, melly arra tanét minket, hogy az Isten Igéjére tartozó minden dolgokban oly formán ellyünk, mint illik az olyan hatalmas Isteni felséghez

4. Oktatván minket, az Istentől *rendeltetett* Kellenietes áldot *udőnek* megszentelésében, hogy eggyer, a' hét napok között, a' szent, Religios, és Istenes magunk gyáskorlásában töltsünk el; Ez le irattatott a' *negyedik* parantsolatban.

Miképpen tanét minket ez az Erköltés Törvény, a' mi felebaratinkhoz való embersegre?

1. Oktatván minket a' *felsőeknek* és *alsóknak* egy máshoz való költsön tisztekre, szolgálattya

gálatt yokra , az ötödik parantsolatban.

2. Meg mutatván nekünk , hogy mi ne ártsunk a' mi felebaratinknak , se *tselekedetünkkel*, se *szóllásunkal*, se *gondolatunkal*.

I. Nem kell ártanunk *tselekedetünkkel* : Az ő személyekre nézve , a' hatodik parantsolatban : Az ő és a' mi saját személyünkre nézve , a' hetedik parantsolatban : Az ő jóvokra nézve , a' nyoltzadik parantsolatban.

II. Sem *szólásunkal* ne ártsunk , az ő jó hirekre nézve , a' kilentzedik parantsolatban.

III. Sőt még *gondolatunkal* is ne ártsunk , tudni illik , se kine gondollyunk , se ne akarjunk a' mi felebarátunk jóvárul való ellenkező dolgot , a' tizedik parantsolatban.

Mitsoda e'z közökkel kell elnünk , hogy ezt a' megszenteltetésnek bennünk megszerzését , munkáldtatását , és nevekedsét megnyerhesük?

1. Az Isten predicáltatott Igéjének lelkes , szives es gyakor *halgatásával* , és arra való figyelmetesléggel.

(*Ián. 17. 17. Añ. 8. 6, 7. 2 Cor. 10. 5.*)

2. Azt nagyra bötsüllő , vigyázo , értelmes és szorgalmatos *olvasása* által az Isten Igéjének , egyszer s' mind egyéb szent könyveknekis.

(*Torv. 13. 19. Añ. 8. 28.*)

3. Szentes buzgo *elmelkedéssel* az Isten

ter-

természetéről , Tulajdonfágról , Beszédeiről és Munkáiról.

(Jof. 1. 8. Solt. 1. 1, 2.)

4. A' Sacramentomokra való szorgalmas *elkészüleffel*, es azzal való gyakoréléssel.
(1 Cor. 11. 28.)

5. Szent közösködés , tarsalkodás es beszélgetés által, a' melyet tészünk az Isten népével.
(Sid. 10. 24, 25.)

6. Ertelmes, szent , áházatos ; buzgó , szives , hűséges es áhátatos gyakor*imadság* által.
(Solt. 145. 18, 19. Pred. 5. 1. 1 Cor. 14. 15. 1 Thef. 5. 17. Jac. 1. 6. és 5. 16.)

Mitsoda Regulákat es igazgattatásokat kell megtartanunk , hogy megfzenteltet modon viselheffük es rendelheffük mi magunkot ?

Azok az igazgattatások , mellyekkel ez aránt kell élnünk , nézik (1) Az Istent. (2) Az embereket.

Mitsoda igazgattatások nezik az Istent ?

1. Az Istent *ismerned* és *szeretned* kell ,
ő magáért , mindenek felett.

(Sol. 73. 25. Ier. 9. 23. Marc. 12. 36.)

2. A' Jesus Christust *bőtsőlnöd* kell , és gyönyörködnöd ő benne , minden teremtetett állatok felet.

(Enek. 5. 10. Phil. 3. 8.)

3. Kell gyönyörködnöd es járnod , az Istennek minden utaiban.

(Törv.

(Törv. 4. 5. Pred. 12. 13.)

4. Kell *engedned* és *kedveskedned* az Istennek akarki mint báunyaís.

(Peld. 16. 7. Aét. 4. 19.)

5. Inkáb kell az ő *tisztefféget keresned*, hogy sem mint a' ténnon lelki és testi boldogságodatis.

(Luc. 14. 26. Rom. 9. 2, 3.)

6. Kell kívánnod, és *keresned a' lelkieket*, ugy mint, bűnöd botsánattyát, az Isten ízerelmének érzését, mindenek felett, e' világon. (Solt. 4. 6. és 1. 8, 9. Mát. 6. 33.)

Mitsoda igazgatások néznek az emberekre?

Azok nézik az embert, avagy önnön magát, avagy másokat.

Mitsoda igazgatások nézik az embert önnön magát?

Azok nézik emberben, avagy a' belfő, avagy a' külfő embert.

Mellyik regulák nézik emberben, a' belfő embert?

Nézik (1) az ember Elméjét (2) Gondolatit (3) Akaratyát (4) Indólatit (5) lelki ismeretit.

Mellyek nézik az ember elméjét és értelmét?

1. Az ember értelmének, *szükséges*, hasznos, szent és alázatos ismerettel, tudással kel felékeségetni.

(1 Cor. 2. 2. Phil. 1. 9. Iac. 3. 17.)

2. Fell kell ékeséttetni *mennyei ajándékokkal* és szentséggel.

(*Eph. 4. 25. Phil. 3. 19, 20.*)

3. Egyszer s' mind *alázatoSSággal*, *Jozan-
sággal*, *szemérmetességgel*, és *eggyességgel*.

(*Col. 3. 12. 1 Pet. 3. 4, 5.*)

*Mitsoda igazgatások nézik, az ember gon-
dolatit?*

1. Azokra kell *vigiáznod* minden szorgal-
matossággal. (*Peld. 4. 23.*)

2. A' te leg első Gondolatid, azon igye-
kezzél, hogy Isten, és az ő dolgai *körül* le-
gyenek. (*Solt. 5. 3, 4.*)

3. A' rossz Gondolatok, mielt szived-
be ötlenek, azontól *hiyd kérdésbe*, idézd elő,
és hányd-vesd meg őket, és gonoszoknak
találván, ottan fogantatásokban *állyellenek*,
fojts meg őket. (*Ier. 4. 14.*)

4. Lelked-ismereti *vádgyának* kell ben-
nek lenni, tsak a' leg kisebb gonosz Gondo-
latrulis, és szived *alázatoSSágának* s' meg hun-
ymaszkodásának, azért. (*Peld. 24. 9.*)

5. Több Gondolatid *ne legyenek*, a' külfő
erefti és világi dolgok, körül, hanem tsak a'
menyire Isteneesen szükségeselek.

(*Mát. 6. 31.*)

6. Az Istenről valo Gondolatid legyenek
gigen *szentelk*, és a' dütső, Urat félelemmel
tiszt-

tisztelők : Te magadrol *alazatosok* : Felebaratidrol *széretetbeliek* : A' bűnrül penig annak undokságot *utálok*, es azt el távoztatni igyekezők.

(Solt. 5.8. és 77.3,4. és 119.113. Phil.2.3.)

Mitsoda igazgatások nézik, az ember akarattját?

1. Az Akaratnak nem kell hordoztatni a' vétke *indulatoktól*, hanem az Isten igéjéből igazán meg tanéztatott *itelettül*.

(Solt. 119.33,34. Péld.4.27.)

2. Az Akaratnak kell *választani* a' megértett leg job dolgokat.

(1Cor. 12.31.)

3. Az Isten Akarattya, [mely meg *jelentik* a' miket mi tudunk, meg *hatarozza* a' miket legyünk, *előnkben-irja*, a' miket tselekedgyünk, és jól *birja's* igazgattya, a' mik mi rajtunk esnek] legyen az a' Régula, mellyen a' mi Akaratunk megnyugodgyék, és a' melynek az, alája-adgya önnön magát, ugy mint olyan igen szent, bölts, igaz es jó Regulának. (1Sam. 3.18. Mát. 6.10. és 26.39.)

Mitsoda igazgatások nézik a' lelki-ismeretet?

1. Szorgalmazatón kell igyekeznünk, hogy meg *owhassuk* mi magunkot, a' tisztátalan, vak, ketes, babonás, félénk, tévelygő, és minket vádlo lelki-ismerettül.

Rom.

Rom. 14. 5. 23. Eph. 4. 19. Col. 2. 21. 1 Tim. 4. 2. Tit. 1. 15. és 3. 11.)

2. Kell *szereznünk*, nyernünk és szorgalmasan meg őltalmaznunk a' jó, tiszta és tisztes Lelki-ismeretet minden dolgokban. (Ad. 23. 1. és 24. 16. 2 Tim. 1. 3. Sid. 9. 14. Mitsoda igazgatások nezik az ember indulatit?)

1. A' mi Indulatinkat kell helyhezterősnöknök az *Istenben*, igen nagy örömmel és gyönyörködéssel. (Solt. 37. 4. 5.)

2. Minekünk igyekeznünk kell, minden dolgokra, az *Isten által*, és ő erette; Es semmire ne úgy, annyival inkább felette, avagy ellene az Istennek.

(Mát. 10. 37. 1 Cor. 7. 29, 30, 31, 39.)

3. Igyekeznünk kel az *Isten edességének* és *jóságának megköstölésére*, és attul való megillettetésünkre, minden ő teremtettségében, és tselekedeteiben.

(Solt. 34. 9.)

4. A' mi Indulatinkat és igyekezeteinket gyakortab, erősebben, és nagyobb gyönyörűséggel kell függeszteniünk a' *mennyei* dolgokra, hogy sem a' földiekre.

(Col. 3. 1, 2.)

5. Kell *szánakoznunk*, a' mi felebarátink nyomorúságokon.

(Solt. 41. 2. Sid. 13. 7.)

6. Inkább meg indullyunk a'bűnnek undoklásán és *haszontalanjágán* , hogy sem a bűnterésen , melly azért leszen.

(Rom.7.24.)

Mitsoda igazgatások nezik az embert különféle keppen?

Azok nezik, [1] Hivatalunkat . 2. Allapotunkat.
3. Beszédeinket. . 4. Tselekedetinket.

Mitsoda regulák nezik a' mi hivatalinkat és tiszteinket?

1. Minden embernek kell lenni *kíválkeppen* való hivatallyának.

(Jer.2.15. és 3.19.)

2. Minden embernek olyan hivatalt kell *választani*, a' melly szabados, tiszteffeges, illelendő , és igen jó , sőt az Isten ditsősségére az ő és mások jóvára-is igen alkalmas, hasznos, az Ecclesianak épületes.

(Eph.4.28.)

3. Minden embernek azon kell igyekezni , hogy ő arra vigyázzon , és ezt igen megnézze , hogy az Isten *állatta* őtet abba a' hivatalba , mellyet ő fel-vőtt.

(1 Cor.7.17.)

4. Es így néki *gyakorolni* kell ő magát, az ő hivatallyában szentül , hiven , jó lelki-ismérettel , szorgalmason , és álhataratoson.

(Col.3.22.)

5. Min-

5. Minden ember hivatalos munkájának
 minni kell *hasznosnak*, *szükségesnek* és tu-
 jodni, hogy az, az ő saját hivatal-
 rá tartozék, s' nem a' másokéra.

(1 *Thes.* 4. 11.)

6. A' mi kiváltképpen és rész szerént valo
 hivatalunknak munkái *igazgatást vegyenek*
 közönféléstől, és annak ugyan helyetis
 adnunk.

(*Col* 3. 17.)

*Mitsoda regulák nézik a' mi állapotun-
 kat?*

1. Meg kell *elégednünk* minden álla-
 pottal, legjobbnak ítélven sőt bősülvén
 t, mellyben a' jó Isten minket állatott, és
 a' másokéra ne vággyunk.

(*Ián* 2. 10. *Phil.* 4. 11.)

2. Magadat *keszetened* kell a' nyomoru-
 ggokra, minekelőtte azok eljőnének, és
 meg emlekezzél arról, hogy az Isten ke-
 relme és jó kedve, jelen lehet, és meg-
 vendeztethet tégedet, a' nyavalyákban,
 mint szintén békeséges boldog állapotod-
 ban.

(*Esa.* 49. 14, 15. *Ián* 16. 1, 2. *Sid.* 12. 7.)

3. Ne igyekezzél annyéra keresni,
 abból valo megszabadulást, mint an-
 nyiak *el-viselesere valo* békeséges türelt,
 és

és arra valo kegyelmet, hogy az te néked jódrá fordullyon, és az által el-közeletheß Istenhez.

(Solt. 40. 1. Esa. 28. 16. Mic. 7. 9.)

4. Ne nehezétséd nyavalyádor *bekételen-segeddel*, hanem a' te nyavalyádnak nagy volta szüllyön inkább te benned szorgalmatosb megvísálásáért és *ki-kérésését*, sőt egész gyűlölését a' bűnnek, melly te reád azt a' nyavalyát hozta volt.

(Kijöv. 14. 11. Siral. 3. 39, 40.)

5. Jo szerentsédben fel ne *fuvalkodgyál*, hanem *elmelkedgyel* a'nak el-valtozásáról: Légy *gyanús* mindenkor te magadban, és kérjed az Ur Istent, hogy tartson meg tégedet. *Emlekezzel* meg a' te felebarátodnak nyomoruságáról, és ne örülly a' te saját békeségednek, míg az Isten ecclesiája háborgattatik.

(Törv. 8. 14. Amos. 6. 1, 2, 3, 6 Rom. 12. 15.)

Mitsoda regulák nezik a' mi beszédinket?

1. Azoknak kel lenni *kedveseknek*, tisztáknak, bőltseknek, jo dolgokrol valoknak, mértékleteseknek, kellemeteseknek, ízeledeknek, alkolmatosoknak, hasznosoknak és épültre valoknak.

(Törv. 32. 2. Solt. 15. 2. és 37. 29, 30, 31. Peld.

15. 25. Eph. 4. 29, 31. Col. 4. 6. 1 Pet. 4. 11.)

2. A' mi beszédeinknek az Istenről, az ő Igé-

éjéről, és Munkáiról kell lenniük *alázatsággal*, bősülléssel, féléssel és méltósággal.

(*Levit. 19. 12*)

3. Beszédinknek másokról *joknak* és szeretetből valoknak kell lenni, soha ne szólunk gonoszt, a' miket ő felölök tudunk, hanem szomorúan, és mikor szükségessé válik, avagy szabados hivatalunk kívánja.

(*Tit. 3. 2.*)

4. A' felső rendekhez való beszédinknek kell lenniük *tiszteleteseknek*, az egyenlők-
köz világos, szelid, szeretetbelieknek és
hűségeseeknek.

(*Lev. 19. 17.*)

5. A' magunkról való beszédinknek kell lenniük *módosoknak*, alázatosoknak, és a' magunk-mutogatásának valamelly jele és
mutatása nélkül valoknak.

(*Péld. 27. 2.*)

6. A' mi beszédeinknek a' mennyei dolgokról kell lenni *gyakorlatosbakknak*, buz-
góbbaknak, tekéntetesebbeknek, vigasztalób-
bakknak, és gyönyörűsegebbeknek, mint
földi dolgokról.

(*Tör. 6. 6.*)

A Mitsoda regulák nézik, a' mi tselekedet-
tinket?

1. A' mi tselekedetinknek *materiája*,
örnyülallo dolgai és végei mind jók legye-
nek.

(*Phil. 4. 8.*)

2. Tselekedgyünk mindeneket alázatos,
szíves és szeretetbéli *moddal* tehetsé-
günk

günk szerént. (1 Cor. 16. 14. 2 Cor. 1. 12, 13. és 9. 5, 6, 7.)

3. Kell mi nekünk jót tselekednünk mind a' test, s' mind a' Lélek jóvára ; De ki váltképpen, jól kell tennünk az emberek *lelkeivel*. (Lev. 19. 17. Mátt. 6. 33.)

(Luc. 22. 32. Jac. 5. 19, 20.)

Mitsoda igazgatások nézik a' mi ételünket ?

1. A' mi E'telünknek és italunknak, meg kell *szenteltetnie* , az Isten igéje , és a' könyörgés által. (1 Tim. 4. 4, 5.)

2. Nekünk élnünk kell azon , a' *mi tulajdonunk és sajtunk* , és azzalis , a' mi szükfégünk szerént és mértékletes gyönyörűséggel. (Peld. 5. 15. Eph. 4. 28)

3. Meg kell *illettetnünk az Isten jóval* , a' teremtetett állatokban ; A' mi szájunknak szollani kell az Isten könyörületességéről , és szerelmeres kegyelméről : Es azonban, el nem kell feletkeznünk a' mi felesbarátink szükölködéséről is.

(Törv. 12. 7. Neh. 8. 10.)

Mitsoda regulák nézik a' mi magunk megújétását ?

1. A' mi magunk-Uyétásának , játtzásokunknak *materiája* ne légyen , sem a' szent dolgokról , sem valami istentelen otsmányokról ; hanem megkülönböztetetlen , szabadság.

szabados dolgokról, mellyek távol vagynak minden botránkoztatástól, és rút hír-névtől.

(Eph. 5. 15.)

2. A' *szemelyeknek*, kik azokkal élnek, kell lenniük, meg-szenteltetteknek. Meg fáradszának ők, de szabados és tisztességes munkával, és könyörögniük kell az ő magok üyértásokra való áldásért.

(1 Tim. 4. 4, 5. Tit. 1. 15.)

3. Azokkal kell élned *mertekletesen*, vigyázóvan, böltsen, keresztyénül és alkalmazkodós időben.

(Préd. 3. 1, 2, 3, 4. Phil. 4. 5.)

4. Elly azokkal, az *Isten ditsőségére*, el-fáradt tested meg enyhítésére, egészleget meg megtartására, és magadnak a' te jó hivatalodban és a' meg-szenteltetés dolgaiban s' szolgálattyaiban való inkább el-készítésére, és alkalmaztatására.

(1 Cor. 10. 30, 31.)

Mitsoda igazgatások nézik a' mi öltözetinket?

1. A' mi öltözetünk, *materiájának*, nem kell lenni igen drágának; hanem a' mi tehetőségünk, hivatalunk, és életünk állapotához illendőnek, és a' tisztességesb, és méltóságosb berendű népek példája szerént valonak.

(Ter. 3. 21. 1 Pet. 3. 2, 3, 4, 5.)

2. A' mi öltözetinknek *szabása*, formája, és módgya ne legyen idegen, tzikornyás, sajtalan, buja; hanem a' mi Földünknek és

F

hazánk.

hazánknak szokása szerént valo , és olyan módú, minéműt a' jozanabb és emberfégebb nép visel , kik között mi lakunk.

(*Soph. 1.8. Rom. 12.2. Tit. 2.3. 1 Tim. 2.9*)

3. Ollyam öltözetet kell viselnünk, mely *szolgal egészégünkre* , tisztességünkre , és megkülömböztetésünkre.

(*Ter. 3.21. Törv. 22.5. Hag. 1.6.*)

4. Midön *felöltözünk* avagy ránk veszfűk a' mi öltözetünket, meg kell emlekeznünk, a' mi ártatlanágunknak le vetkezéséről és el-vesztéséről, és a' Christusnak reánk öltözéséről , és a' mi elmeink ágyékinak felövedzéséről , mikor öveinket reánk övedzük: Midön penig öltözetinkből *le vetkezönk* jufson eiszünkbe, hogy a' mi bűneinket is le kell vetkeznünk, az ujá-születés által , és végre , a' mi mostani ruházatinkkal kényesgettetett testeinket is, le kell vetkeznünk , a' mi elofzlattatásunkkor lelkeinknek testeinktől léjendő el-válása által. (*Rom. 13.14. Eph. 4.23,24.*

Col. 3.9,10. 12.1 Pet. 1.13. 2 Pet. 1.14.)

Mitsoda regulákat kell megtartanunk a' társalkodásban?

1. Igyekeznünk kell mind addig , a' mig lehet *békefegben* lenni, minden emberekkel. De a' mi *barátságunkat*, nyáyaskodásunkat, tartanunk kell , tsak az istenes emberekkel.

(*Solt. 101.4. Rom. 12.18. Sid. 12.14.*)

Igye

2. Igyekezelnünk kell, hogy valami *jót tegyünk* avagy *vegyünk* minden társaságban.

(*Sid. 10. 24.*)

3. A' mi társalkodásunk, olyan legyen, minden emberek között, mint *illik* az *Evangéliumhoz*. (*Phil. 1. 27.*)

4. Ki kell mutatnunk, mind a' mi *kegyeségünket*, s' mind *emberségünket*, a' mi társaságunkban. (*1 Pet. 2. 17. és 3. 8.*)

5. A' gonosz emberekkel való *szükségzetlen* társalkodást el kell távoztatnunk.

(*Eph. 5. 7, 8.*)

6. Mikor *szükséges* képpen kell társalkodnunk a' testi emberekkel, ártatlannal és megfontoltatás nélkül kell azokkal járnunk, és bőszen viselnünk hozzájuk magunkot.

(*Mát. 10. 16.*)

7. Szeretnünk kell, minden istenes jó embereket, *kerefsztyeni* és kiválképpen való mindulattal : *szent társaságunkat* kell tartanunk ő vélek : *hűséggel* kell járnunk mindegyekben ő hozzájuk; *Hordoznunk* az ő terheiket a' nyomorúság idején : Meg kell *hajolnunk* az ő jó tanácsokra, és *követnünk*, az ő jó példájokat, *betsülnünk* a' kik erősek az Isten kegyelmeiben, és felékesítették menyegyei ajándékokval; Es semmi *botránkozást* nem kell adnunk a' gyengéknek. (*Solt. 14. 6. és 1. 6. 3. R. 14. 1. 1. C. 11. 1. Gal. 6. 1. Sid. 10. 24, 25.*)

8. Szeretnünk kell a' mi külön magunknak választott istenes barátinkat *dragalátoson*, szabadoson, szívesen, tisztán és álhatoson, kell adnunk ő nékik hasznos és idvőséges szíwbéli tanácsokat, közölnünk a' mi titkainkat ő vélek, és a' mi hozzájuk való szívetetünket ki kell terjesztenünk még az ő maradékjokrais. (2Sam. 1. 26. és 9. 1.)

Mitsodák indethatnak minket arra, hogy így rendellyük a' mi életünket és magunk-viseletet?

1. Az Istennek előnkbe adott szoros *parantsolattya*. (2Pet. 1. 10.)

2. A' mi meg-váltatásunknak vége (Tit. 2. 14.)

3. A' mi el hívattatásunknak *tisztelése*. (2Thes. 1. 11.)

4. Az Evangeliumnak *megékesetése*. (Phil. 2. 27.)

5. Másoknak való jó *példa-adásunknak* szükfeges volta. (Mát. 5. 16.)

6. A' kiváltképpen való *privilegiomok*, mellyek tartoznak a' Megszenteltesre. (1Tim. 4. 8.)

V I I. R E' S Z.

A' Megdűrsőetésről.

MItsoda a' hatodik Grádits, mellyen az Isten végbe-vi/zi az ember üdvözetését?
A'

A' Megdűtsőetés. (*Rom. 8. 30. 1 Thes. 2. 12.*)

*Miképpen bizonyosodhatunk mi arról, hogy
vagyon s' leszen, a' dűtsősegnek és boldog-
ságnak olyan felsőges állapotta, mellyet
Isten tart es megád az igazaknak?*

1. A' szent Írásnak világos és bővséges
tanubizonfágtételei által.

(*Job. 19. 25. 26. Eja. 25. 6, 7, 8. és 57. 2. Dan. 12. 2.
Mát. 13. 43. és 19. 29. Ján. 5. 29. és t.*)

2. Az Isten jovoltának *tőkeleteffége* által.
Mert ő a' Fő Jó : E's azért tőkeletesképpen is
akarja magát közleni az ő szerelmesével.

(*Solt. 36. 9.*)

3. Az ő ítéletinek *nagy igazsága* és egye-
nessége által, a' ki minden embereknek az
ő tselekedetek szerént fizet.

(*2 Cor. 5. 10. 2 Thes. 1. 7. 2 Tim. 4. 8.*)

4. Az Isten ígéretinek *igaz volta* által.

(*Tit. 1. 2. 1 Ján. 2. 25.*)

5. Az Isten *katalma* által, ki az ő szándé-
kát bétöltheti.

(*Ján. 10. 28, 29.*)

6. A' Christus érdemének *méltofsága* által

(*Sid. 7. 25.*)

7. Az ő esedezésének *hathatosága* által.

(*Ján. 17. 11. Rom. 8. 34.*)

8. A' két-felnek amá' nagy *szövetsege* által,
mely tudniillik vagyon a' Christus és az ő
népe között: A' Christus örökke valo Király,
Vő-Legény avagy férj és Idvözétő; Szükség

Hogy neki örökké legyen alatta- valo köf sége , jegyese , menny aszszonya , vagy ház as tarfa es üdvözétett népe , kik örökké éllyenek a' dütsöflégben.

Mitsoda a' Megdütsöetetés ?

Az Isten népének boldog állapottya , ez élet után , melyben ök szabadofok es ürefek lesznek minden bünöktül es nyavalyáktul es a' kegelemnek s' a' dütsöflégnek tellyes tökéletessege leszen mind lelkekben testekben.

(Esa. 60. 21. 1 Cor. 13. 10, 11, 12. Eph. 5. 27.

Jel. 21. 4, 5.)

Kitsoda Authora avagy szerző oka ennek a' Megdütsöetetésnek , es az Isten népe boldog állapottyának ?

Az Isten , az ő szabados kegyelméből , es a' Christufban valo jo kedvéből. (Rom. 6. 23. Mennyiben es miképpen ?

I. Annak elkészetesére nézve.

(Esa. 64. 4. Mát. 25. 33, 34.)

II. Fogadására nézve. Mert ő azt megígérte, (1 Ián. 2. 25.)

III. Megnyerésére es keresésére nézve. Mert az Isten adta a' Christust hogy azt a' dütsöfléget nekünk megszerezze.

(Ián. 3. 16.)

IV. Reank szabására nézve. Mert az Isten :

1. Aző igéjének es Lelkének kitzolgáلتa-
ta-

táfa által *megjelentiazt* az örök életet az öveinek, *munkálodgya* a hitet az ő szívekben, hogy azt elhidgyék, és *elpetsetli* ugyan azt az ő lelkekben. (Rom. 8. 16, 17. Eph. 1. 14. és 4. 30.)

2. Az ő haláloknak idején, az Angyaloknak szolgálattyok által *viszi* őket az Abrahám kebelébe. (Luc. 16. 22.)

3. Az utolsó napon *feltámasztja* viszon-tag az ő testeket a' Jesus Christus által arra a' dütsősléges boldogságra. (Ián. 5. 29.)

V. Annak *megtartására* nézve. Mert Isten az öveit örökke meg erősíti abban a' dütsősléges állapotban. (Luc. 20. 36. Iel. 3. 12.)

Mit foglalbe ő magában az a' dütsősléges boldogság, melyben a' hívek lesznek a' következő örök életben?

Minden boldogságoknak boldogságár. Mert.

1. Ott lesz minden joknak tökéletes *jele* létele.

2. Minden gonosznak végső *távai* létele.

3. A' boldogságnak *megváltozhatatlan*, *sága*.

4. Istennel ő magával tökéletes *élésünk*, a' ki minden ő szolgainak boldogságok.

5. *Világos ismerese* az ő dütsőslégeknek, értelmekre nézve : Ahoz *buzgo szeretetek*, akarattyokra nézve : Abban való tellyes és *vigasztalásos megnyugovások*, indulattyokra nézve. Innét következik osztán ki mond-

hatalatlan örömök, az Istē szolgainak lelkekb.
Mitsoda rendel és mitsoda graditsokon vi-
szi Isten a' hiveket arra a' dütsősséges ál-
lapatra, hol'ok után?

1. Minden üdvözült igazán hívőnek lel-
 ke, ottan halála után, az Istennek hatalma,
 és a' szent Angyaloknak szolgálattyok
 által, a' boldogság állapotába által vitet-
 tetik. (Luc. 16. 22. és 23. 43.)

2. *Testek* viszsza tér, a' földnek porába,
 ugymint a' minden gonoszrul való megnyu-
 govásnak helyére. (És. 57. 2. Jel. 14. 13.)

3. Minden embereknek testek ismet fel-
 támadnak, az utolsó napon, és az ő lelkek a-
 zokba uyonnán be megyen, és azontól min-
 den igazán hívőknek lelkek és testek öszve-
 séggel es örökké megdűtsőétetnek; Ellen-
 ben, a' hitetleneknek lelkek es testek öszve-
 körtetvén végnekül gyötrettetnek: (Iob. 19.
 25. Ésa. 26. 19. Ján. 6. 44. 1Cor. 15, 16. Jel. 20.)

4. Továbbá, leszén az utolsó napon kö-
 zönféges, szorofs és igaz *Itelet*, melyben a'
 Christus leszén ítélő biro: ott az emberek ter-
 mészeteinek és tselekedeteknek, minden
 titkai ki nyíttatnak és mindenek megítéltet-
 nek az ő tselekedetek szerént.

(Dan. 7. 9, 10. Rom. 14. 10. 2Cor. 5. 10. 2Pet. 3. 10.)
Miben különböz az Isten Népeinek Dűtső-
sségbeli boldog állapottya, az ő Megszen-
tel-

teltetésbeli állapottyoktól . mely itt a' földön vagyon?

1. Ez életben , *szüksége* vagyon az Isten népének , az Igének külső , és a' Léleknek belső kiszolgáltatására ; De a' jövőendő életben arra nem lesz szűksége.

(1 Cor. 13. 8, 9, 10.)

2. Ez életben jok és gonoszok *egyelesleg* vagynak ; A' más életben pedig az Isten fiai minden vétkes népektől egyátallyába megszabadulnak. (Mát. 13. 30. es 25. 33. 34.)

3. Ez életben az Isten fiai es leányi , *háborgattatnak* a' belső veszetlégektől , sok eferektől és kéfertetektől , s' egyszer s' mind öldöztetésektől ; De a' következőben tellyesleges ki menekedések leszen , minden gonosztul. (Eph. 5. 26, 27. 1 Ián. 1. 8.)

4. Itt az Isten népe láttya es ismeri az Istent *homályoson* , eszközök és közbe-vetések által ; De ott őret meg láttjuk színről színre , megismeriük tellyeslegesen és egy atallyába , minden közbe-vetésnekül elünk az ő jelen-letével. (1 Cor. 13. 12.)

Mutasd meg nekem rövideden , miben áll az Isten hívei dütsőßeges állapottyoknak felséges volta?

A' minden gonoszoktul valo tellyes szabadságban , és a' minden jokkal valo tökeltes élésben. (Solt. 16. 11. Jel. 21. 4, 5.)

Mitso.

Mitsoda gonoszok a' mellyektől azok megszabadulnak?

Minden testi munkáktól, betegségek-től és nyomorúságoktól : Minden természetbe-i romlottságtól : Minden bűnöktől és bűnre való hailandóságtól: Minden testi és lelki ellen-ségektől : Minden gyalázattól és szégyentől: A' maga vagy a' mások bűnein való szomorúságtól : Az Isten kedvetlenségetől és harag-jától : Es a' gonosz lelki ismeretnek rettene-tes háborgatásától. (Eph. 5. 26. 2Thef. 1. 7. Sid. 4. 9, 10. Iel. 14. 13. es 20. 4. es 21. 4. es 22. 3.)

Miben áll az a' jo , mellyel az megdűtsöültek tökéletesen élnek?

1. Az ő Istenről való tudások es ismeretek, jora való hajlandóságok, Istennek és az ő népének szeretése: minden részében és gradirsában, megtelleyesedik: Az egész ember tökéletesen eggyezővé tétetik az Isten Akarattyá-
val: es az Isten képe mind testekben s' mind lelkekben tökéletesen helyére állattatik.

(Rom. 13. 19. 1C 13. 8, 10, 11. 1I. 3. 2. Iel. 3. 4, 5.)

2. Eö benne lesz az Istennek tellyes és áldott látása örökke , es a' Jesus Christus-fal , a' dűtső Angyalokkal es minden szentekkel a' magosságokban való örök közösség.

(Iel. 22. 3, 4, 5.)

Mitsoda jeles edesgetések es indeto okok ösztönözzenek minket , annak a' dűtsősé-

zsösséges állapotnak keresésére?

1. A' teremtetett-állatoknak haszontalan hiyába valóságok és ürességek, mellyek minket meg nem elégéthetnek, meg nem boldogéthatnak, és a' nehéz állapotokban meg nem vigasztalhatnak, meg nem szabadéthatnak, a' veszélyekből, Sem örökösse nem tehetik a' mi földi állapotunkat, meg a' mikor azok legnagyob bővségben vagynakis. (Iob. 20. 22. Solt. 49. 7, 8, 9, 10. Pred. 5. 10, 11. és 9. 2, 11.)

2. Amaz édes és vigasztalásos tellyeség, mellyet mi találunk az Istenben, még mostanis, mikor tudnillik, ez igen alacson állapotban nyomorgunk. (Jer. 15. 1, 2. és 17. 1. Solt. 4. 8, 9. és 36. 8, és 62. 9, 10, 11, 12. Ián. 1. 16.)

3. Azok a' nagy dolgok, mellyeket a' Christus tselekedett, hogy minket részeséthesse abban a' dütsőséges állapotban.

(Eph. 4. 11, 12, 13, 14. Tit. 2. 12, 13, 14.)

4. Amaz elszenvedhetetlen es véghetetlen gyalázat, keferűség, és gyötrelmek; mellyeket mi vonszunk magunkra, ha arra a' boldogságra nem készettyük mi magunkat. (Esa. 30. 33. Matt. 25. 41.)

5. Az a' dütsőséges állapot, es annak a' boldogságnak örökke valo megmaradása a' fényes mennyországban.

(1Pet. 1. 4. Iel. 21. 2, 23.)

A' jo itelető
O L V A S O N A K
Irgalmaffág és békeség az Urtul.

Keresztyen Olvasó,

Ezen fordétásbeli munkám közben, egy nagy Akadályra találtam, mellyet által sem hághattam, elkerengeni sem akartam. Akadálynak mondhatom ez aránt a' Logicus terminusokat, és t. avagy az okasság Mesterfégének szavait, nem ő magokért: Mert ugy azok, a' jo dolgoknak megértésére valo gyertyák kalahuszok és segédek; hanem ezért: Mert ugy tudom, hogy a' mely nyelven azoknak tudása vagy jo kifejezése nintsen; ott azok mind a' külső mind a' belső jo dolgokban, valoba nagy akadályok: Nagy segédtség ellenben azoknak tudása. A' mi nyelvönkőn némelyek alkalmasént ki magyaráznák némelyeket; De többire, ugyan tudós embereket is halgatván, vártam mint fejezikki a' nép értelmére, eléggé kerülték, irták, mutogatták; De en ugy itélem kevesen vehettek esekbe, mások pedig ugy nemis tehetik. Nekem ugy tetszik, hogy job volna egyszer megtanétani azokra a' népet, s' az után ember magát sem fárasztaná, s' a' nepiskönyvben meg érthetné a' jo dolgokat. Olly akadályok voltak azok ez arántis, hogy ha attul nem tartottak volna sokan eddig, mérem mondani, sok jo könyveket fordétottak volna nyelvünkre; De sokan, avagy, nem nézvén mint fordétattak ennek előtte, avagy nem emlekezven mint élnek jobban vélek, nem mértek jo dologhozis kezdeni, melyben azokat vagy el kellett volna hagyniok, vagy ki kellett volna magyarázniok, félvén az ollyan szoktulis, a' mineműeket en ezért halhatok sokaktul, hogy tudniillik tsak meg motskollyuk dolgunkat e' félével. Am légyen, eltűrőm en azt, s' többekeris, tsak metzhessem el annak a' megálatkodott akadálynak bővevényét, tsak mi részébenis. Ezt töttem azért, hogy

I. *Az ollyan mestersegek szavait, a' Logi-*
cus

cus terminusokat tudniillik, en ki magyaráz-
tam, a' mint közönsegesen szokták ki fejezni,
De szánt-szándékból, ugyan bennis hagytam
többire, ez könyvetskeben, Deakül, nem tsak
a' mi nyelvünk szük volta miatt, mellyen alig
fejezhettyük azokat jól ki; Hanem a' fellyeb
megjelentett okan kivöl, ezért főképpen, hogy
itt ama' mélyseges tudományok inkább meger-
tetheßenek, és így a' kösségis szokják hozzá-
jok, holott gyakorta hallják a' Tanetoktulis,
fok helyyeken: Söt ezen vegre, s' a' szent Irás
értésére, és t. egyéb Mestersegeknekis, de akar
tsak a' Rhetorica terminusinak ha volna bőveb
tudása Nemzetünkben, akarnám.

Igy magyaráztam penig ki nagy részént:

<i>Agens,</i>	Tselekedő.
<i>Actus,</i>	Tselekedés, tselekedtetés avagy
<i>Actio,</i>	Tselekedet.
<i>Alteratio,</i>	Másfodás.
<i>Antecedens,</i>	Elötte jaro dolog.
<i>Causa,</i>	Oka valaminek.
<i>Causalitas,</i>	Munkálodhatas, tselekedőség.
<i>Consequens,</i>	Következő dolog.
<i>Efficiens,</i>	Tselekedő, szerző ok, kitül vala-
<i>Efficacia,</i>	Hathatóság. (mi lesz.
<i>Eventus,</i>	Kimenetele a' dolognak.
<i>Executio,</i>	Végbevívés, megtsselekedés.
<i>Effeđum,</i>	Tsinálmény, tetemény, a' mi
<i>Habitus,</i>	Lehetőség, tehetőség. (lött.
	Mint

Mint a'kifdedekbéli hitnek maga. és t.

Materia, *Materia*, a' miből valami áll. Mint
à kenyérnek à téstá. lőst, távolb valo à buza és, t.

Objectum, Cel, a' mi körül forgolodnak.

Opus, Munka, tsinálvány.

Prædamnatio, Eleve-elkárhoztatás.

Privatio, Hiba, fogyatkozás.

Passivè, Elviselőképpen.

Simplex, Együgyű, magán valo.

Simpliciter, Eő szinte.

Subiectum, Hely, fundamentom á minn
vagy miben más valami dolog vagyon.

Universalis, Kiszéledő, közönséges, öszve-
feggel valo.

Ezeket es többeket, így megtanulhatunk,
noha Deák szok. Mert ha meg nezzük, sok
szokat tsinált Nemzetünk eddigis deakból, és
Görög bölis, Ecclesia, Biblia és t. Görög szok,
s' mind ertik: Magistratus Fundamentum
és t. Deák szok, Ez utolsót ugyan akarnám is
ha ki mondaná valaki Magyarul: A' Deák
Gradus szobol, Gradits szot tsináltak, s'
mind jók; Mennyivel szűkegsbek ezek, és t.

II. Továbba táláltam egy nagy hatalmas Urra, a'
Consuetudora, à bevőtt szokásta, melynek ellene vé-
reni, sok helyeken nem mértem à bonak, à dolog-
nak es elmémnek jussábolis elkellet: sokszor hagynom,
à hol másképpen irtam volna, ha ennek nem enged-
tem volna.

III. Vigyáztam Nemzetünkben à begény nep köl-
tségtelenfégeireis, mellyért, ha lehetett volna, tsak egy
vagy két árkosra borítottam volna mind ezeket. Innet
lőtt ezis egy részt.

1. A' Compositumokatis nem separaltam, az össze foglaltatott szokat gyakorta nem szaggattam el egymástul; Noha annékülis, en nem tudom, miért gyönyörködünk mi azoknak megszaggatásokban? Holott egyeb nyelveken azt nem teszik: A' Görög nyelv azzal ékes nagy részt, hogy egynehány szokat egyben mondnak ők ki: A' Deák nyelvenis jo az, Introibo, választéknékül, s' mi szükség nekünk, hogy a' Bémenendek megszaggattatván Be-menendek legyen. Nekem úgy tethetik, hogy az illyen Præpositiok, eleibetetett szok, főképpen mikor Uerbummal vagynak, akar elől, akar utóltéteffenek öszveragaszthattyuk ha penig más részetske jó közikbe, ám vállyanak el ollyankor. Ezent ítélem ama' Perfectiva particulákrul, tellyest jegyző szókrul is: Meg, El. p. o. Megmondom nem választom el, mint szoktuk Megmondom. Ha ugy sok Megen kezdetett szok lesznek, mit árt? A' deákbanis elég nem tsak Reszotokan, hanem Adon, Contran és t. kezdettek vagynak, mindazáltal nem szaggattyák meg. Nem olly tula'doni ezek, nyelvünknek is hogy azokra esküdgyünk; Noha a' szokást enis nehezen hagyhatván, gyakortáb amugy irom.

2. Abbreviatiokkalis, rövidetésekkel írtam, ezen végre.

Annyit részen azért, valahol látod á

p.o. Példának okáért [és t.
 és t. mint Es többek, vagy többeké, ket, ktül
 u.m. Ugymint.

.z. az az. Többeket sem ártana így
 Mind ezek felett: (írni.)

Diphthongusokra, két hangju Deak be-
 tőkre, nem ismerem szükségünket. Mert an-
 nyit teszen, ha Predicatiot irok E betővel,
 mint aé. vel írnam. Elég nekünk ő, ű és t.

A' Cbetőt mi elég erőssen ki mondgyuk. A-
 zért jól irok azzal akarmi szótis, e es i követ-
 vèn, mint Ceger, Cigany és t. mellyet a, o, és t.
 követvèn, igazábban irom tz betőkkel, mint
 tzaforás, tzopogás, és t.

A' Duplex consonansok, két zengőse be-
 tők közül, a' tsattogo vagy süvöltő zengest i-
 gazábban irom ts betőkkel, mint tsuda, tső-
 mör, tsomó, és t.

A' H betőnekül elvégezheti a' g a' szokat.

Hofzszus bető kell a' szok eleire es közepi-
 be, de mikor t után következik, két zengőse
 betű helyett, kitsény vegső s betőis jo, akar hol.

A' w bető noha nem irattatott eddig, de volna, úgy
 tettzik helye, az illyen szok után, mint ouu, hiuu, p.o.
 ouu Testamentom, hiuu szolgál, és t. Mert nem tsak o, s'
 hü ugyan, mint a ki mondasbolis megtetzik, és inkább a
 formatumokból, p.o. a' hiuu ből jönnek hiven, hivel. Itt
 menten ki tetzik a' V, melly amotis ott zengett, noha
 tsak igen gyengén, a' minemű zengése vagy on a' uu
 nek ez nemzeteknél, mely majd eggyez a' Görög u
 betővel. A' hogy zeng nyelvünkön a' szivu, bōuu és t.
 Ezeket, és a' többitis, jo Censor, iteleted
 alá örömeft bortsatom. Legye egeßegben.

A' ditséretes nagy hirü , tudos férfiaknak

KAPOS-FALUI PA'L, és
SZENT-PETERI JA'NOS Uraimnak,
Ennek a' Pataki Schola Mesterének , kedves
lelki barátomnak ; Amannak az E. Benyei
fz. Gyülekezet lelki Pásztorának , istenes
Fautoromnak &c. Minden lelki ajándéko-
kat, és üdvösséges jokat , méltozatlánk adni
a' mai jo Istenünk.

Istenes és tiszteletes jo akarom ,

ANnak előtteis volt ugyan szándekom , de
kiváltkeppen miolta ez idegen országokon
budo som , valoba igyekezem rajta , hogy az en
nagy Uramnak mennyen valami nyeresége, az
en egész életemre költött drágalátos szép jo-
vaibolis. Izgatta bennem ezt annak meg-
gondolása , hogy ennyi üdömrre , még az ő Fel-
sege Szőlőjében, ha nem szintén Váz voltam is,
de többire semmit nem , avagy tsak keveset
munkálodtam ; Maga ki jött az Ur , meg jo
reggel , és hiyt ifjúságomban , hiyt délben, em-
berkorba érkezven , midön az ow Ceremö-
niak szerentis, harmintz esztendös koromban
tudniillik , az Ur szolgálattýára ki kellett vol-
na botsátatnom. (Szam. 4. 39, 47.) A' mikorá-
ban Urunkis elkezdette közönsegesen szolgál-
lattýát ; De a' harmintz eggyedikis el mulék-
s' megis itt vagyok. Nevelte ezt bennem for-
sunkrul s' életünk rövid voltárul valo elmé-

*Luc. 3. 23.

* kedé-

kedesem, hogy tudniillik mi főképpen, kik ez idegē országokon budosunk, megyünk megyünk e' szarándokság pusztáján, és sokan mikor szintén be jutnánk hazánkban, vagy még utunkbā, vagy itt fenis meghalunk: Nemellyek a' minnen bűneinkért, nem tartván az Ur parantsolatzához magunkat, amaz ifju Próphotával: * a' könyörületlen oroszlán haláltul szaggattunk el, és az Ur örök mondása szerent, megtsontaink sem tetetnek a' mi Atyáink temető helyekbe: Nemely istenefek pedig a' mi Nemzetünk gonoszságáért, mint Mozes [Törv. 4. 21.] nem mehetnek be kívánt szép földünkbe: Avagy a' kik haza érünk is, betegeskedünk, fanyargunk egy kevesse, s' ottan tsak elmülünk, és mitsoda hasznott hajtottunk Istennek s' az övének, reánk költött sok szép jóvaiert? Vagy a' kik meg nem halunk is, vesződünk, kötődünk, ha nem az Amorrhéusokkal is, a' jó földön, de gyakorta a' Iebuseusokkal: Vagy ha ez nint is, e' világhoz elegyedünk, és kisebb gondunkatis nagyobbak ismérjük, nem hogy a' közönséges járul tsak elmekednénk is sokán. Ezeket elszemlélven ottan ottan elmémben, nem tsak egy izromban, felis töttem nemely jogban, mint a' jó Takáts, szövő szekemet; De mindenkor elvont az Ur dolgom mellől, hol egy, s' hol más alkalmatossággal, neha szomorúság által, neha máskeppen, tavaly pedig oly örvendetes hír által, melynel hová lehetett

* 1 Kir. 13. 24.

vol-

volna kívánatosb' h'irünk? hogy tudniillik az
Ur elmenvén az ő Szolgainak Gyűlésekbe, azt
tanátslotta általok, hogy Magyar Scholák le-
gyenek Nemzetünkben is. Oh Isten Lelkenek
áldott sugárlása! En is azontól fordítám elmé-
met, hogy azt az Ur dolgát, melyre az ő szol-
gainak szíveket úgy fel indította, hogy nemel-
lyek, mint tavaly hallottam, valóba farad-
tak is benne, mint indethassák el azt az ál-
dott vegezést, nem csak jóvallyam, hanem
a Sion fala rakattatására, ha csak egy követ-
ket is, vigyen őrommel gyengeségem, az ő é-
pítő hív/zoigai után. Es úgy fogtam ehhez
elsőben is a' kisdedekért az Ur segetvén, es gyen-
gekért, hogy ők ebből epüllyenek, es egyszer s'
mind, holott én meg eddig ki nem b'otsátattam
mennyen ex az Ur népe közzé, es ha a' kívánt
sz. szolgálatig, lelkemet az Ur magához ven-
n'is, maradgyon ez én helyettem, az ő apro-
dinál, es bár csak egynek vagy kettőtökének
háznállyonis, nem lesz hiyába az én faradsá-
gom. Es noha ez nem valami oly tarasfarás
munka, nem e' világi b'öls methodusra cir-
kalmaztatott, nem pompás szokkal mázolta-
tott; Mindazáltal vagyon bizony mégis neki,
mivel kerkedgyék, hogy tudniillik ő a' cifra je-
stet szokot az O'ratoroknak es Rhythmisták-
nak hagyván, a' himes szokot a' fülök viz-
kettetők olvasására es halgatására b'otsátván,
szol' ő a' b'öls Istennek azon szavaival, kine'
* 2 b'öl

böltseb szollás soha nem adatik. Hasznos is
ez, Szükséges is valoba; avagy csak ezért is most
elsőben, hogy ez által vonattassanak el a
gyengek ama sok mese mondástul, motkos szó-
fia-beszedekektul, király fia kis Miklos költött
szerentseitül.

Kegyelmeteknek dedicalom pedig istenes
szeretetű jó akaró Uraim, ez igyekezetemet
inkább, hogy sem tselekedetemet, Istenhez s'
az öveihez való indulatomat inkább, hogy sem
munkámat, annyi val nagyobb örömmel. Mert
kíváltképpen való nagy buzgóságot ismerek
kegyelmetekben a Christus aprodinak epetese-
kre. Vegye azért kegyelmetek, és adgya ele-
jikbe, egyszer s' mind kínállyá az öregektis vele
ha másképpen nem tanullyák, akar csak olvas-
sák, hogy a kiknek szajok nem szokott az Ur
Tanubizonságának szavaihoz, legyen familiare,
nyelvekre forduló a sz. Lelek szava nekik, ér-
tesek mindeztis mivoltokat, és kik idegenek vol-
tak a Bibliátul, edesedgyenek hozzá, a kik
őszve egyeletettek egyéb irásokkal, tudgyak
megkülömböztetni azoktul, avagy csak köze-
leb az Apocryphusoktul mellyek nem csak mint
a polyva a Gabonátul, demint a konkoly a
tisztá buzátul is különböznek. Mert Isten az
ow T. csak Sidoul, az Uyba Görögül adtaki az
ő Igejet; Ezeket pedig Christus születése után
mialt egy 400 esztendővel tojták az Ecclesia
kebelebe, raggatván az ow T. könyveihez; az
Ur lelke kegyelmetekkel M. J.

*Az Istenes Olvasónak, kegyelem és békefég az
Urtul.*

Keresztyèn Olvasó,

A' Nyomorultnak ügyét felvenni , s' azt
eléb mozdétani , kellemetes dolog , an-
nyival inkább , ha annak sok le tapodoi vagy-
nak, és reménfég vagyon , hathato segítség
által, annak felmenekedése felől. Sok leta-
podoi, számtalan elnyomoi vagynak a' szent
Írásnakis világ szerte, számtalanon öldözik
a' Bibliát, az Isten áldott sz. Könyvét; Mind-
azáltal nem kell hagyni, nem kell remén-
ségünknek meghalni, annak felverekedése
felől. Régen meg mutatta ezt a' bõlts Isten.
Mert az ő titkainak égből lehozója, a' mi
dûtsõsséges Urunk, [a' Jelenés könyve 11 ré-
szében], ket Tanuinak a' Bestiárul lejendõ
megõlettetésekrül panaszolkodik; De ugyan
ott jövendõliis azon ő Tanuinak ottan ha-
mar felelevenedéseket. Noha ez Tanukon
értik fokban a' sz. Írás Talmátsi közzül, s- hel-
lyesenis, az igaz vallást állató kevés, de az
Ur elõt igen kedves Tanukat, a' Reforma-
torokat, fokban a' Prophétákat és Apostolo-
kat, kik ellen hartzolt a' Bestia, az Antichri-
stus; De ha ugyan megnézzük, mint némel-
lyek jól magyarázzák, azokkal az Ur Tanui-
val egyyüt, az ő Tanubizonfágoknak köny-
veis, az ow és uy Testamentomok, felette
helyesen értetnek. Mert ugyanis, miben
* 3 ölheti

ölheti meg a' Prophetákat és Apostolokat,
hanem e' sz. könyveknek elrejtésében? Miért
öldökli az Isten hiw szolgaitis a' fene Bestia?
Azért bizony, hogy e' szentléges Tanubizon-
ságokat elrekkentthesse, és azok helyet a' ma-
ga mérgét ez egész világon elszéleszthesse.
Ez hűséges Tanubizonságok tehát azok, kik
ellen a' Bestia fenekedik: Ez áldott Biblia az
kit ugyan meghis ölt vala az Antichristus, el-
annyéra, hogy majd ez egész világrul előltya
vala, ha az Ur, az ő szolgait, e' mellett fel nem
serkenti vala. Az utzán hevertek e' Tanuknak
holt testeit, minden rendek eltiltattak vólt et-
től, nem törték azokat koporsóba, nem tőttek
azoknak tiszteléseget. Bizonyosság erre Nemeth
ország, Cseh ország és t. a' kikben annyéra
győzedelmeskedett, ez hiw Tanukon a' Be-
stia, hogy sok kazal Bibliák ott megis éget-
tettenek; Sőt bizonyosság ez egész keresztyén
világ, kitől eltiltatott vala, ez az Ur Tanu-
bizonyágának sz. Könyve; De áldott a' jó I-
sten, az erős Isten érette, kinek beszéde ő-
rökké megmarad, hogy ez ő Tanuit, har-
mad napnak és felnapnak utánna, feleleve-
nétette! Bizony mind az ow s' mind az uy
Testamentom ugy felelevenedett, hogy im-
már a' pokol kapui sem vehetnek birtokat
rajta. Olvassák már régen, sok keresztyén
nemzetek között, a' hol az Antichristus dű-
hőssége azt megölte valais. Az egy mi nyo-

morult nemzetünk az, a' kiben majd leg ne-
 hezebben kaphat lábra, ez feltámadt men-
 nyei világosság; De mitsoda ennek ottis az
 oka? A' köz népnek iszonyu tudatlansága.
 Hat annak megént, mitsoda az oka? A' mi
 a' több olyan fogyatkozásoknak. S' mitsoda
 azoknak? Ugy vagyon, hogy valoba sok
 okok vagynak ez aránt, mind távolab, s-
 mind közeleb valok: hadgyuk el bár az ol-
 lyakkal fujtató okot, hadgyuk el az ollyakat
 érdemlő közönséges okot, s' szálljunk kö-
 zeleb: En ezentűl két vagy három Catalo-
 gustis tsinálhatnék itt, ha ki akarná érteni;
 De azok között az első Catalogusért, félé
 hogy a' fő rendek haragját kellene vitelnem,
 kiknek szertelen magok szolgáltatása miat,
 a' szegény kösség Istenét sem szolgálhattya:
 A' másik Catalogusért a' Tanérok menykö-
 ve esnék fejemre, kik között sokan, mint
 igyekeznek az Ur gyengéinek legeltetésekre,
 láttya az ő Juhainak soványfagát keferülő Je-
 sus Christus: A' harmadikért, a' kösségis
 komor szemmel nézne reám, elhálózván
 az ő lelki tunyasagát, és hányván, noha rész-
 szerént helyesénis, az ő Aegyptomi nagy in-
 ségét: A' több Catalogusokért is lenne vitám;
 De hogy ez egy közönségest el halgassam,
 nem lehet, mely ez tudniillik, hogy a' mi
 Nemzetünkben, minden rendek, tsak a' magok
 jóvát keresik, az Istenére s' a' közönséges jora

igen keveset hajtának. Nem kell ezt rendel-
mutogatnom, nézd el az alsoktól fogva a'
felsőig mit tselekeszik egész Nemzetünk:
Elhagyták azt a' mi az Uré, de bizony az Ur-
is úgy elhagyta őket, hogy majd sem a' nagy
Istene, sem a' magoke nem fog lenni kö-
zöttök. Igazétok mindeneket az Ur könyvé-
re, nézzék meg magokat abból, mint egy
tükörből, vessék őszve tselekedeteket azzal.
Hol vagyon az, ki azt tegye, a' mit az Ur
szolgája Nehemias. [*Nehem 13.*] De bőven
meg vagyon a' mit a' sz. Lélek mond [*Esa. 5.*
11, 12.] mellyért [a' 13 versis] menten követ-
kezik. Meg vagyon az [*Phil. 2. 21. Amos. 6, 5, 6.*
De bezzeg nints (*Amos. 6. 6. 1 Cor. 10. 24, 33.*
2 Cor. 12. 14. est. Nints a' szegénységre valo
gond. Ez a' szörnyű törvéntelenség, hogy
a' kik a' testieket oly bőven kiszolgáltatták
amazoknak, hogy majd mint egy földi para-
ditsomban tartatnak, s' mégis azok nem vi-
selik gondgyát ezeknek lelki jóvoknak! Oh
Uram, Izraelnek Istene! vallyon s' mikor
adsz a'te maradék Izraelednekbár csak egy
Nehemiást és egy Esdrást? Mikor kémlelik
meg a' mi népünk fejei az Isten várasán esett
szörnyű réseket? Az érzaka meg vagyon,
de nem kél fel Nehemias, s' nintsen Esdras.
Szegény nemzetünk! Bezzeg, méltán pana-
szolkodhatunk infégünkrül! méltán tudat-
lanágunkrül! Valoba méltán bizony [hogy ki-
vált-

váltaképpen is effék ki fejezése panaszunknak;
a' Tudósok ellenis: Menyi sok nagy elméjű
Tudósokat csak mi emlekezetünkreis, dere-
kas mély tudományu embereket adott Isten
örökke még eddig, ennyi romlottságában is,
szegény hazánknek, a' kik többet tehettek
volna, hogy sem sok híres emberek egyéb or-
szágokon, de ugyan csak ugy el mulnak, va-
lamint tudnak, a' rosda ötte meg sokaknal a'
szép Girákat. A' regiekről nem szolok. Mert
eleget fáradtak volt a' Reformálásban. De
mostanában bár csak egy egy tenyéren pappi-
rosson hagyták volna oly elmékedésekert,
eddig mégis mehettünk volna valamire; De
a' mint egy Poeta panaszolkodott az Urak
felől:

Magnas dare parva pudet, dare magna recusant.

Szintén azt mondhattuk mi a' mi Tudós
Urainknak, hogy ők nagyot nem akarnak,
s' kitsént szégyenlik, magok írni restellik, s'
fordítani szégyennek ismeriké vagy hogy
vagnak el benne, de ezt láttyuk, hogy rit-
kán építenek ugy. Jovallom a' magnani-
mitást akar mely nemzerbenis, de bezzeg ez
aránt nem ditsérem ezt a' jó Uraimban. Ha
a' Bölts intéséhez tartanak magokat lehetne
valami mentések (*Pred. 12. 16.*) De félő in-
kább, hogy ugy ne tegyenek mint másut mond-
gya a' Bölts. [*Peld. 26. 13, 14.*] mint mentés-
gek is azt mutattya: Kevés a' Typographia?

Lam

Lám a' mellyek vagynakis , tsak a' sok rosz
historiák fabulák és t. kelnek belőlők: Nem
értene a' Kösleg ? Irnál tsak , nem szégyen-
leném en Magyarra fordétani: Tsak Fordétás-
nak nevezgetnék ? A'm lenne az némelleyek-
tül , de nem mindenek tselekednék, en ha
magam *componálnék* is valamit , nem szé-
gyenleném fordétásnak nevezni, mit nem ve-
szünk másokból , ha más kaptára üttyükis ?
Nints a' nap alatt uylág. Ofztán: Meg kel-
lene hízsem szintén azért a' népet tanétani,
hogy érthetné, en rá felelek, hogy jo nevenis
venne ottan irásodat: Sok a' közönséges do-
log ! Azt ugyan meg kell vallani , hogy en
nem láttam hol volna annyi el vonattarások
a' Tudósoknak, mint hazánkban , dolgok is
elég volna a' Tanétoknak; De még erre is azt
mondhatom a' mit Urunk régen , hogy azo-
katis meg kellene tselekedniek, s' im ezeket
sem kellene elhagyniok. (Mát. 23. 23.) hogy
penig szük a' Typographia ; mind a' többi-
hez tudgyuk aztis : Mit nem terem a' mi ha-
zánk gyönyörű földé? minden értzeket, ezü-
stöt, aranyatis : Nem kellene ott az Ur háza
építésére valo fákért Hirámhoz küldeni.
(1 Kir. 5. 6. és t.) Elég erdő vagyon hazánk-
ban : Pappiros külyühöz elég Patakok, folyo-
vizek vannak, tsak Várad körül s' tul, egy ne-
hány Kereseket tudok , tsak enis , rongyotis
[ugy itélem] kaphatnának ahoz : Várni nagy
ud-

udvarokat s' bokrosszával épéreti a' Malmo-
kat csak egy oly Nemes emberis, s' ihol (Fel-
főges Isten!) nints ki a' közönségesről gon-
dolkodnék! Egy város, annál inkább egy, Vár-
megye, annál inkább egy tartomány, annál
inkább egy ország azt nem tehetné? Nem tse-
lekfi bizony, mert csak ki ki magának. Oh
nyomorult és felette nyavalyás állapot! Ihol
az Ur az ő szolgai által tanatsoltatta a' Ma-
gyar scholák épéretését, s' meg fogyatkozik
a' szegénység! Egy olly Collegiumot Magyar
ország nem tarthatna? Egy Uris tarthat a'
más Valláson. Bizony meghaladta a' mi há-
ládatlanságunk a' Pharaoh Pohárnakjának fe-
ledékenységet. Mert az ugyan megemleke-
zék végre Josephről; De mi csak kaphassunk
elő oda hadgyuk osztán a' szegény Josephet,
nem hogy egy s' két, de tizen het esztendő
mulva sem jut észünkbe, a' tömlőtzen nyo-
morgo. Nem így tört az Istén népe. [Solt. 126. 4.
nem emlekezünk megis mi ez épületre való
dolgokról, maga az olyanok által épülhetne
szegény Nemzetünknek külső belső boldog-
sága. Így oszolna el a' tudatlanfág köde, így
nyilnak fel voltaképpen az Isten sz. könyve
Nemzetünknek. Tudom mindaz által, hogy
fok istenes lelkek [mert nem mindenekről ér-
tem, a' mit irok] elmékednek e' félekről; De
mit tehet magában kevés szám? Mindazál-
tal megis tovább kellene. En ez körülis mun-
kalod.

káldtam, hogy ebben is támadnának fel az Ur
Tanubizonóságának Tanui, szegény hazánk ut-
záinis, lenne az Ur beszéde a' Gyengékben,
tudnák a' íz. Írást épületesen olvasni. Illyen
forma irás volt ugyan ama' kis könyv is mel-
lyet *Fons vitæ*nek neveznek : Bőltsebbet
ment elő abban e' mi üdönknek Deborájá,
Kegyelmes Fejedelem Afzszonyunk (ugy
retszik, mint egy szemérmekre íók Tudós
Uraimnak) egykori üdvösséges Munkájában;
De azokatis ritkábbá láttyuk, mint kellenének
talám a' nyomtatok is azért nem nyomtattyk
a' jokat, mert a' vévők is nem akarják venni.

Uram, seregeknek Istene, ki e' világ fetér-
fége között is a' te igéd világát köztünk fel-
gyujtottad, ne enged azt, az emberi agyak-
tul koholtatott tudományoknak eloltani, ne
enged hogy restségünk miat lelki abrakunk
hiveid közül ki foggyon; Hanem inkább tá-
maszd fel a' te igazságodnak ennyire elnyo-
matott Tanuitis, kik a' te Tanubizonóságid-
nak legyenek gyámoli. Támasz ellyakat, Uram
erős Isten, kik szerezsek a' te áldott könyve-
det, és igyekezzék azt eléb mozdítani köz-
tünk, hogy itt abból tanéttá váljanak a' te jósa-
goddal, végre költhessük azt úgy, a' mint ta-
nétattunk, és úgy dicsérhessünk tégedet vég-
nélkül.

A M E N

